తెలంగాణ ప్రభుత్వం

మహిళాభివృద్ధి మరియు శిశుసంక్షేమ శాఖ - చైల్డ్ లైన్ ఫౌండేషన్

బడిలోగానీ, బడి బయటగానీ వేధింపులకు గురవుతున్నా

ఆపదలో, కష్టాలలో ఉన్న పిల్లలను రక్షించడానికి

CHILD LINE 1098 NIGHT & DAY

24 HOUR NATIONAL HELPLINE

పిల్లలతో పనిచేయిస్తున్నా, వారిని బడికి పంపకుండా వేరే కార్యక్రమాలకు ఉపయోగిస్తున్నా

కుటుంబ సభ్యులు గానీ, బంధువులు గానీ ఇబ్బందికరంగా, అసభ్యంగా ప్రవర్తిస్తున్నా

1098 (పది-తొమ్మిది-ఎనిమిది) ఉచిత టెలిఫోన్ సేవా సౌకర్యానికి ఫోన్ చేయండి

రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ
తెలంగాణ, హైదరాబాదు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

Free

జాబిలి - 4

తెలుగు వాచకం

నాలుగో తరగతి

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాదు

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

ఋతువులు

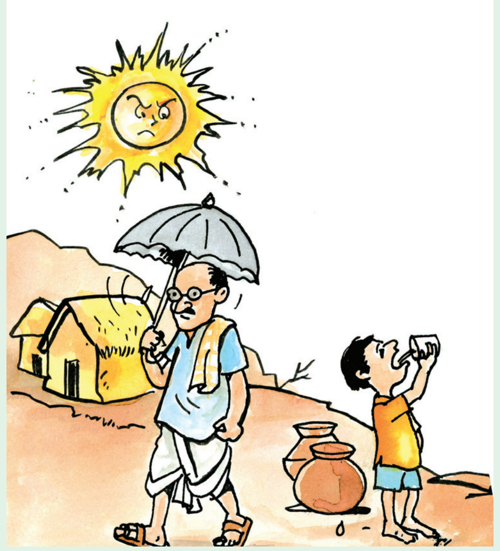

వసంత ఋతువు వచ్చింది
వసుధకు అందం తెచ్చింది
పచ్చపచ్చని చిగుళ్ళతో
పరవశాన్ని కలిగించింది.

గ్రీష్మఋతువు వచ్చింది
ఎండలు మెండుగ తెచ్చింది.
మండే సూర్యుని జ్వాలలతో
మలమల జగతిని మాడ్చింది.

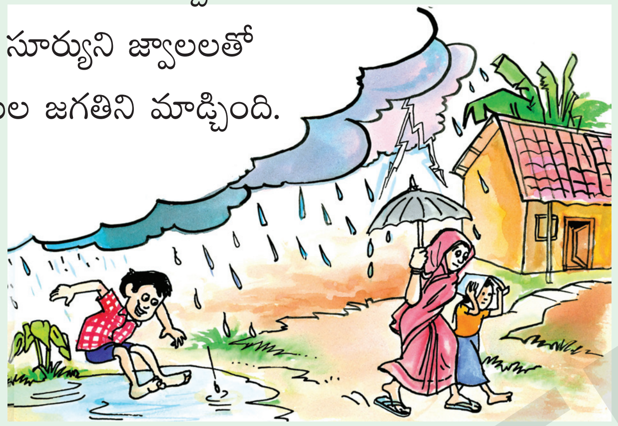

వర్ష ఋతువు వచ్చింది
వానలు వరదలు తెచ్చింది
ఊటల నీటిని నింపింది
ఉర్వికి ఊరటనిచ్చింది.

శరదృతువు వచ్చింది
చల్లని వెన్నెల నిచ్చింది
కార్తికదీపం వెలిగింది
పుడమిన కాంతులు నింపింది.

హేమంత ఋతువు వచ్చింది
హిమబిందువులను తెచ్చింది
ముత్యపు ముగ్గులు పరిచింది
ముద్దూ మురిపెము పంచింది

శిశిరఋతువు వచ్చింది
చెట్ల ఆకులను రాల్చింది
చెట్లను మోడులు చేసింది
వసంత లక్ష్మిని పిలిచింది.

తెలుగు తిథులు

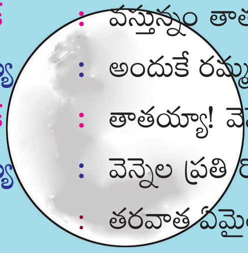

తాతయ్య : శశాంక్, రమ్యా ఎక్కడ ఉన్నార్రా? రండి ఇటు.

శశాంక్ : వస్తున్నం తాతయ్యా! బయట వెన్నెల ఎంత మంచిగుందో!

తాతయ్య : అందుకే రమ్మంటున్న!

శశాంక్ : తాతయ్యా! వెన్నెల ఎప్పుడూ ఇలాగే ఉంటే ఎంత మంచిగుంటుందో!

తాతయ్య : వెన్నెల ప్రతి రోజూ ఇలా ఉండదురా! పూర్ణిమ వరకు ఉంటుంది.

రమ్య : తరవాత ఏమైతుంది తాతయ్యా?

తాతయ్య : పూర్ణిమ తరవాత వెన్నెల తగ్గుతూ ఉంటుంది. అమావాస్యకు పూర్తిగా చీకటి అవుతుంది. పూర్ణిమ, అమావాస్య రెండూ 15 రోజులకొకసారి వస్తాయి. అంటే నెలలో మొదటి 15 రోజుల తరవాత పూర్ణిమ వస్తే ఆ తరవాత 15 రోజులకు అమావాస్య వస్తుంది.

రమ్య : అంటే నెలకు 30 రోజులు గదా తాతయ్యా!

తాతయ్య : పాడ్యమి నుంచి పూర్ణిమకు 15 రోజులు. పూర్ణిమ మరుసటి రోజున వచ్చే పాడ్యమి నుంచి అమావాస్య వరకు 15 రోజులు.

శశాంక్ : "పాడ్యమి" అంటే ఏమిటి తాతయ్యా?

తాతయ్య : ఓహో! పాడ్యమి అంటే కూడా నీకు తెలువదు కదా! ప్రతి నెలలో 1వ తేదీ, 2వ తేదీ, 3వ తేదీ ఇలా 30లేదా 31వ తేదీ వరకు వస్తాయని మీకు తెలుసుకదా! కాని, తెలుగులో వీటిని తేదీలు అనరు తిథులు అంటారు. పాడ్యమి, విదియ, తదియ అంటూ పూర్ణిమ లేదా అమావాస్య తిథి వరకు వచ్చే 15 తిథులను ఒక పక్షం అంటారు. ఒకటి శుక్ల పక్షం మరొకటి కృష్ణ పక్షం. తెలుగులో ఒక్కోరోజును ఒక్కో తిథిగా పిలుస్తారు. పాడ్యమి, విదియ, తదియ, చవితి, పంచమి, షష్ఠి, సప్తమి, అష్టమి, నవమి, దశమి, ఏకాదశి, ద్వాదశి, త్రయోదశి, చతుర్దశి, పూర్ణిమ లేదా అమావాస్య.

రమ్య : తాతయ్యా! 15వ రోజును పూర్ణిమ లేదా అమావాస్య అని అంటారా?

తాతయ్య : ఔను. పాడ్యమినుంచి పూర్ణిమ వరకు ఉన్న 15 రోజుల్ని 'శుక్ల పక్షం' అంటారు. అట్లాగే పౌర్ణమి వెళ్ళిన పాడ్యమి నుంచి అమావాస్య వరకు ఉండే 15 రోజుల్ని 'కృష్ణ పక్షం' అంటారు.

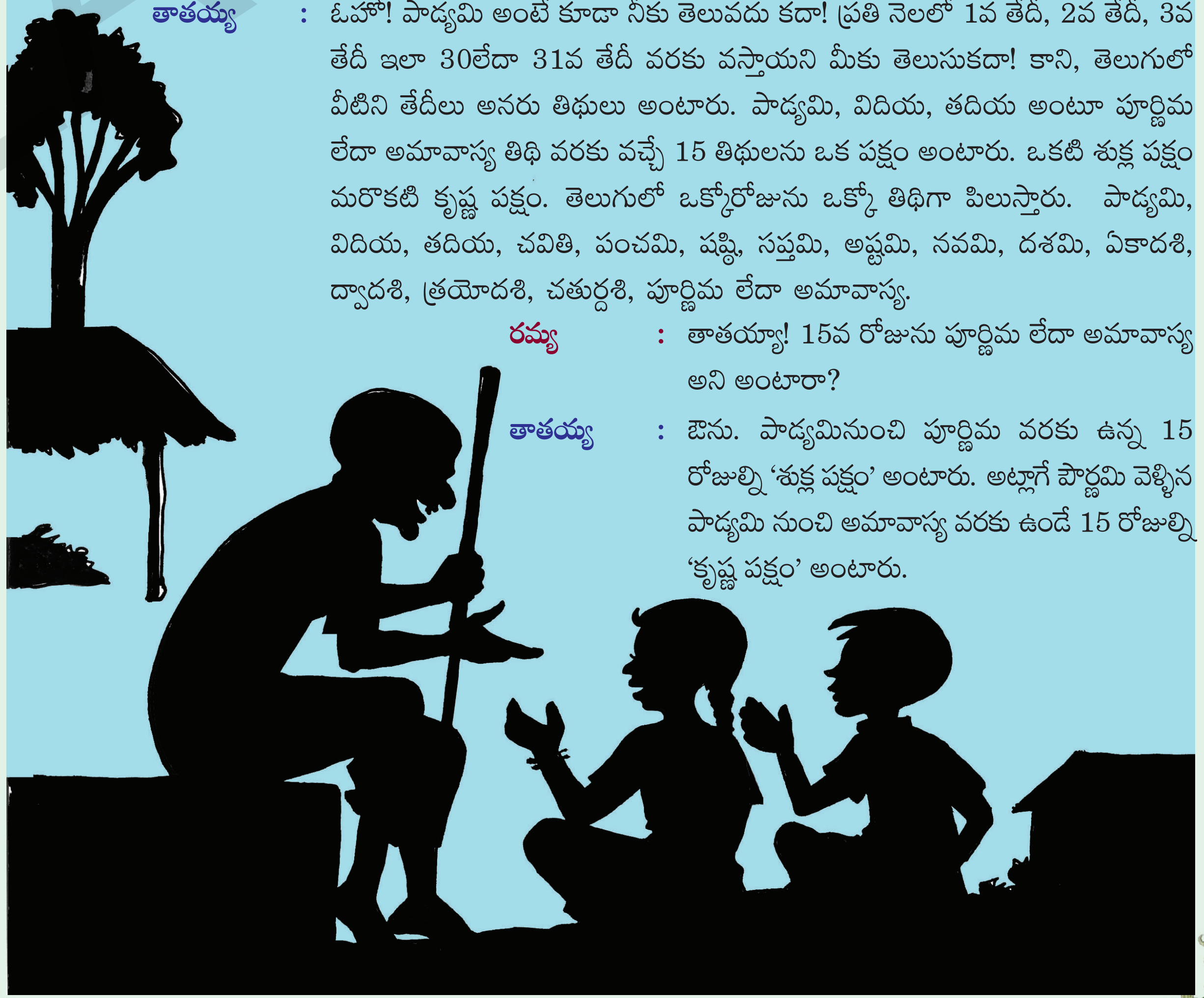

SCERT TELANGANA

జాబిలి - 4

తెలుగు వాచకం

నాలుగో తరగతి

సంపాదకమండలి

శ్రీ సువర్ణ వినాయక్,
కో-ఆర్డినేటర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి.,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

ఆచార్య బన్న అయిలయ్య,
తెలుగుశాఖ, కాకతీయ
విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్.

శ్రీ దేశపతి శ్రీనివాస్,
ఆఫీసర్ ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటి,
ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

డా॥ దహగాం సాంబమూర్తి,
విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు,
ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాల వరంగల్.

డా॥ ఎస్. రఘు,
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ,
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం,
హైదరాబాద్.

డా॥ పత్తిపాక మోహన్,
ఎడిటర్, తెలుగువిభాగం,
నేషనల్ బుక్ ట్రస్టు, ఇండియా,
హైదరాబాద్.

విషయనిపుణులు

డా॥ నన్నూరు ఉపేందర్ రెడ్డి,
విశ్రాంత ఆచార్యుడు, సలహాదారు,
విద్యా సంస్కరణలు, పాఠశాల విద్యాశాఖ,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

డా॥ ఎం. భూపాల్,
బాలసాహితీవేత్త,
అంబర్ పేట,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

చిత్రాలు : బి. కిషోర్ కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు, యు.పి.యస్., ఊట్కూర్, నిడ్మనూరు (మం), నల్లగొండ జిల్లా.

పాఠ్యపుస్తక ప్రచురణ సమితి

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథ రెడ్డి
సంచాలకులు,
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

శ్రీ కె. కృష్ణమోహన్ రావు
ప్రొఫెసర్, విద్యాప్రణాళిక,
పాఠ్యపుస్తక విభాగం,
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

శ్రీ బి. సుధాకర్
సంచాలకులు,
ప్రభుత్వ పాఠ్యపుస్తక ముద్రణాలయం
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

విద్యవల్ల ఎదగాలి
వినయంతో మెలగాలి

చట్టాలను గౌరవించాలి
హక్కులను పొందాలి

"నా తెలంగాణ కోటి రత్నాల వీణ"

తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాద్

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

SCERT TELANGANA

© Government of Telangana, Hyderabad

First Published 2015
New Impression 2016, 2017, 2018

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copy right holder of this book is the Director of School Education, Hyderabad, Telangana.

This Book has been printed on 70 G.S.M. Maplitho
Title Page 200 G.S.M. White Art Card

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ - 2018-19

Printed in India
at the Telangana Govt.Text Book Press,
Mint Compound, Hyderabad,
Telangana.

SCERT TELANGANA

ముందుమాట

ఎన్నో పోరాటాల ఫలితంగా మనం కోరుకున్న తెలంగాణ రాష్ట్రం జూన్ 2, 2014 రోజున ఆవిర్భవించింది. మన రాష్ట్రంలో మన భాషతో కూడిన పాఠ్యపుస్తకాల ఆధారంగా పిల్లలు భాషను నేర్చుకోవాలి. తెలంగాణ సంస్కృతి, భాష, చరిత్ర మొదలైనవి పిల్లలు తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఉన్నది. ఇందుకోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పాఠ్యాంశాలను నిర్ణయించడానికి కమిటీని నియమించింది. కమిటీ సభ్యులు ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న వాచకాలను సమీక్షించి తెలంగాణ ముద్ర ఉండేలా వాచకాలను రూపొందించడానికి కృషిచేశారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మన పిల్లల కోసం రూపొందిన తొలి వాచకం ఇది.

ఉచిత నిర్బంధ విద్యా హక్కు చట్టం 2009 అమలులోకి వచ్చినందున పిల్లలందరు నాణ్యమైన విద్యను పొందే హక్కును కల్గి ఉన్నారు. ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలందరూ చదువడం, అర్థం చేసుకోవడం, సొంతంగా రాయడం వంటి కనీస సామర్థ్యాలను కల్గి ఉండాలి. వీటిని సాధించిన పిల్లలకు ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో వివిధ విషయాల అభ్యసనం సులువవుతుంది. ప్రాథమిక స్థాయిలో మాతృభాషపైన పట్టుకల్గి ఉన్న పిల్లలు ఇతర భాషలను కూడా సులువుగా నేర్చుకోగల్గుతారు. వీటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని పిల్లలందరు పొందాల్సిన సామర్థ్యాలను విద్యా ప్రమాణాలుగా నిర్ధారించారు. ఈ నూతన పాఠ్యపుస్తకం వీటిని సాధించడానికి వీలుగా వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం, చదివి అర్థం చేసుకోవడం, స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, పదజాలాన్ని వినియోగించడం, భాషను గురించి తెలుసుకొనడం, ఉన్నతమైన వైఖరులను కల్గి ఉండడం వంటి సామర్థ్యాల ఆధారంగా రూపొందించారు.

ఈ నూతన పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠ్యాంశాలను ప్రధానంగా ఐదు అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ఎంపికచేశారు. అవి, 1. దేశభక్తి, విలువలు, మానవ సంబంధాలు 2. పిల్లల స్వభావం, శక్తి సామర్థ్యాలు, ఆసక్తులు 3. పర్యావరణం, ప్రకృతి, సమాజం 4. సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, భాషాభిరుచి 5. హాస్యం, కాల్పనికత, సృజనాత్మకత. వీటికి సంబంధించిన వివిధ ప్రక్రియల్లోని పాఠాలు పొందుపర్చారు. కథలు, కథనాలు, పద్యాలు, సంభాషణలు, వ్యాసాలు, గేయకథలు పాఠాలుగా ఉన్నాయి. ప్రతి పాఠం కూడా పిల్లల్లో ఆసక్తిని రేకెత్తించడానికి చిత్రంతో ప్రారంభం అవుతుంది. సొంతంగా చదువుకొని అర్థం చేసుకొనేలా సరళమైన భాష ఉన్నది. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల ఆధారంగా **'ఇవి చేయండి'** అనే శీర్షికతో అభ్యాసాలను పొందుపర్చారు. ఈ అభ్యాసాలు పూర్తి తరగతి, జట్టు, వ్యక్తిగత కృత్యాల రూపంలో ఉన్నాయి. పిల్లల్లో అంతర్లీనంగా ఉన్న సృజనాత్మకతను వెలికితీయుటకు పిల్లలే కథలు, కవితలు, సంభాషణలు వంటివి రాయడాన్ని ప్రోత్సహించేలా అభ్యాసాలు చేర్చారు. చదువడం, రాయడం నేర్చుకొన్న పిల్లలు మరింత మెరుగ్గా క్రమపద్ధతిలో భావవ్యక్తీకరణ చేయడానికి వీలుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. వీటితో పాటు భాషకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానం పిల్లలు పొందేలా **'భాషను గురించి తెలుసుకొందాం'** అనే శీర్షికతో అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. పిల్లలను ఆలోచింపజేయుటకు, మాట్లాడించుటకు, పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించుటకు, విషయాన్ని అర్థం చేసుకొనుటకు వీటిలో బొమ్మలు కూడా ఉన్నాయి.

పిల్లలు తమను తాము అంచనా వేసుకోవడానికి వీలుగా **'నేనివి చేయగలనా'**? అనే స్వీయ మూల్యాంకన కృత్యాన్ని చేర్చారు. పిల్లల్లో నిఘంటువును చూసే అలవాటును పెంపొందించడానికి వీలుగా పాఠ్యపుస్తకం చివర **'పదాలు-అర్థాలు'** జాబితాను చేర్చారు. అట్లే పఠనాభిలాషను, భావ ప్రసార నైపుణ్యాలను పెంపొందించడానికి **'ప్రాజెక్టు పనులను'** పొందుపర్చారు. ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలందరు తప్పునిసరిగ చదువడం, రాయడం చేయగల్గాలి. దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని వాచక ప్రారంభంలో చదువడం, రాయడం నేర్పడానికి సంసిద్ధత పాఠాలు చేర్చారు.

ఉపాధ్యాయులు ఈ పాఠ్యపుస్తకాన్ని భాగస్వామ్య పద్ధతుల్లో పిల్లలందరూ పాల్గొనేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. పిల్లలందరూ స్వేచ్ఛగా మాట్లాడేలా, ప్రశ్నించేలా చక్కటి వాతావరణాన్ని కల్పించాలి. బాల సాహిత్యం, కథల పుస్తకాలు, మేగజైన్ల వంటివి తరగతిలోనే అందుబాటులో ఉంచాలి.

పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పనకోసం ఎప్పటికప్పుడు సలహాలు సూచనలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన తెలంగాణ రాష్ట్ర తొలి ముఖ్యమంత్రి గౌరవనీయులు **శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖరరావు** గారికి, గౌరవ విద్యాశాఖ మంత్రి **శ్రీ కడియం శ్రీహరి** గారికి, పూర్వ విద్యాశాఖ మంత్రి **శ్రీ జి. జగదీశ్ రెడ్డి** గారికి, పాఠశాల విద్యాశాఖ కార్యదర్శి **శ్రీమతి రంజీవ్. ఆర్. ఆచార్య** గారికి, పాఠశాల విద్యాశాఖ పూర్వ సంచాలకులు **శ్రీ ఎమ్. జగదీశ్వర్** గారికి, ప్రస్తుత సంచాలకులు **శ్రీ టి. చిరంజీవులు** గారికి, ప్రభుత్వ సలహాదారు **డా॥ కె.వి.రమణాచారి** గారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు. ఈ వాచక రూపకల్పనలో పాల్గొన్న కమిటీ సభ్యులు, సంపాదక మండలి సభ్యులు, విషయ నిపుణులు, ఉపాధ్యాయులు, చిత్రకారులకు ధన్యవాదాలు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వచ్చిన తొలి వాచకం ఇది. కాబట్టి భాషాపరంగ లేదా ఇతర అంశాల గురించి విజ్ఞులు ఇచ్చే సలహాలు, సూచనలు ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. స్వీకరించి తగు చర్యలు చేపడుతుంది. ఈ వాచకం పిల్లల్లో భాషాభిరుచిని పెంచి ప్రాథమికోన్నతస్థాయికి అవసరమైన భాషాసామర్థ్యాల సాధనకు తోడ్పడుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

తేది : 31/01/2015 సంచాలకులు

స్థలం : హైదరాబాద్. రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

SCERT TELANGANA

ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు

- ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు తప్పనిసరిగా చదువడం, రాయడం చేయగలగాలి. పాఠాలు చదువగలగాలి, అర్థంచేసుకోగలగాలి.
- ఇందుకోసం పాఠాలకంటె ముందు 10 సంసిద్ధత పాఠాలు ఉన్నవి. ఇవి చిత్రాల రూపంలో ఉన్నవి. వీటి ఆధారంగా పిల్లలకు చదువడం, రాయడం అభ్యాసం చేయించాలి.
- సంసిద్ధత పాఠాలు తప్పనిసరిగా వర్ణమాల, గుణింతాలు, ఒత్తుల చార్టులను సిద్ధం చేసుకోవాలి. వీటిని అభ్యాసాల సందర్భంగా వినియోగించాలి.
- జూన్, జూలై మాసాలను పూర్తిగా ఇందుకోసమే వినియోగించుకోవాలి.
- పాఠాల బోధన ఆగస్టు నుండి ఫిబ్రవరి వరకు జరగాలి.
- ఈ పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠాలను 168 పనిదినాలు దృష్టిలో ఉంచుకొని రూపొందించారు. అంటే ఒక పాఠానికి సగటున 12 పనిదినాలు అవసరం. దీన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని 14 పాఠాలు చేర్చారు.
- పాఠ్యపుస్తకంలో పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల జాబితా ఉన్నది. సంవత్సరాంతానికి వాటిని పిల్లలు సాధించేటట్లు చూడాలి.
- మాతృభాషా బోధనకు ప్రతిరోజు 90 ని॥ల సమయం ఉంటుంది.
- ఈ 90 ని॥లలో మొదటి 45 ని॥లు ఉపాధ్యాయుడు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలకు వినియోగించాలి. రెండవ 45 ని॥లలో ఆ రోజు బోధించిన అంశం ఆధారంగా పిల్లలకు జట్టు లేదా వ్యక్తిగత కృత్యాల ద్వారా అభ్యసనం కల్పించాలి. వెనుకబడిన పిల్లలకు ఉపాధ్యాయులే దగ్గర ఉండి ప్రత్యామ్నాయ బోధన ద్వారా అవసరమైన అభ్యాసం కల్పించాలి.
- ఒక పాఠానికి ఉద్దేశించిన సామర్థ్యాలను కనీసం ఎనభైశాతం మంది పిల్లలు సాధించిన తరువాతే మరొక పాఠం ప్రారంభించాలి.
- పాఠం బోధించడం అంటే ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం మొదలుకొని, నేనివి చేయగలనా? అనే శీర్షిక వరకు నిర్వహించాలి.
- ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఆధారంగా మాట్లాడించడానికి ఒక పీరియడ్‌ను, 'పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి' లోని అంశాలను చేయడానికి ఒక పీరియడ్ అవసరమౌతుంది. తర్వాత 3 పీరియళ్ళను పాఠం బోధించడానికి ఉపయోగించాలి.
- మిగిలిన 7 పీరియళ్ళలో 'ఇవిచేయండి' శీర్షికలోని అభ్యాసాలను పిల్లలతో పాఠశాలలోనే చేయించాలి. రోజుకొక సామర్థ్యానికి చెందిన అభ్యాసాలను సాధన చేయించాలి.
- ప్రతిరోజు భాషకు కేటాయించిన 90 ని॥లలో పాఠ్యబోధనలాగానే అభ్యాసాలను కూడా మొదటి 45 ని॥లలో ఎట్ల చేయాలో అవగాహన కల్పించాలి. పిల్లలు చేసిన పనిని పరిశీలించి తగిన సూచనలివ్వాలి. ఆ తర్వాత ఉండే 45 ని॥లలో పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా అభ్యాసాలు చేసేటట్లు చూడాలి.
- మొదటి 45 ని॥లలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించేటప్పుడు పిల్లలందరూ భాగస్వాములు కావాలి. ఉపాధ్యాయుడు తక్కువగా మాట్లాడాలి. పిల్లలకు మాట్లాడే అవకాశం కల్పించాలి. ప్రశ్నింపజేయాలి. వీటికోసం పూర్తి తరగతిగది కృత్యం ద్వారాగాని, జట్టుపని ద్వారా గాని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి.
- మొదటి 45 ని॥ కింది సోపానాలు పాటించాలి.

    I. **ఉపోద్ఘాతం** – పలకరింపు, ఉన్ముఖీకరణ లేదా పునశ్చరణ, శీర్షికాప్రకటన, నేపథ్యం.

    II. **పాఠ్యాంశ బోధన / సామర్థ్యాలపై అవగాహన** – చిత్రాలను గురించి మాట్లాడించడం, పిల్లలతో మౌనపఠనం బాహ్యపఠనం, ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం, పిల్లలతో అర్థసంగ్రహణం, పాఠ్యాంశ విషయంపై చర్చ, అవగాహన.

    III. **అవగాహన పరిశీలన** – ఆ రోజు బోధించిన అంశాలపై పిల్లల అవగాహనను పరిశీలించడం.

- రెండవ 45 ని॥లలో పిల్లలకు ఆ రోజు బోధించిన అంశాల ఆధారంగా ఆయా సామర్థ్యాలపై అభ్యాసం కల్పించాలి.

SCERT TELANGANA

- ప్రతి పాఠాన్ని ఆ పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాల సాధనకు ప్రణాళికను రూపొందించుకోవాలి. తెలుగులో పాఠ్యప్రణాళికను కింది విధంగా రూపొందించుకోవాలి.

  1. పాఠం పేరు :
  2. పాఠం బోధించడానికి అవసరమైన పీరియడ్లు :
  3. సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
  4. పీరియళ్ళ వారీ విభజన :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం మొదటి 45 ని॥లు	బోధించే వ్యూహం	సామగ్రి / వనరులు	రెండవ 45 ని॥లలో పిల్లలకు కల్పించాల్సిన అభ్యాసం

  5. పాఠ్యబోధనకు అవసరమైన అదనపు సమాచార సేకరణ (ఉపాధ్యాయుని తయారీ) :
  6. పాఠం బోధించిన అనంతరం ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు (అనుభవాలు, అనుభూతులు) :

- పిల్లలు ఎట్టి పరిస్థితిలో గైడ్లు, స్టడీమెటీరియల్ వంటి వాటిలో చూసి రాయకూడదు. సొంతంగా రాయాలి. పిల్లలు రాసిన వాటిని ఉపాధ్యాయుడు సరిదిద్దాలి.
- అట్లాగే 'నేనివి చేయగలనా' శీర్షికలోని అంశాలలో ఒక్కొక్క అంశాన్ని ఎంతమంది పిల్లలు చేయగల్గారో పరిశీలించాలి. ప్రత్యామ్నాయ బోధన నిర్వహించాలి.
- పిల్లలతో రాయించే అంశాలను అభ్యాస పీరియడ్‌లోనే పూర్తి చేసేటట్లు చూడాలి. దానిపై చర్చ నిర్వహించాలి.
- పాఠ్యపుస్తకంతోపాటు పాఠశాలలోని వానచినుకులు, కథావాచకాలు, కథల పుస్తకాలు వంటి బాలసాహిత్య పుస్తకాలను చదివించాలి. వాటి గురించి డైరీలో రాయమనాలి. మాట్లాడించాలి.
- ప్రాజెక్టుపనులు, సృజనాత్మకత / ప్రశంసకు సంబంధించిన కృత్యాలను పూర్తి తరగతికృత్యంగా నిర్వహించి అవగాహన కల్పించాలి. జట్టుపనులుగా చేయించాలి. వాటిపై చర్చ నిర్వహించాలి. తర్వాత 45 ని॥లు పీరియడ్‌లో పిల్లలచేత వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.
- పిల్లలు రాసిన సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ / ప్రాజెక్టుపనుల ఆధారంగా ఒక్కో పాఠానికి ఒక సంకలనంతో పుస్తకాన్ని తయారుచేయాలి. వాటిని ప్రదర్శించాలి.
- నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనానికి అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలు ఉన్నాయి. నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనాన్ని నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాలుగా నిర్వహిస్తారు.
- నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనంలో భాగంగా జులై, ఆగస్ట్, నవంబర్, ఫిబ్రవరి మాసాలలో పిల్లల ప్రగతిని నమోదుచేయాలి. ఇందుకోసం 1. పిల్లల భాగస్వామ్యం ప్రతిస్పందనలు (పుస్తక పఠనం, నివేదిక రాయడం), 2. పిల్లలు రాసిన అంశాలు (నోటు పుస్తకాలు), 3. ప్రాజెక్టుపనులు, 4. లఘుపరీక్ష వంటి అంశాల ఆధారంగా నమోదుచేయాలి. పాఠాలు, అభ్యాసాలు ఇందుకు అనుగుణంగా ఉన్నవి.
- పిల్లలు రాసిన అంశాలలో 10 మార్కులు కేటాయించడానికి, పిల్లల పాఠ్యపుస్తకాలు, నోటుపుస్తకాలను ఆధారంగా తీసుకోవాలి. పిల్లలు పాఠ్యపుస్తకంలోని అభ్యాసాలను సొంతంగా రాస్తేనే మార్కులు కేటాయించాలి. గైడ్లు, స్టడీమెటీరియల్ వంటివి చూసి రాస్తే మార్కులు కేటాయించకూడదు.
- సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం కోసం ఉపాధ్యాయులు సొంతంగా ప్రశ్నపత్రాలను 40 మార్కులకు రూపొందించుకొని నిర్వహించాలి. మిగతా 10 మార్కులను వినడం-మాట్లాడడం, ధారాళంగా చదువడాన్ని పరిశీలించి కేటాయించాలి.
- సిలబస్ పూర్తిచేయడమంటే పాఠాల ఆధారంగా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను సాధించడమని అర్థం. కాబట్టి ఇందుకు కృషిచేయాలి.

SCERT TELANGANA

పిల్లలూ! కింది అంశాలు చదువండి. ఆ సూచనల ప్రకారం చేయండి.

- పాఠ్యపుస్తకం కవర్ పేజి లోపలివైపున్న ఋతువుల పాటను నేర్చుకొని పాడండి. వెనుక కవర్ పేజీ లోపలివైపున ఉన్న తెలుగు తిథుల గురించి చదివి తెలుసుకొండి.
- ప్రతి పాఠంలో ముందుగా ఒక చిత్రం ఉంటుంది. ఆ చిత్రాన్ని చూడండి దాని కింద ఉన్న ప్రశ్నలకు జవాబులు ఆలోచించి చెప్పండి.
- **"పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి!"** అనే గడిలోని సూచనలు చదువండి. వాటి ప్రకారం చేయండి.
- పాఠం చదువడానికి ముందు పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. వాటి ఆధారంగా పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి. చిత్రాల ఆధారంగా సంభాషణలు చెప్పండి.
- ప్రతి రోజు పాఠాన్ని బిగ్గరగా చదువండి. మీ ఉపాధ్యాయుడు చదివేటప్పుడు జాగ్రత్తగా వినండి. మీకు తెలువని పదాలు / చదువలేకపోయిన పదాలను మీ ఉపాధ్యాయుడు ఎట్లా పలుకుతున్నడో జాగ్రత్తగా వినండి.
- పాఠాన్ని చదివి అర్థం కాని పదాల కింద గీతగీయండి. వాటి అర్థాలను పుస్తకం చివర **"పదాలు – అర్థాలు"** పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి. ఒకవేళ పట్టికలో పదాలు లేనట్లైతే మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి.
- మీ ఉపాధ్యాయుడు పాఠం చెప్పేటప్పుడు జాగ్రత్తగా వినాలి. మీకు తెలువని వాటి గురించి, పదాల గురించి, విషయం గురించి తప్పకుండా అడిగి తెలుసుకోవాలి.
- పాఠం తర్వాత ఇచ్చిన **"ఇవి చేయండి"**లోని అభ్యాసాలను మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి. ఆ తర్వాత మీరే సొంతంగా రాయాలి.
- అభ్యాసాలలో ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు జవాబులను గైడ్లలోగాని, ఇతరుల నోటు పుస్తకాలలో గాని చూసి రాయకూడదు. ఎందుకంటే దానివల్ల మీకు రాయడం రాదు.
- అభ్యాసాలలోని ప్రాజెక్టుపనిని, ఎట్లా చేయాలో మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి. అవసరమైతే మీ తోటివారితో కలిసిచేయండి. మీరు రాసిన జవాబులను, చేసిన ప్రాజెక్టుపనులను తరగతిగదిలో చదివి వినిపించండి.
- సృజనాత్మకతలో ఇచ్చిన అభ్యాసాలను మీరు మీ మిత్రులతో కలిసి జట్లలో చేయండి. ఎట్లా చేయాలో మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి. ఆ తర్వాత మీరు జట్లలో రాసిన వాటిని చదివి వినిపించండి. మీ ఉపాధ్యాయుడు ఇచ్చిన సూచనల ప్రకారం సరిచేసుకొండి. సరిచేసుకొన్న తరువాతనే నోటుపుస్తకాలలో రాయండి.
- పాఠంలో చివర **'నేనివి చేయగలనా?'** అనే పట్టిక ఉన్నది. ఈ పట్టికలోని ఒక్కొక్క వాక్యాన్ని చదువండి. చేయగల్గితే ఔనని, చేయలేకపోతే కాదని గుర్తించండి. మీరు చేయలేని వాటి గురించి మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి మళ్ళీ అభ్యాసం చేయండి.
- పుస్తకంలో **'చదువు – ఆనందించు'** పేరుతో అంశాలున్నాయి. వీటిని మీరే సొంతంగా చదువండి.
- పుస్తకంలో పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు ఉన్న పేజీని చదువండి. ఏడాది చివరకు మీరు అవన్నీ చేయగలగాలి.

వందేమాతరం

– బంకించంద్ర ఛటర్జీ

వందేమాతరం
వందేమాతరం
సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం
సస్యశ్యామలాం మాతరం; వందేమాతరం
శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకిత యామినీం
ఫుల్లకుసుమిత ద్రుమదళ శోభినీం
సుహాసినీం సుమధుర భాషిణీం
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందేమాతరం.

జాతీయ గీతం

– రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

జనగణమన అధినాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
పంజాబ సింధ్ గుజరాత మరాఠా,
ద్రావిడ ఉత్కళ వంగా !
వింధ్య హిమాచల యమునా గంగా,
ఉచ్ఛల జలధి తరంగా !
తవ శుభనామే జాగే !
తవ శుభ ఆశిష మాగే !
గాహే తవ జయ గాథా !
జనగణ మంగళదాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
జయహే ! జయహే ! జయహే !
జయ జయ జయ జయహే !

ప్రతిజ్ఞ

– పైడిమర్రి వేంకట సుబ్బారావు

భారతదేశం నా మాతృభూమి.
భారతీయులందరూ నా సహోదరులు.
నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను.
సుసంపన్నమైన, బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు గర్వకారణం.
దీనికి అర్హత పొందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.
నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్ని గౌరవిస్తాను.
ప్రతివారితోను మర్యాదగా నడుచుకొంటాను.
జంతువులపట్ల దయతో ఉంటాను.
నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల, సేవానిరతి కలిగి ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
వారి శ్రేయోభివృద్ధులే నా ఆనందానికి మూలం.

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

❖ వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం

- గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు మొదలయిన వాటిని విని అర్థం చేసుకోవాలి. సారాంశాలను క్రమపద్ధతిలో సొంత మాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- చర్చల్లో పాల్గొనగలగాలి. అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి.
- చిన్న చిన్న ప్రసంగాలు ఇవ్వాలి, తెలిసిన వాటి గురించి చెప్పగలగాలి.
- కారణాలు వివరించగలగాలి. సమర్థిస్తూ, విభేదిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.

❖ ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం.

- పద్యాలు, పాటలు, గేయాలు, కథలు, కథానికలు, వ్యాసాలు, సంభాషణలు, గేయకథల వంటి ప్రక్రియా రూపాలు చదువగలగాలి, అర్థంచేసుకొని చెప్పగలగాలి.
- బాల సాహిత్యం, వార్తా పత్రికలు, మేగజైన్‌లు, అపరిచిత అంశాలు చదువగలగాలి. అర్థం చేసుకోవాలి.
- ఇచ్చిన అంశం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, తప్పొప్పులు గుర్తించడం, అర్థాలు గ్రహించడం, శీర్షికలు నిర్ణయించడం, విషయాన్ని క్రమపద్ధతిలో ఉంచడం వంటివి చేయగలగాలి.

❖ ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయ రచన)

- పాఠ్యాంశాలలోని పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి, సంఘటనలు, సారాంశాలు మొదలయిన వాటిని సొంత మాటల్లో రాయగలగాలి.
- ఇచ్చిన అంశాన్ని వివరిస్తూ, సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ, తమ అభిప్రాయాలను తెలుపుతూ సొంత మాటల్లో కనీసం 8 వాక్యాలు రాయగలగాలి. అట్లే ఒకటి రెండు పేరాలు రాయగలగాలి.
- ఊహించి లేదా తానే ఆ స్థానంలో ఉంటే ఏం చేస్తారో రాయగలగాలి. తమ అనుభవాల గురించి, చూసిన సంఘటనలు, పండుగలు, జాతరలు మొదలగు వాటి గురించి రాయగలగాలి.

❖ పదజాలం

- ఇచ్చిన పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించగలగాలి.
- సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలు గ్రహించగలగాలి. తిరిగి ఉపయోగించగలగాలి.
- పద పట్టికలు, గళ్ళ నుడికట్లు వంటి భాషా క్రీడలద్వారా సందర్భోచితంగా పదాలు రాయగలగాలి.

❖ సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- కథలు, కవితలు, గేయాలు పొడిగించగలగాలి. సొంతంగా రాయగలగాలి. ఆత్మకథలు, నినాదాలు, సూక్తులు, లేఖలు, సంభాషణలు మొదలగువాటిని రాయగలగాలి. నాటకీకరణ చేయగలగాలి.
- సూచనలకు అనుగుణంగా చిత్రాలు గీయాలి. రంగులు వేసి వాటి గురించి రాయగలగాలి.

❖ భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

- భాషా భాగాలు, కాలాలు, విరామ చిహ్నాలు ఉపయోగించగలగాలి. కాలాలకు అనుగుణంగా క్రియలు ఉపయోగించగలగాలి. సమాపక, అసమాపక క్రియలను గుర్తించి ఉపయోగించగలగాలి.

SCERT TELANGANA

పాఠ్యపుస్తక సమీక్ష మరియు అభివృద్ధి కమిటి సభ్యులు

విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి

ఆచార్య రవ్వా శ్రీహరి, పూర్వ ఉపకులపతి, ద్రవిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.
ఆచార్య ఎన్. గోపి, పూర్వ ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్య, విశ్రాంత ఆచార్యుడు, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.
ఆచార్య ఎస్. వి. రామారావు, విశ్రాంత ఆచార్యుడు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
ఆచార్య బన్న అయిలయ్య, తెలుగుశాఖ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.
డా॥ ఎస్. రఘు, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
డా॥ ఎన్. రజని, తెలుగు విభాగాధిపతి, డా॥ బి. ఆర్. అంబేద్కర్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
డా॥ జి. బాలశ్రీనివాస మూర్తి, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయం, నిజామాబాద్ జిల్లా.

విద్యావేత్తలు, విషయనిపుణులు

డా॥ చుక్కా రామయ్య, విద్యావేత్త, హైదరాబాద్.
డా॥ దహగాం సాంబమూర్తి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాల వరంగల్.
డా॥ నందిని సిధారెడ్డి, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సిద్ధిపేట, మెదక్ జిల్లా.
డా॥ నలిమెల భాస్కర్, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ఎస్.ఆర్.ఆర్. డిగ్రీ కళాశాల, కరీంనగర్ జిల్లా.
డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, చండూరు, నల్లగొండ జిల్లా.
డా॥ ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, విశ్రాంత అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, ఆర్.బి.వి.ఆర్.ఆర్. కళాశాల, హైదరాబాద్.
శ్రీ వేణు సంకోజు, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ మహిళా డిగ్రీ కళాశాల, నల్లగొండ జిల్లా.
శ్రీ సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జోగిపేట, మెదక్ జిల్లా.
శ్రీ దేశపతి శ్రీనివాస్, ఆఫీసర్ ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
డా॥ ఎన్. ఉపేందర్ రెడ్డి, సలహాదారు, విద్యా సంస్కరణలు, పాఠశాల విద్యాశాఖ, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
శ్రీ కె. కృష్ణమోహన్ రావు, ప్రొఫెసర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
శ్రీమతి దీపిక, ఉపన్యాసకురాలు, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
శ్రీ సువర్ణ వినాయక్, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
శ్రీ కె.రాజేందర్ రెడ్డి, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
శ్రీ తల్లావజ్జల మహేశ్‌బాబు, ఉపన్యాసకుడు, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, నిజామాబాద్ జిల్లా.

క్షేత్ర స్థాయి

శ్రీ పల్లెర్ల రామమోహన రావు, ఎస్.ఎ. (తెలుగు), జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.
శ్రీ వి. చెన్నయ్య, ఎస్.ఎ. (తెలుగు), జి.ప.ఉ.పా., జగద్గిరి నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా.
శ్రీ వొజ్జల శరత్‌బాబు, భాషోపాధ్యాయుడు, ప్ర.ఉ.పా., సీతాఫల్‌మండి, హైదరాబాద్.
శ్రీ అవుసుల భానుప్రకాశ్, ఎస్.ఎ. (తెలుగు), జి.ప.ఉ.పా., లోనికలాన్, మెదక్ జిల్లా.
శ్రీ కందాదై రంగరాజు, ఎస్.ఎ. (తెలుగు), జి.ప.ఉ.పాఠశాల, రంగాపురం, రంగారెడ్డి జిల్లా.
శ్రీ ఎల్.మృత్యుంజయ ప్రసాద్, భాషోపాధ్యాయుడు, ప్ర.ఉ.పా., హిమాయత్‌నగర్, సి.పి.ఎల్., అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.
శ్రీమతి పల్లి మాధవి, భాషోపాధ్యాయిని, భారతీయ విద్యాభవన్, ఆత్మకూరి రామారావు పాఠశాల, జూబ్లీహిల్స్, హైదరాబాద్.

రూపకల్పనలో పాల్గొన్నవారు

బెజ్జారపు వినోద్‌కుమార్, ఎస్.ఎ.,
జి.ప.ఉ.పా., గాగిల్లాపూర్, బెజ్జంకి, కరీంనగర్ జిల్లా.

వొజ్ఝల శరత్ బాబు, భాషోపాధ్యాయుడు,
ప్ర.ఉ.పా., సీతాఫల్‌మండి, హైదరాబాద్.

కోట సుకన్య, ఉపాధ్యాయిని,
జి.జి.బి.ఎస్., తిరుమలగిరి, హైదరాబాద్.

పసుల ప్రతాప్, ఉపాధ్యాయుడు
ప్రా.పాఠశాల, గిమ్మ, జైనథ్ (మం), ఆదిలాబాద్ జిల్లా.

పల్లెర్ల రామమోహన రావు, ఎస్.ఎ. (తెలుగు),
జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

ఎల్.మృత్యుంజయ ప్రసాద్, భాషోపాధ్యాయుడు,
ప్ర.ఉ.పా., సి.పి.ఎల్., అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.

నందిగామ కిశోర్‌కుమార్, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.ఉ.పా., ఇప్పటూరు, నవాబుపేట (మం),
మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

కోట వెంకటేశ్వర్లు, ఉపాధ్యాయుడు,
ప్రా.పా., తిర్మలాయపల్లి, రాయపర్తి (మం), వరంగల్ జిల్లా.

పల్లి మాధవి, భాషోపాధ్యాయిని,
భారతీయ విద్యాభవన్, ఆత్మకూరి రామారావు పాఠశాల,
జూబ్లిహిల్స్, హైదరాబాద్.

వురిమళ్ల సునంద, ఉపాధ్యాయిని,
ఉ.ప్రా.పా., లక్ష్మీపూర్, ముదిగొండ (మం), ఖమ్మం జిల్లా.

డా॥ గట్టు త్రివేణి, భాషోపాధ్యాయిని,
జి.ప.ఉ.పా. (బాలికలు), చెన్నూరు, ఆదిలాబాద్ జిల్లా.

కోంద్రు ఉదయ్‌కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు,
ప్ర.ప్రా.పా., సబ్జిమండి-2, ఆసిఫ్‌నగర్-1, హైదరాబాద్.

కళాశికం ఉపేందర్ రావు, ఉపాధ్యాయుడు,
ప్రా.పా., పీర్యాతాండ, తుర్కపల్లి, నల్లగొండ జిల్లా.

వేముగంటి మురళీకృష్ణమాచారి, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.ఉ.పా., కొల్లూరు, ఆర్.సి.పురం (మం), మెదక్ జిల్లా.

ఊరడిగాళ్ళ బుగ్గమ్మ, భాషోపాధ్యాయిని,
యు.పి.ఎస్. భీమారం, ఫరూఖ్‌నగర్ (మం),
మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

డి.టి.పి., లే ఔటు & డిజైనింగ్ : ప్రతిమ పాతూరి, హైదరాబాద్.

SCERT TELANGANA

4వ తరగతి - విషయసూచిక

పాఠ్యాంశాలు

క్ర.సం.	పాఠం పేరు	ఇతివృత్తం	ప్రక్రియ	మాసం	పుట
	సంసిద్ధత పాఠాలు (1-10)	చదువడం-రాయడం	చిత్రాలు	మార్చి	2
1.	తెలంగాణ వైభవం	సంస్కృతి	గేయం	ఏప్రిల్	23
2.	పరమానందయ్య శిష్యులు	హాస్యం	కథ	జూన్	31
3.	వినాయక చవితి	సంస్కృతి, సంప్రదాయం	వ్యాసం	జూలై	39
★	పడవలు చేద్దాం	పిల్లల ఆసక్తులు	గేయం		48
4.	పంటసిరి	శ్రమపట్ల గౌరవం	గేయం	ఆగస్టు	49
★	రంజాన్	సంస్కృతి	వ్యాసం		56
5.	దేశమును ప్రేమించుమన్నా	దేశభక్తి	గేయం	సెప్టెంబరు	57
6.	చిన్నారి కల	పర్యావరణ పరిరక్షణ	కథనం	అక్టోబరు	65
7.	కళారత్నాలు	కళలు, కళాకారులు	గేయం	నవంబరు	75
8.	సుమతీ శతకం	నైతిక విలువలు	పద్యాలు	డిసెంబరు	83
9.	నేను గోదావరిని	సంస్కృతి, దర్శనీయ స్థలాలు	ఆత్మకథ	డిసెంబరు	91
10.	ఎలుక విందు	భాషాభిరుచి	గేయకథ	జనవరి	101
★	చిన్ని కృష్ణుడు	ఇతిహాసం	కథ		110
11.	బొమ్మ గుర్రం	పిల్లల స్వభావం	కథ	జనవరి	111
12.	మాటల ప్రయాణం	సామాజిక స్పృహ	కథనం	ఫిబ్రవరి	121
13.	ఎవరు నేను?	ప్రకృతి, పర్యావరణం	గేయం	ఫిబ్రవరి	133
14.	పరోపకారం	విలువలు	కథ	ఫిబ్రవరి	141
	పదాలు - అర్థాలు				148

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

విహారయాత్ర పోదాం

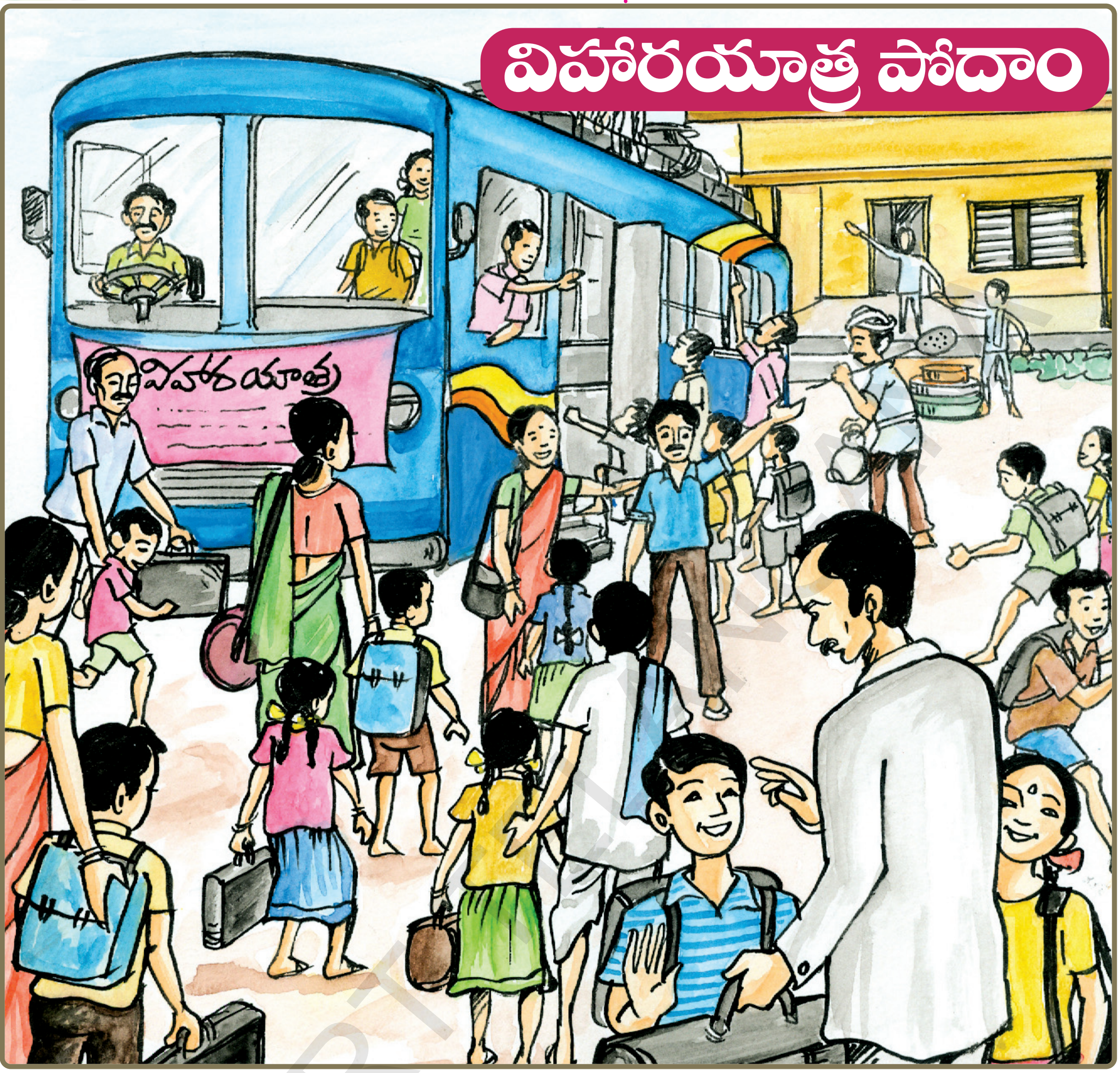

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి? పిల్లలంతా అక్కడ ఎందుకు గుమిగూడి ఉన్నారు?
2. పిల్లలతో పాటు వారి తల్లిదండ్రులు ఎందుకు వచ్చారు? వాళ్ళ చేతుల్లో ఏమేమి ఉన్నాయి?
3. పిల్లలకు వాళ్ళ అమ్మానాన్నలు ఏమి సూచనలు ఇస్తుండవచ్చు?
4. మీ బడి నుండి మీరు ఇట్లా ఎక్కడికైనా వెళ్ళారా? ఎక్కడికి? ఎందుకు?
5. విహారయాత్రకు పొయ్యేటప్పుడు వెంట ఏమేం తీసుకొని పోతారు?
6. మీరైతే విహారయాత్రకు ఎక్కడికి పోతారు?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. పదాలలోని సరళ అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని వర్ణమాల చార్టులో గుర్తించండి.

III. పైన మీరు గుర్తించిన సరళ అక్షరాలతో నూతన పదాలు రాయండి.

IV. కింది గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు తయారుచేసి రాయండి.

క	డ	వ	ల
మ	చ	ఈ	బ
ఊ	త	య	ర
ప	న	స	శ
గ	ప	ట	ఆ
ం	ళ	ఉ	జ

SCERT TELANGANA

లొల్లి

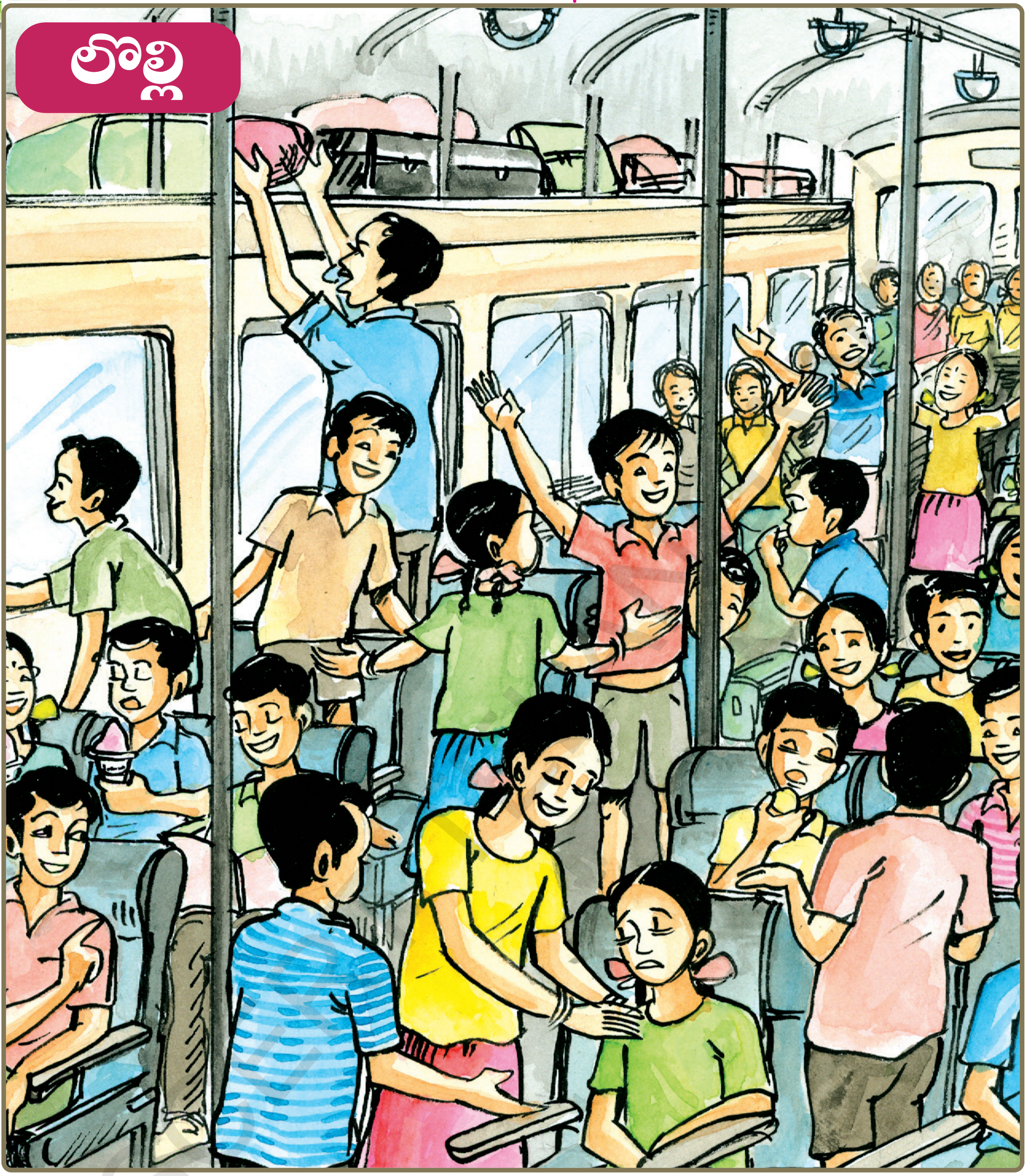

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బస్సులో ఏం జరుగుతున్నది?
2. బస్సులో పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు?
3. పిల్లలు ఎందుకు కేరింతలు కొడుతున్నారు? అట్లా మీరెప్పుడెప్పుడు కేరింతలు కొట్టారు?
4. బొమ్మలో ఒక అమ్మాయి బాధతో ఉన్నది కదా! ఆమె బాధకు కారణం ఏమై ఉండొచ్చు? వాళ్ళు ఏమని ఓదారుస్తుండవచ్చు?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. పదాలలోని సరళ అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని వర్ణమాల చార్టులో గుర్తించండి.

III. పైన మీరు గుర్తించిన సరళ అక్షరాలతో కొత్త పదాలు రాయండి.

IV. కింది గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయండి.

అ	స	భ	గ	ం	ఫ
ఊ	క	శ	క్ష	డ	ఈ
ద	ట	ఓ	మ	ఆ	ఖ
హ	ప	ర	బ	న	చ
జ	త	వ	య	ల	ఘ
ఛ	థ	ఢ	ధ	ఠ	ఙ

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

సంసిద్ధత పాఠం - 3

పంటపొలం

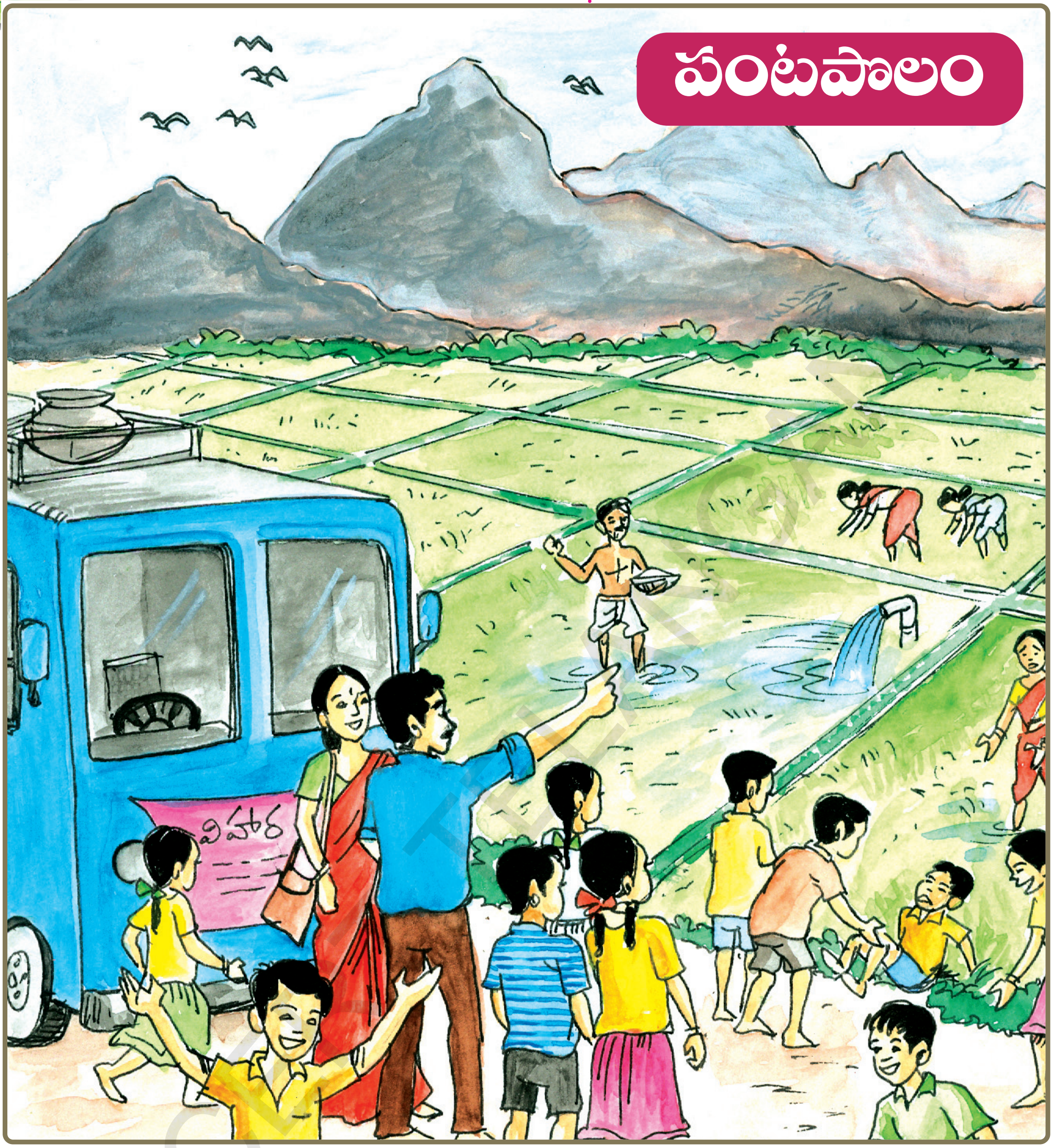

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి?
2. బస్సు ఎందుకు ఆపి ఉండవచ్చు?
3. పొలంలో ఎవరెవరు పనిచేస్తున్నారు? వారు అట్లా ఎందుకు పనిచేస్తున్నారు?
4. పొలంలో ఏ పంట పండిస్తారు? మీ ఊరిలో ఏయే పంటలు పండిస్తారు?
5. జారిపడిన పిల్లవాడిని చూసి మిగిలిన పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు? నువ్వైతే ఏం చేసేవాడివి?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. వాటిలోని గుణింత అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని గుణింతాల చార్టులో గుర్తించండి.

III. పైన మీరు గుర్తించిన గుణింత అక్షరాలు కింది పట్టికలో రాయండి.

✓	ా	ి	ీ	ు	ూ

IV. పై అక్షరాలతో ఏర్పడే పదాలు లేదా కొత్త పదాలు రాయండి.

V. కింది గళ్ళలోని అక్షరాలతో గుణింత పదాలు రాయండి. వాటితో వాక్యాలు రాయండి.

క	బా	డి	మా	లి	చి
దూ	రు	జి	తు	వా	త
లు	పీ	న	హా	బీ	ది
తీ	వ	రి	థ	మి	గ
గి	పూ	ని	ట	పా	సూ
ల	ర	మ	గు	డ	చ

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

వనభోజనం

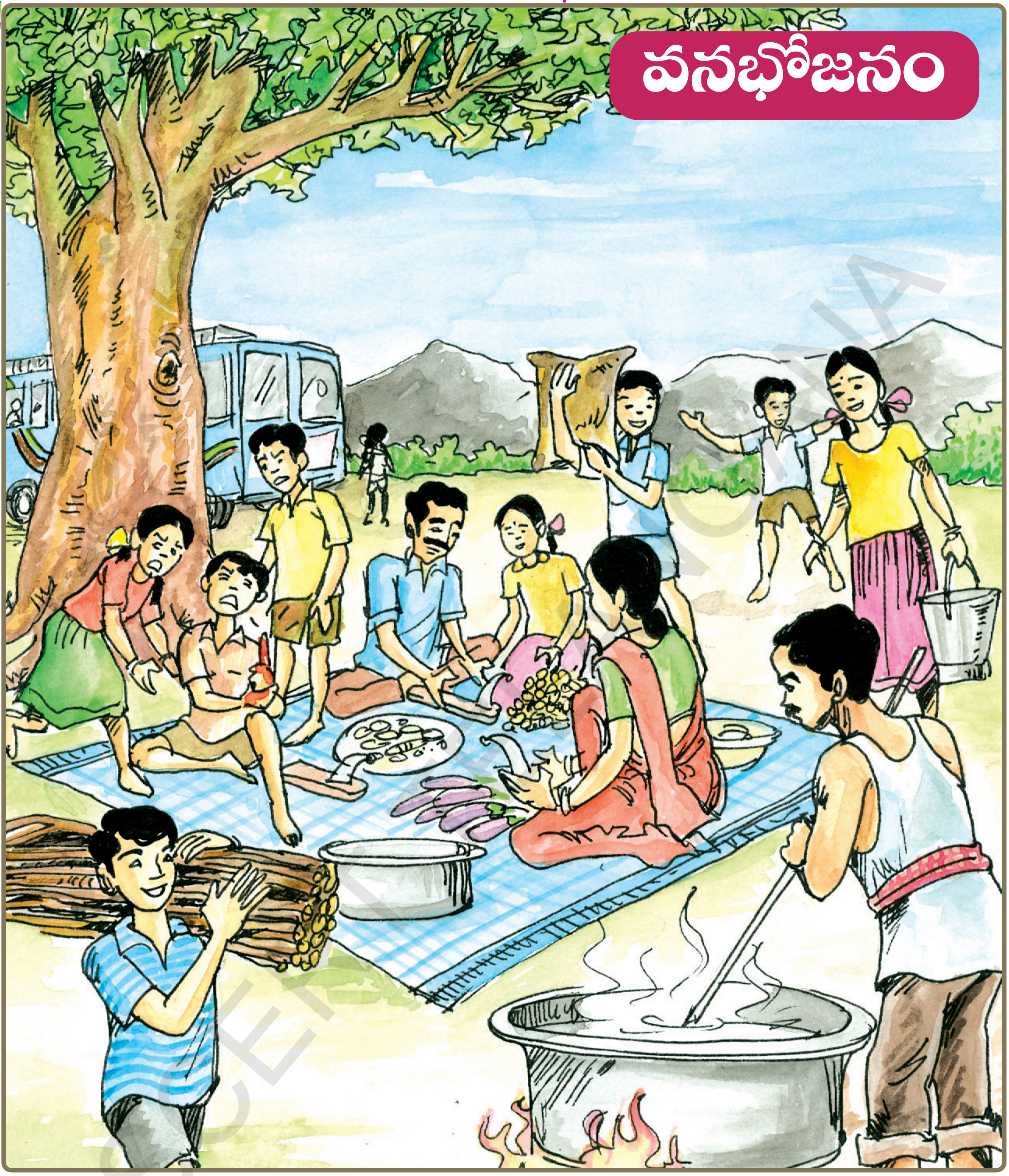

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి?
2. మీరెప్పుడైనా వనభోజనాలకు వెళ్ళారా? అక్కడ ఏం చేశారు?
3. కూరగాయలు కోస్తున్న పిల్లవాడికి గాయం అయ్యింది కదా! అప్పుడు చేయవలసిన ప్రథమ చికిత్స ఏమిటి?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. పదాలలోని గుణింత అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని గుణింతాల చార్టులో గుర్తించండి.

______	______	______
______	______	______
______	______	______
______	______	______
______	______	______

III. కింది గుణింతాలు ఉండేటట్లు కొన్ని గుణింత పదాలు పట్టికలో రాయండి.

ృ	ు	ౌ	ై	ొ	ో	ూ

IV. మరికొన్ని గుణింత పదాలు రాయండి.

______	______	______	______
______	______	______	______
______	______	______	______
______	______	______	______

V. కింద ఖాళీగా ఉన్న గళ్ళలో సరియైన గుణింతాక్షరాలను చేర్చి పదాలు రాయండి. వాటితో వాక్యాలు రాయండి.

1. పురివిప్పి నాట్యం చేసేది	☐	మ	లి	______	______
2. నీటిలో ఈదేది	☐	ప		______	______
3. పట్టాలపై నడిచేది	☐	లు		______	______
4. వానలో పట్టుకునేది	☐	డు	గు	______	______
5. చెట్లపై గంతులు వేసేది	☐	తి		______	______
6. పాప వేసుకునేది	☐	ను		______	______
7. దేవుడి మెడలో వేసేది	☐	డ		______	______

SCERT TELANGANA

అయ్యో!

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. కుక్కకు ఏమి జరిగింది? వారెందుకు గుమిగూడారు?
2. కుక్కకు ప్రమాదం ఎట్లా జరిగి ఉండవచ్చు?
3. పిల్లవాడు పట్టుకొస్తున్న డబ్బా ఏమిటి? దాంట్లో ఏమేమి ఉంటాయి?
4. కుక్కకు పిల్లలు ఏం చికిత్స చేసి ఉండవచ్చు?
5. ఇట్లా మీరు ఎప్పుడైనా జంతువులు, పక్షులకు సహాయం చేశారా? ఏం చేశారు?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. పదాలలోని ఒత్తు అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని ఒత్తుల చార్టులో గుర్తించండి.

III. పైన మీరు గుర్తించిన ఒత్తు అక్షరాలు కింది పట్టికలో రాయండి.

్క	్గ	్చ	్జ	్ట	్డ	్త	్ద

IV. పై అక్షరాలతో ఏర్పడే పదాలు లేదా కొత్త పదాలు రాయండి.

V. కింది పదాల ఆధారంగా వాక్యాలు రాయండి.

బర్రెలు, సహాయం, ప్రమాదం, చెట్లు, పిచ్చుక, ప్రథమ చికిత్స, పిల్లలు, గుమిగూడారు

SCERT TELANGANA

అమ్మో... పెద్దపులి

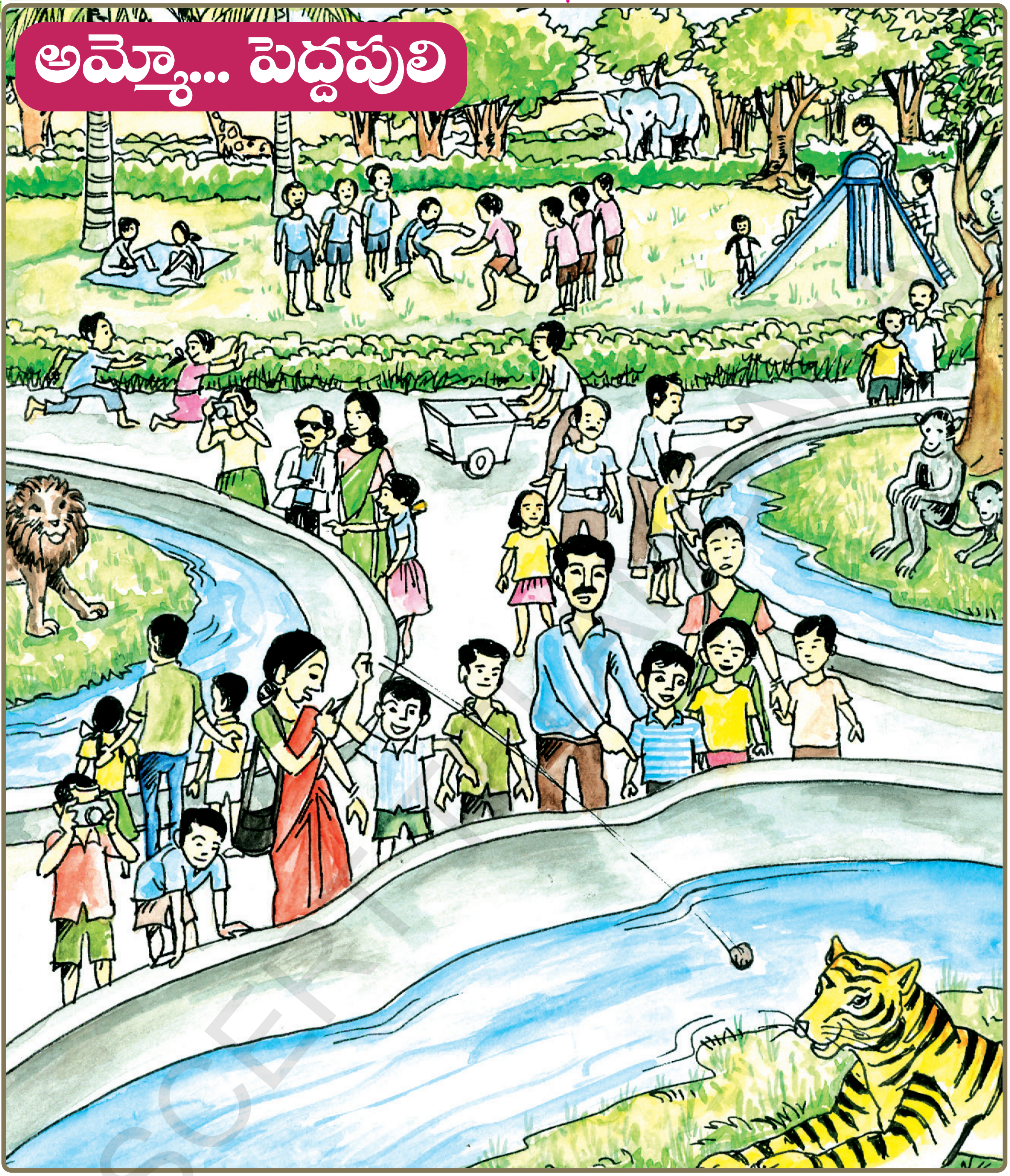

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఏమేం కనిపిస్తున్నాయి? వాళ్ళందరు ఎక్కడికి పోయి ఉంటారు?
2. ఎవరెవరు ఏమేం చేస్తున్నారు?
3. పిల్లలు ఏమేం ఆటలు ఆడుతున్నారు? నీకు తెలిసిన ఆటల పేర్లు చెప్పండి.
4. జంతువులు, పక్షులను ఇట్లా ఉంచడం సరైనదేనా? ఎందుకు?

II. బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాయండి. పదాలలోని ఒత్తు అక్షరాలకు '◯' చుట్టండి. వాటిని ఒత్తుల చార్టులో గుర్తించండి.

_______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________

III. పైన మీరు గుర్తించిన ఒత్తు అక్షరాలు, ఇంకొన్ని ఒత్తు అక్షరాలను కూడ కింది పట్టికలో రాయండి.

్ద	్ప	్బ	్త	్య	్ర	్మ	్వ	్శ	్న	్ల

IV. పై అక్షరాలతో ఏర్పడే పదాలు లేదా కొత్త పదాలు రాయండి.

__________ __________ __________ __________

__________ __________ __________ __________

__________ __________ __________ __________

__________ __________ __________ __________

V. కింది పదాల ఆధారంగా వాక్యాలు రాయండి.

పిల్లలు, ఉయ్యాల, జారుడుబండ, రైలు, సంతోషంగా, జంతువులు, ఆటలు, కేరింతలు

____

____

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

బాగున్నారా... !

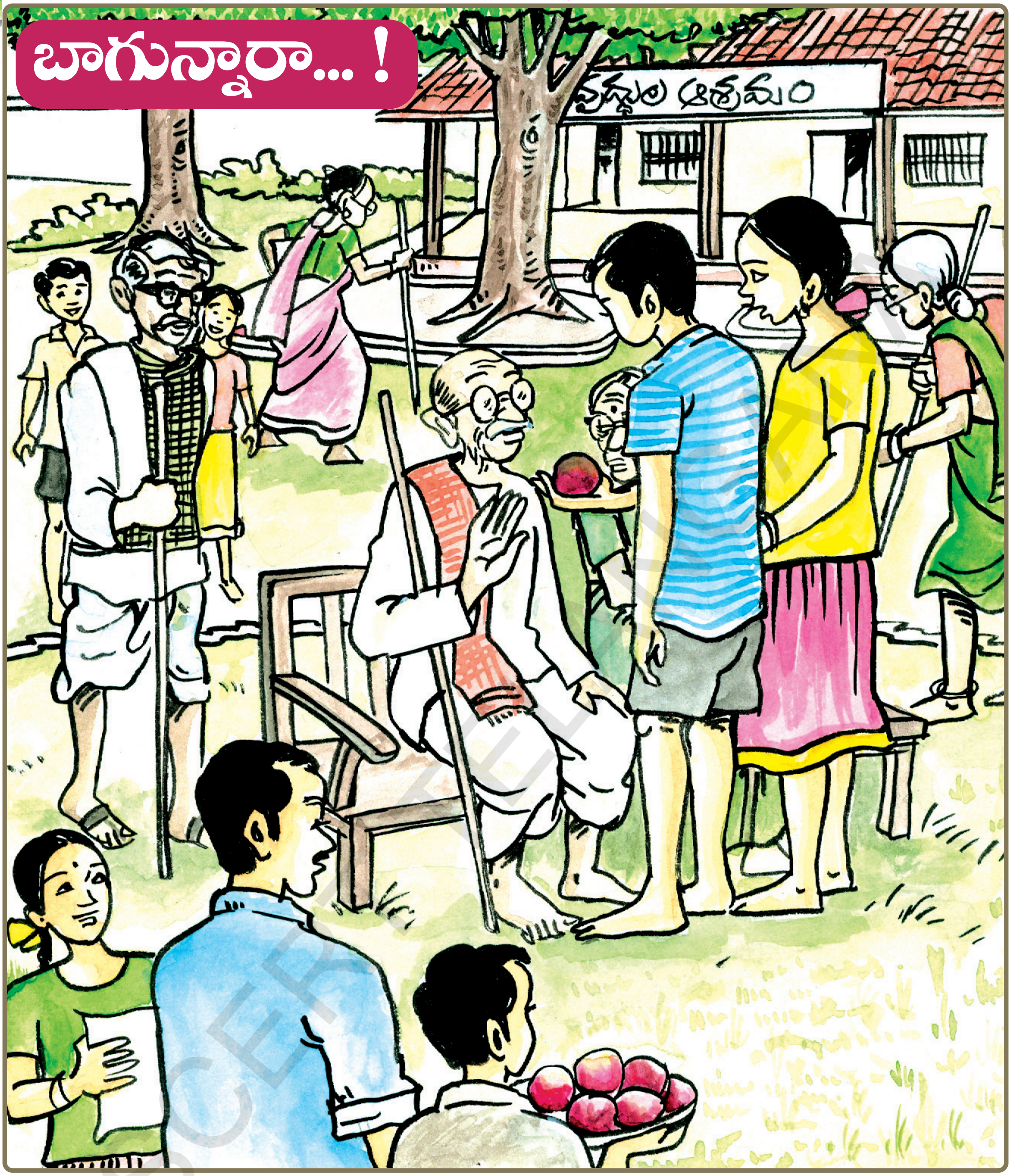

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? వాళ్ళు ఏం చేస్తున్నారు?
2. బొమ్మలో కనిపిస్తున్న వృద్ధులు అక్కడ ఎందుకున్నారు?
3. వాళ్ళు పిల్లలతో తమ గురించి ఏమి చెప్పి ఉంటారు?
4. ఆ స్థలంలో మీరే ఉంటే వృద్ధులను ఏమని ప్రశ్నిస్తారు? వాళ్ళకేం సహాయం చేస్తారు?

II. బొమ్మ ఆధారంగా కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. వృద్ధుల దీనావస్థను చూసి పిల్లలు ఏమనుకొని ఉంటారు?

2. పిల్లలు తమ వెంట తెచ్చుకొన్న వాటిలో వృద్ధులకు ఏమేం ఇచ్చి ఉంటారు? ఎందుకు?

III. పాఠం బొమ్మను పరిశీలించండి. ఏం జరుగుతున్నదో ఊహించి రాయండి.

IV. ఇంతకు ముందు మీరు ఎవరికి, ఏం సహాయం చేశారు? కింది పట్టికలో రాయండి.

ఎవరికి సహాయం చేశారు?	ఏం సహాయం చేశారు?

SCERT TELANGANA

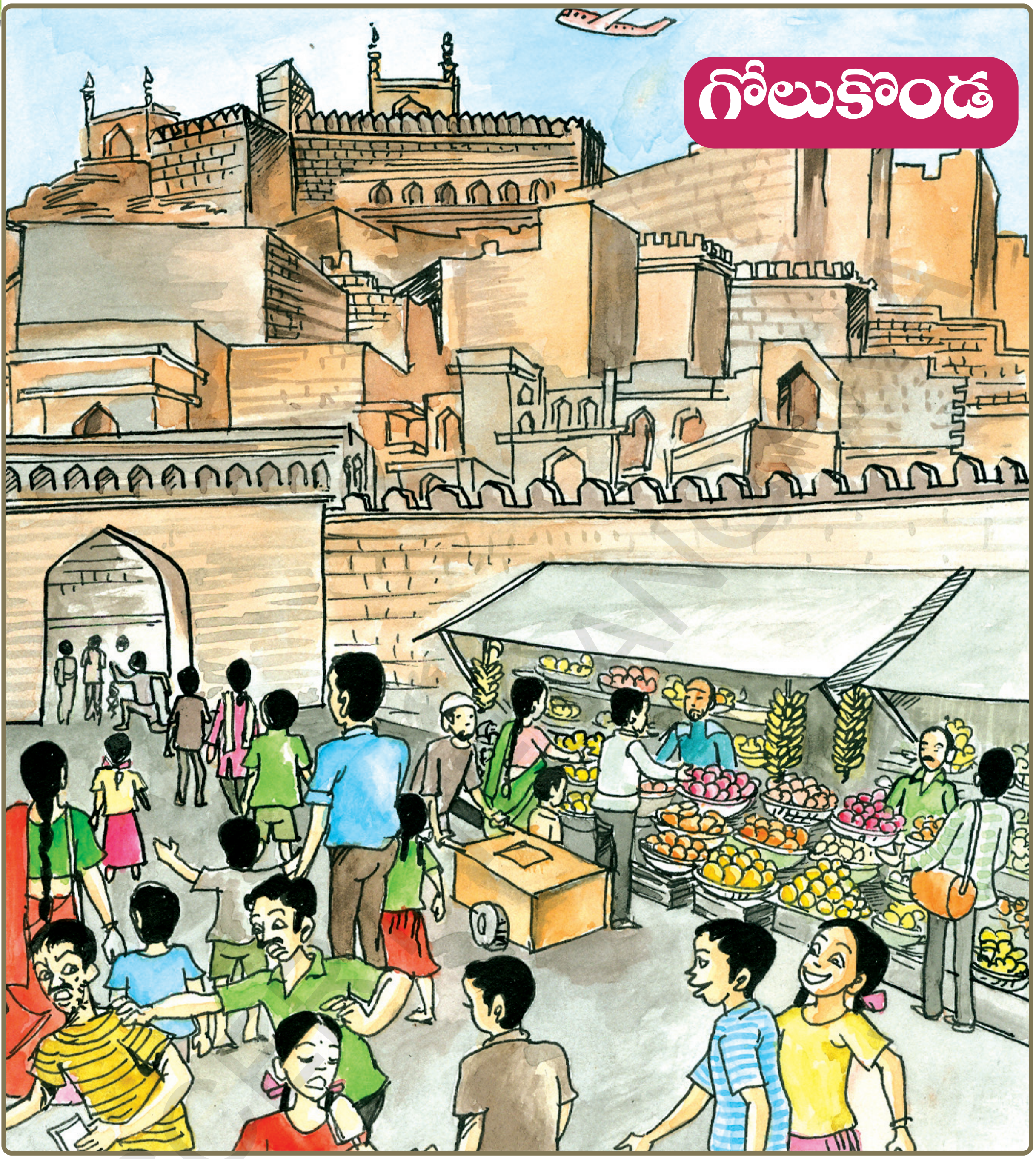

I. **బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.**

1. బొమ్మలో ఏ కోట కనిపిస్తున్నది?
2. బొమ్మలో కోటతోపాటు ఇంకేమి కనిపిస్తున్నాయి?
3. బొమ్మలో ఒక వ్యక్తిని మరొక వ్యక్తి కోపంగా పట్టుకొంటున్నాడు కదా! ఆ వ్యక్తి ఏం చేసి ఉంటాడు?
4. ఇట్లా జనం ఎక్కువగా ఉండే ప్రదేశాలకు వెళ్ళినప్పుడు ఎట్లాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి?

II. బొమ్మ ఆధారంగా కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. బొమ్మలో గోలుకొండ కోటను చూస్తున్నప్పుడు మీకేమనిపించింది?

____

____

____

2. మీ చుట్టుపక్కల ఊర్లలోని గడీల, కోటల పేర్లు తెలుసుకొని రాయండి.

____

____

____

SCERT TELANGANA

III. బొమ్మను చూసి ఖాళీలు పూరించండి.

1. ఆకాశంలో ____________ ఎగురుతున్నది.
2. గోల్కొండ కోట చాలా ____________ ఉన్నది.
3. పండ్ల దుకాణంలో ఉన్న పండ్ల పేర్లు ____________, ____________, ____________, ____________.
4. కోట ముందర బండిలో ____________ అమ్ముతున్నారు.

IV. కింది వాక్యాలు పొడగించండి.

1. నాకు ఐస్‌క్రీమ్ అంటే చాలా ఇష్టం ఎందుకంటే ______________________________

____

____

2. నాకు బొమ్మలంటే ______________________________

____

____

ఆగండి...

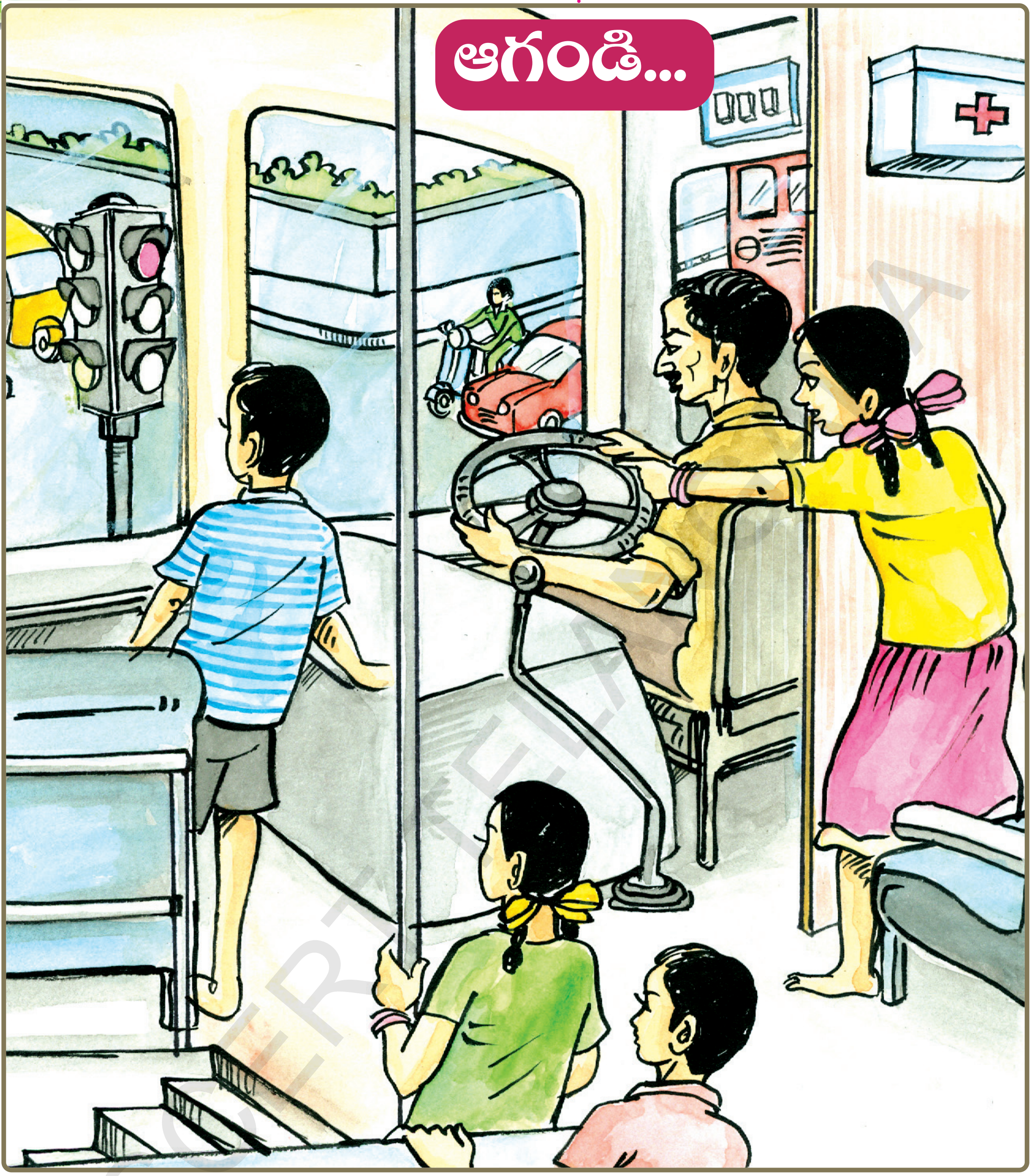

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బస్సును ఎందుకు ఆపారు?
2. బస్సులో పాప ఏం అడుగుతున్నది? డ్రైవర్ ఏం చెపుతుండవచ్చు?
3. పిల్లలు రోడ్డుమీద ఏం చూస్తున్నారో ఊహించండి.
4. ట్రాఫిక్ సిగ్నల్‌లో ఎన్ని రంగుల బల్బులు ఉంటాయి? ఏది వెలిగితే ఏం చేయాలి?
5. బస్సులో ప్రయాణం చేసేటప్పుడు మీరు ఏమేం చూస్తారు? ఏ ఏ వాహనాలు కనిపిస్తాయి?

II. డ్రైవర్‌కు, పిల్లలకు మధ్య ఏం సంభాషణ జరిగి ఉంటుందో ఊహించి రాయండి.

అమ్మాయి : ______________________

డ్రైవర్ : ______________________

అబ్బాయి : ______________________

డ్రైవర్ : ______________________

అమ్మాయి : ______________________

డ్రైవర్ : ______________________

III. కింది వాక్యాలు చదువండి. వీటిని సరైన క్రమంలో రాయండి.

- ఆకుపచ్చ లైటు వెలిగింది.
- బస్సు ఆగింది.
- బస్సు పోతూ ఉంటే.
- ఎర్రని లైటు వెలిగింది.
- బస్సు కదిలింది.

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________

IV. మనం ట్రాఫిక్ నిబంధనలు ఎందుకు పాటించాలి?

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

మా ముచ్చట్లు

I. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

1. బొమ్మలో ఏమేం కనిపిస్తున్నాయి? ఎవరెవరున్నారు?
2. బొమ్మలో ఎవరెవరు ఏం చేస్తున్నారు?
3. ఇద్దరు పిల్లలు వారితో ఏం చెబుతుండవచ్చు?
4. బొమ్మలో తాత, అవ్వ ఎందుకట్ల నవ్వుతున్నారు?

II. తాత, అవ్వ మరియు ఇద్దరు పిల్లల మధ్య ఏం సంభాషణ జరిగి ఉంటుందో ఊహించి రాయండి.

తాత : ______________________________

మనుమరాలు : ______________________________

తాత : ______________________________

మనుమడు : ______________________________

అవ్వ : ______________________________

మనుమరాలు : ______________________________

అవ్వ : ______________________________

మనుమరాలు : ______________________________

తాత : ______________________________

మనుమడు : ______________________________

III. కింది పదాల ఆధారంగా యాత్రా విశేషాల్ని రాయండి. దానికి పేరు పెట్టండి.

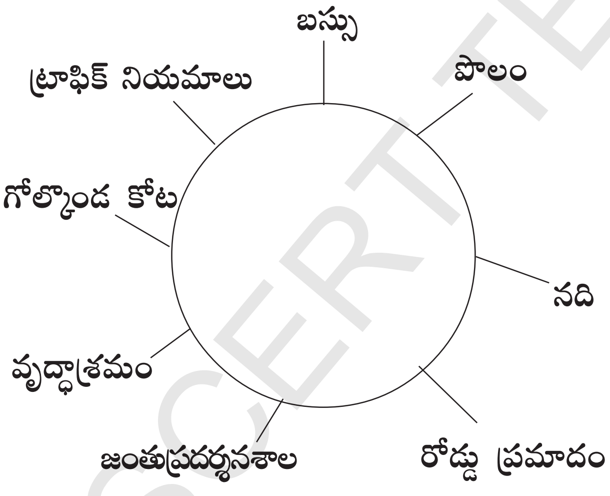

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

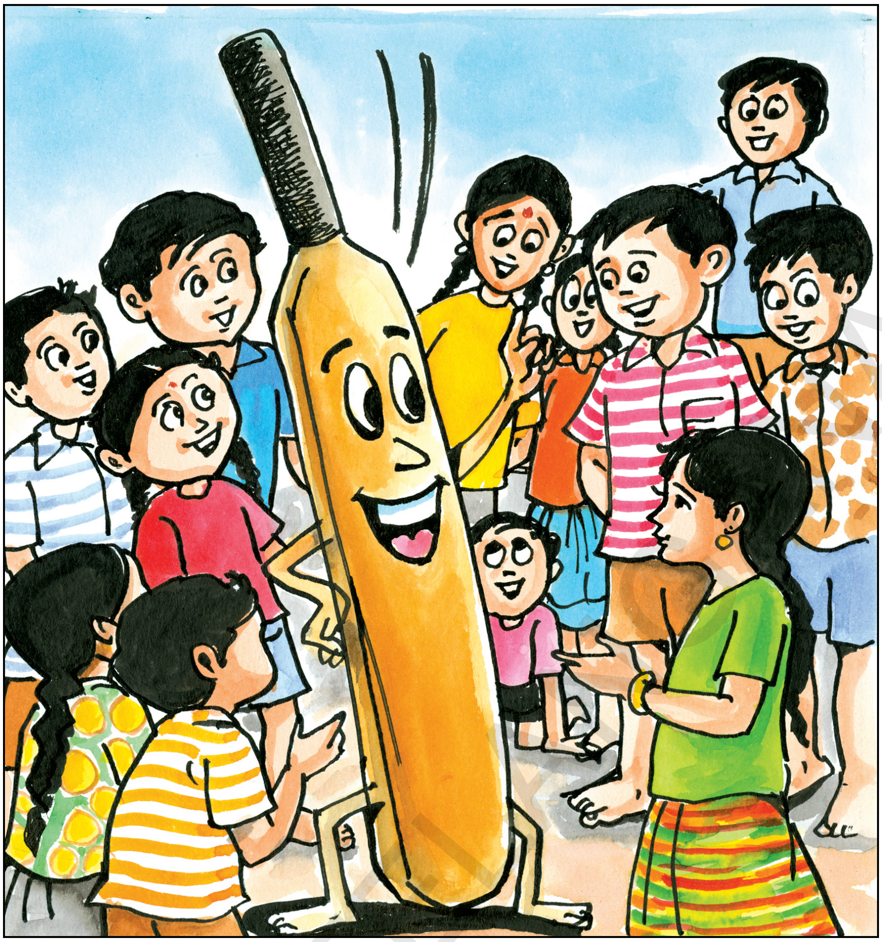

IV. పై బొమ్మ ఆధారంగా కథ రాయండి.

1. తెలంగాణ వైభవం

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మలో పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు?
- పిల్లలు చేస్తున్న నినాదాలు ఏమై ఉంటాయి?
- ఈ నినాదాలు దేనికి సంబంధించినవి?
- ఇట్లా నినాదాలు చేస్తూ ఊరేగింపులు ఏ ఏ సందర్భాలలో చేస్తారు?

ఉద్దేశం

తెలంగాణ రాష్ట్రం ప్రకృతి వనరులకు, కవులకు, కళాకారులకు, త్యాగధనులకు, ఘనచరిత్రకు, చారిత్రక కట్టడాలకు నిలయమని తెలియజెప్పడమే పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు – అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

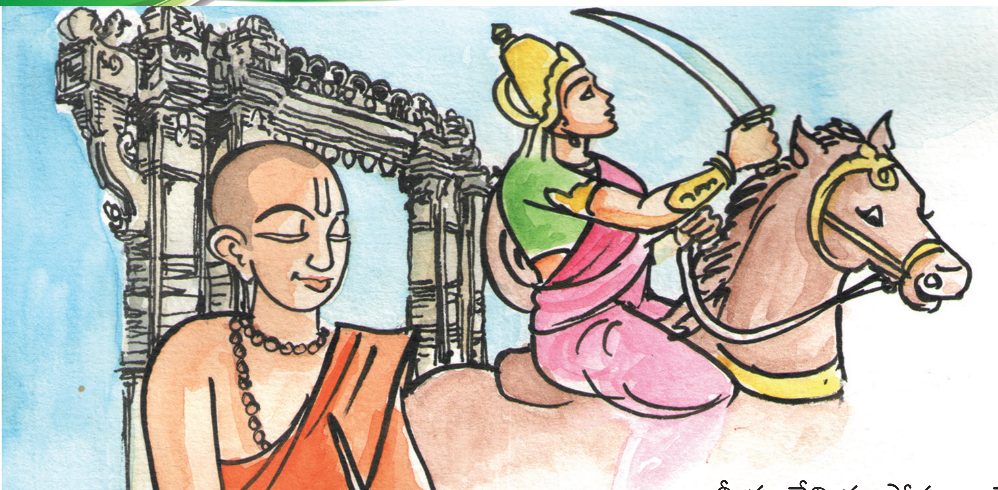

తీయ తేనియ సోన నా తెలంగాణ
వీర చరితల కోన నా తెలంగాణ

1) తరగలై గోదారి – తలస్నాన మయ్యింది
నురగలై కృష్ణమ్మ – నీ కాళ్ళు కడిగింది
తల్లి నీ కడుపులో – తరగనన్నీ గనులు
సింగరేణీ సిరులు – నల్ల బంగరు పొరలు
॥ తీయతేనియ ॥

2) పోతన్న కైతలో – పొంగి పొరలిన భక్తి
రుద్రమ్మ చాటింది – నీ పరాక్రమ శక్తి
పాల్కురికి కవనాన – దేశి పదములబాట
పలుకె బంగారమౌ రామదాసుని పాట
॥ తీయ ॥

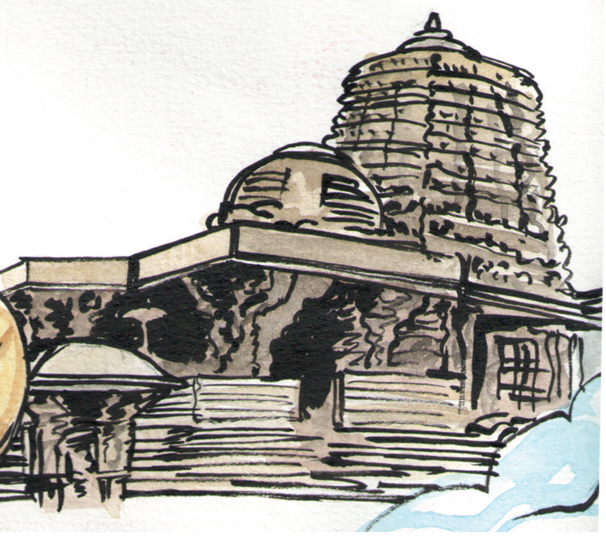

SCERT TELANGANA

3) ఎములాడ వేల్పునకు – కోడె మొక్కుల కొలుపు
జాన్‌పాడు సైదులు – పీరి దట్టిల మెరుపు
మెదకు చర్చిలో తళుకు – క్రీస్తు కథలను తెలుపు
తెలగాణది నేర్పు – సామరస్యము నిలుపు
॥ తీయ ॥

4) రామప్ప శిల్పాల – రాజిల్లెడీ సౌరు
నింగి నంటిన తీరు – నిలిచె చార్మీనారు
అడవిలో దేవుడు – భద్రాద్రి రాముడు
ఆదివాసికి దీము – కుంరమ్ము భీముడు
॥ తీయ ॥

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయాన్ని రాగంతో పాడండి, అభినయం చేయండి.

(ఆ) ఈ గేయం ద్వారా మీరేం తెలుసుకున్నారు?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) గేయంలోని ప్రాసపదాలు గుర్తించి రాయండి.

ఉదా: సోన - కోన ______________________

______________________ ______________________

______________________ ______________________

______________________ ______________________

______________________ ______________________

(ఆ) గేయం ఆధారంగా కింది పట్టికలో వివరాలు రాయండి.

నదుల పేర్లు	కవుల పేర్లు	దర్శనీయ స్థలాలు	ఇతరములు

(ఇ) కింది వాక్యాలు చదువండి. వాటికి సంబంధించిన పాదాలను గేయంలో గుర్తించండి.

(1) తెలంగాణ నేలలో లెక్కలేనన్ని గనులు ఉన్నాయి.

(2) తెలంగాణ పరాక్రమాన్ని రుద్రమదేవి చాటింది.

(3) చార్మినార్ ఆకాశాన్నంటేలా ఉన్నది.

(4) కుంరం భీం ఆదివాసీల ధైర్యం.

SCERT TELANGANA

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) సింగరేణి గనులను కవి నల్ల బంగారపు సిరులతో ఎందుకు పోల్చాడు?

(ఆ) తెలంగాణ గొప్పదనం గురించి మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) కింది వర్ణమాలలో ఉన్న అక్షరాలు చదువండి. వీటిలో ఏ ఏ అక్షరాలు పాఠంలో ఉన్నాయి. వాటికి పాఠంలో '◯' చుట్టండి.

వర్ణమాల										
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఋ	ౠ	ఌ	ౡ	
ఎ	ఏ	ఐ	ఒ	ఓ	ఔ	ఁ	ం	ః		
క	ఖ	గ	ఘ	ఙ						
చ	ౘ	ఛ	జ	ౙ	ఝ	ఞ				
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ						
త	థ	ద	ధ	న						
ప	ఫ	బ	భ	మ						
య	ర	ల	వ	శ	ష	స	హ	ళ	క్ష	ఱ

SCERT TELANGANA

(ఆ) వర్ణమాలలోని అక్షరాలతో వీలైనన్ని పదాలు రాయండి. (జట్టుపని)

రెండక్షరాల పదాలు	మూడక్షరాల పదాలు	నాలుగక్షరాల పదాలు	ఇతరపదాలు
ఉదా: రమ	నడక	తలగడ	జయ జడ

(ఇ) కింది బహువచన పదాలకు ఏకవచన పదాలు రాయండి.

(1) గనులు ______ (5) కథలు ______

(2) శిల్పాలు ______ (6) పొరలు ______

(3) పదములు ______ (7) సిరులు ______

(ఈ) కింది పదాలు చదువండి. వీటిని ఏమంటారో రాయండి. వాటితో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

(1) బంగారు = ______

(2) సౌరు = ______

(3) కవనం = ______

(4) ఎములాడ = ______

(5) దీము = ______

SCERT TELANGANA

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) తెలంగాణతల్లి, కల్పవల్లి, పాలవెల్లి, జాజిమల్లి, జాబిల్లి, నేలతల్లి, కన్నతల్లి. ఈ పదాలు చివరకు వచ్చేలా గేయాన్ని రాయండి.

____

____

____

____

____

____

____

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) మూడో తరగతిలో అచ్చులు, హల్లులు గురించి తెలుసుకొన్నారు కదా! పాఠం చదువండి. పాఠంలోని అచ్చు అక్షరాలు, హల్లు అక్షరాలు రాయండి.

(ఆ) 27వ పేజీలోని వర్ణమాల చూడండి. వాటిలో మీకు తెలువని అక్షరాలు ఏమున్నాయో చెప్పండి.

☐ లోని అక్షరాలు ప్రస్తుతం వాడుకలో లేవు. ఁ, ం, ః లను ఉభయాక్షరాలని అంటారు. ' ఁ ' పద్యాలలో, ప్రాచీన గ్రంథాలలో కనిపిస్తుంది.

"ౘ, ౙ, ఱ" వీటిని ఎట్లా పలుకుతారు? తెలుసుకొని పలకండి. ౘ, ౙ, ఱ లకు బదులుగా ఇప్పుడు 'చ, జ, ర' అక్షరాలను రాస్తున్నారు. ఈ అక్షరాలున్న పదాలున్నాయి. వాటిని చదువండి.

ౘ	ౙ	ఱ
ౘలి - చలి	ౙల్లెడ - జల్లెడ	ఱంపం - రంపం
ౘలువ - చలువ	ౙంకు - జంకు	ఱంకె - రంకె
ౘన్నీళ్ళు - చన్నీళ్ళు	ౙమ - జమ	ఱెక్క - రెక్క
ౘందమామ - చందమామ	ౙంగుపిల్లి - జంగుపిల్లి	ఱొమ్ము - రొమ్ము

(ఇ) కింది పేరా చదువండి.

తెలంగాణ రాష్ట్రం కవులకు, కళలకు ప్రసిద్ధి. పేరిణి నృత్యం, మిమిక్రి, ఒగ్గు కథ, యక్షగానం మొదలగు ఎన్నో జానపద కళలకు నిలయం. స్వామిరామానందతీర్థ, నిజాంను ఎదురించిన నారాయణరావు పవార్, మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహారావు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి వంటి వాళ్ళు మన తెలంగాణా వారే! హిందు, ముస్లిం, క్రిస్టియన్ మున్నగు

SCERT TELANGANA

మతాల వాళ్ళు ఇక్కడ కలిసిమెలిసి ఉంటున్నారు. మన తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజధాని నగరమైన హైదరాబాదులో మార్వాడీలు, గుజరాతీలు, సిక్కులు, తమిళులు వంటి వాళ్ళు ఎందరో నివసిస్తున్నారు.

పై పేరా లోని అచ్చు-హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలు, ద్విత్వాక్షర, సంయుక్తాక్షర పదాలు వెతికి కింది పట్టికలో రాయండి.

అచ్చుతో మొదలయ్యే పదాలు	హల్లుతో మొదలయ్యే పదాలు	ద్విత్వాక్షర పదాలు	సంయుక్తాక్షర పదాలు
______________	______________	______________	______________
______________	______________	______________	______________
______________	______________	______________	______________

ప్రాజెక్టు పని

వేములవాడ, భద్రాచలం, మెదక్, జాన్‌పహాడ్ వంటివి మన తెలంగాణ రాష్ట్రం గొప్పతనాన్ని తెలిపేవి. అలాంటివి ఇంకా ఏమేం ఉన్నాయి? వాటి పేర్లు తెలుసుకొని రాయండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. గేయాన్ని రాగంతో పాడగలను. అవును / కాదు
2. గేయం ఆధారంగా ప్రాసపదాలు గుర్తించగలను. పట్టిక నింపగలను. అవును / కాదు
3. గేయంలోని తెలంగాణ గొప్పదనం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. పదాలు ఉపయోగించి గేయాన్ని రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

అన్ని జాతుల, మతముల వారు అన్నదమ్ములవలె కలిసి మెలిసి ఉండాలి.

SCERT TELANGANA

౨. పరమానందయ్య శిష్యులు

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

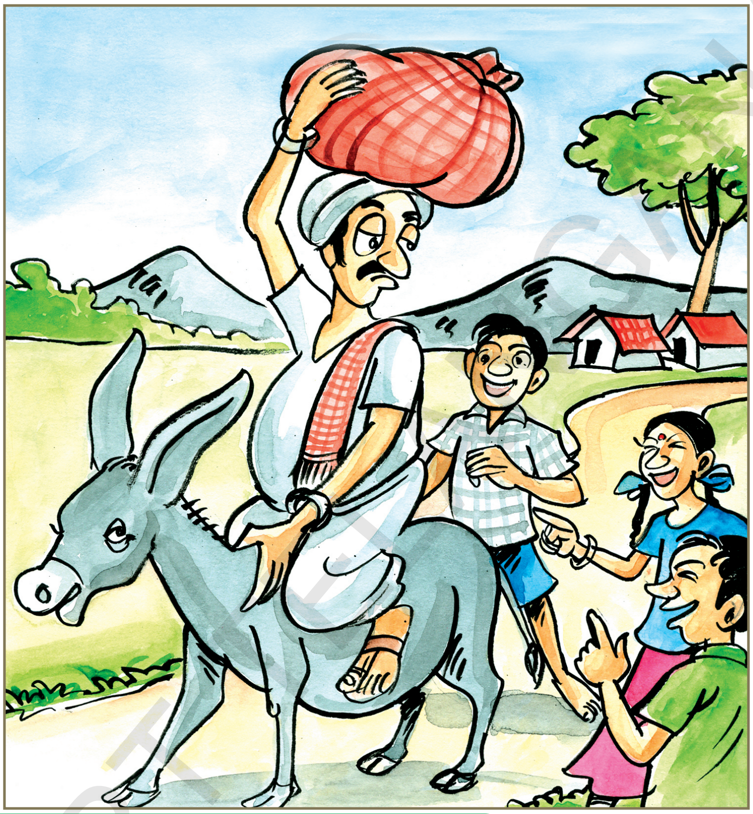

SCERT TELANGANA

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- పై బొమ్మలో ఎవరున్నారు? వాళ్ళు ఏం చేస్తున్నారు?
- పిల్లలు ఎందుకు నవ్వుతుండవచ్చు?
- గాడిదపై కూర్చున్న వ్యక్తిని చూస్తే మీకేమనిపిస్తున్నది?

ఉద్దేశం

కథల ద్వారా హాస్య రసాన్ని పిల్లలకు అందించి, ఆనందింపచేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

పరమానందయ్య గారికి అమాయకులైన శిష్యులున్నారు. వాళ్ళు అమాయకత్వంతో చేసే పనులు మనకు నవ్వు తెప్పిస్తాయి. ఈ కథలో అమాయకపు శిష్యులు ఏం చేశారో తెలుసుకుందాం.

పరమానందయ్యకు పన్నెండుమంది శిష్యులు. ఒకరోజు ఆ శిష్యులందరూ పక్క ఊరికి పోవలసి వచ్చింది. తిరుగు ప్రయాణం అయ్యేసరికి చాలా చీకటి పడ్డది. ఆ ప్రయాణంలో ఒక వాగును దాటాల్సి వచ్చింది. శిష్యులందరికీ వాగును చూడగానే భయమయ్యింది. "ఎట్లా దాటాలి?" అని కాలుగాలిన పిల్లుల్లా అటూ ఇటూ తిరగసాగారు. వారిలో ఒక శిష్యుడు "ఒరేయ్! ఇప్పుడు రాత్రి అయ్యింది కదా! వాగు దినమంతా ప్రవహించి అలసిపోయి ఉంటుంది. అది నిద్రపోయే సమయం చూసి మనం దాటుదాం" అన్నాడు.

"మరి వాగు నిద్రపోతున్నదో! లేదో? ఎట్లా తెలుస్తుందిరా?" అని ఇంకొక శిష్యుడు అన్నాడు.

"ఓహో! అదెంతపని? నేను చిటికెలో కనిపెడతా చూడు" అని వాగు దగ్గరికి వెళ్ళాడొక శిష్యుడు.

పారుతున్న వాగు నిద్రపోతున్నదో! లేదో! ఆ శిష్యునికి తెలువలేదు. మండుతున్న కట్టెను ఒకదానిని తీసుకొని వాగులో ముంచాడు. "సుఁయ్" మని చప్పుడువచ్చి కట్టె ఆరిపోయింది. ఆ చప్పుడుకు వాడికి భయం వేసింది.

"వాగుకు ఏం పని మిగిలిందో ఏమో! నిద్రపోలేదు. తెలివితోనె ఉన్నది!" ఉరుక్కుంటూ వచ్చి చెప్పాడు.

"ఒరేయ్! నేను వాతలు పెట్టానని కోపం వచ్చి వాగు నా మీద పగబడుతుందో ఏమో!" అని భయపడసాగాడు.

"ఏం కాదురా! మన గురువుండగా మనకేం భయం" అన్నాడు ఇంకొక శిష్యుడు.

మరికొంతసేపయినంక వేరొక శిష్యుడు వాగు నిద్రపోతున్నదో! లేదో! చూసివస్తానని వెళ్ళాడు.

వాగును చూసి, తిరిగివచ్చాడు. "ఒరేయ్! వాగు నిద్రపోతున్నదిరా!" అన్నాడు ఉత్సాహంగా.

"ఎట్ల కనిపెట్టావురా!" అని శిష్యులలో ఒకడు అడుగంగానే "అదే కట్టెను పట్టుకొని నీటి అంచున అటూ ఇటూ తిప్పి, ఒక్కసారిగా నీళ్ళల్లో ముంచాను. వాగు కిక్కురుమనలేదు. అంటే వాగు నిద్రపోతున్నట్లే గదా?" అన్నాడు.

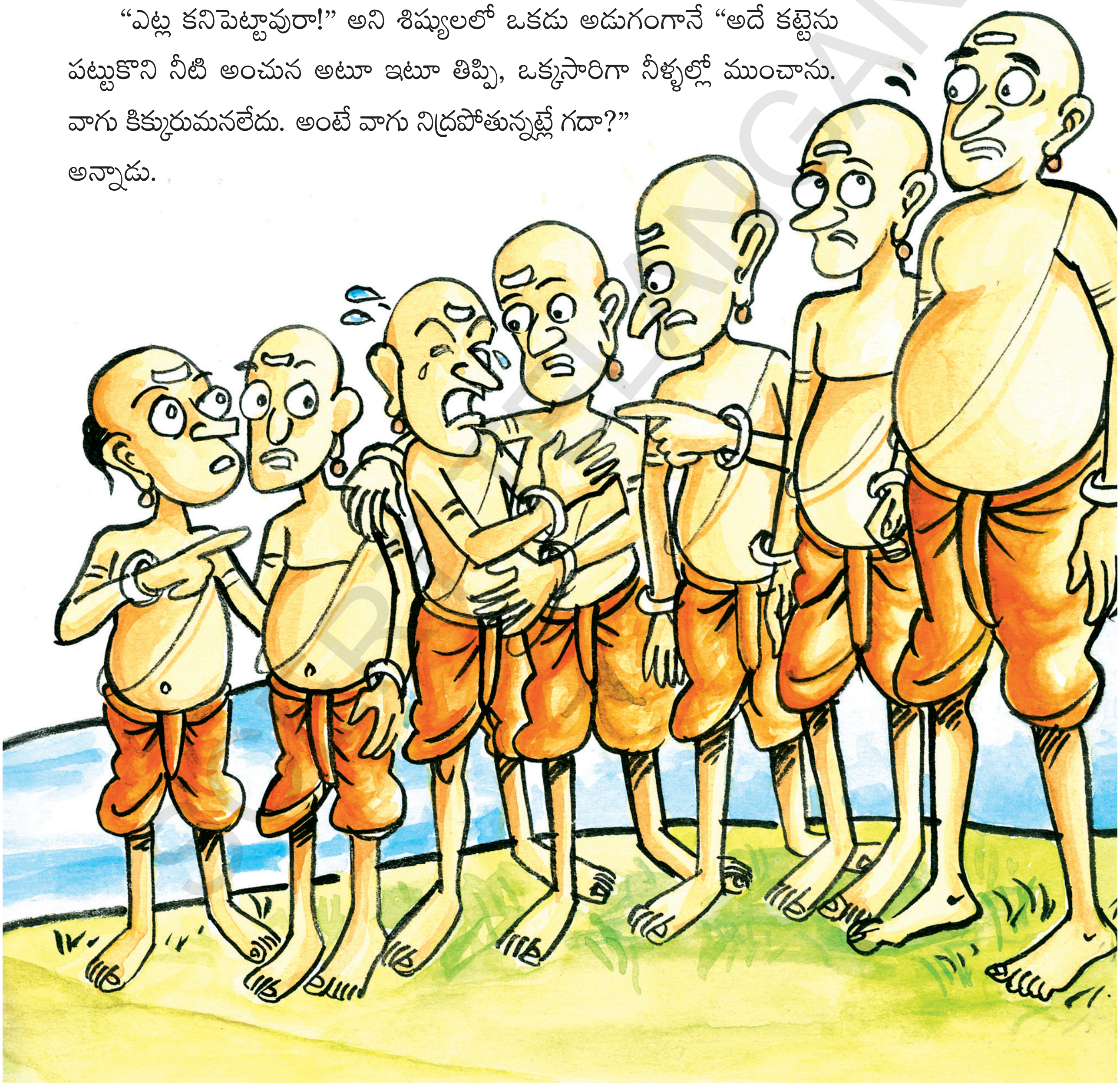

"మరి! మన అలికిడికి వాగుకు తెలివి వస్తే?" భయంగా అన్నాడొకడు.

పరమానందయ్య శిష్యుల్లో ఒకడు అందరికి ధైర్యం చెప్పి వాగు దగ్గరకు తీసుకొచ్చాడు. వాళ్ళు వాగులోకి దిగబోతూ "అమ్మో! వాగులో మునిగిపోతామేమో" అంటూ భయపడ్డారు. "మనం ఒకరి చేయి ఒకరం పట్టుకొని వాగు దాటుదాం" అన్నాడొకడు. "సరే" అన్నారు. అందరు కలిసి వాగును దాటారు. శిష్యుల్లో ఒకరికి "అందరం వాగు దాటామా? అన్న అనుమానం వచ్చింది. "ఒరేయ్! మీరంతా వరుసలో నిలబడండి నేను లెక్కపెడతా" అన్నాడు. అందరూ వరుసగా నిలబడ్డారు.

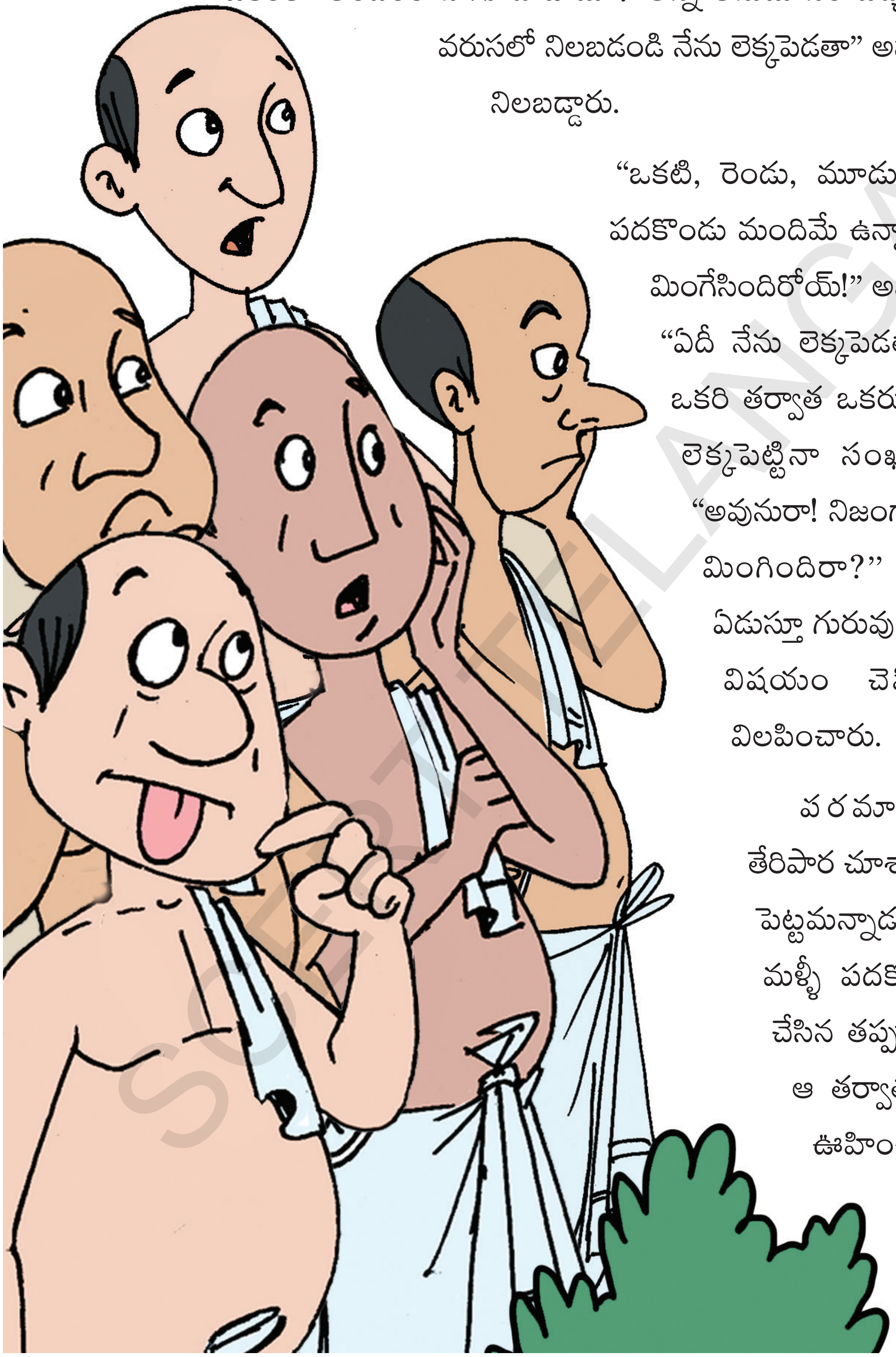

"ఒకటి, రెండు, మూడు... పదకొండు. ఒరేయ్! పదకొండు మందిమే ఉన్నాం. వాగు పగబట్టి ఒకర్ని మింగేసిందిరోయ్!" అన్నాడు ఏడుపుగొంతుతో... "ఏదీ నేను లెక్కపెడతా" అంటూ శిష్యులంతా ఒకరి తర్వాత ఒకరు లెక్కపెట్టారు. ఎన్నిసార్లు లెక్కపెట్టినా సంఖ్య పదకొండే వచ్చింది. "అవునురా! నిజంగానే మనలో ఒకరిని వాగు మింగిందిరా?" అంటూ భోరుభోరున ఏడుస్తూ గురువు దగ్గరకు వెళ్ళారు. జరిగిన విషయం చెప్పి మళ్ళీ భోరుమని విలపించారు.

పరమానందయ్య అందరినీ తేరిపార చూశాడు. శిష్యులను మళ్ళీ లెక్క పెట్టమన్నాడు. ఒక్కొక్కడు లెక్కబెడితే మళ్ళీ పదకొండే వచ్చింది. శిష్యులు చేసిన తప్పును గురువు గుర్తించాడు. ఆ తర్వాత ఏం జరిగి ఉంటుందో ఊహించండి.

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) ఈ కథ విని నవ్వుకున్నారు కదా! ఇట్లా మీకు నవ్వు తెప్పించిన సంఘటనలు ఏమేమి ఉన్నాయి? చెప్పండి.

(ఆ) శిష్యుల అమాయకత్వాన్ని చూసి గురువు ఏమని ఉంటాడో ఊహించి కథను పొడిగించి చెప్పండి.

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠం ఆధారంగా కింది వాక్యాలు తప్పో, ఒప్పో గుర్తించండి.

(1) శిష్యులందరికీ వాగును చూడగానే సంతోషమైంది. (   )

(2) పరమానందయ్యకు పదకొండు మంది శిష్యులు. (   )

(3) శిష్యులు చేసిన తప్పును గురువు గుర్తించాడు. (   )

(4) వాగు పగబట్టి శిష్యులలో ఒకరిని మింగింది. (   )

(5) శిష్యులు ఒకరి చేయి ఒకరు పట్టుకొని వాగును దాటారు. (   )

(ఆ) పాఠం చదవండి. కింది వాక్యాలు ఏ పేరాలో ఉన్నాయో రాయండి.

(1) వాగు దినమంతా ప్రవహించి అలిసిపోయి ఉంటుంది. – పేరా సంఖ్య [   ]

(2) 'సుయ్'మని చప్పుడువచ్చి కట్టె ఆరిపోయింది. – పేరా సంఖ్య [   ]

(3) వాగు నిద్రపోతున్నదిరా! – పేరా సంఖ్య [   ]

(4) అమ్మో! వాగులో మునిగిపోతామేమో. – పేరా సంఖ్య [   ]

(5) మనలో ఒకర్ని వాగు మింగిందిరా. – పేరా సంఖ్య [   ]

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) కథలో ఏ సన్నివేశం చదివితే మీకు బాగా నవ్వు వచ్చింది? ఆ సంఘటనను సొంతమాటల్లో రాయండి.

____

____

SCERT TELANGANA

(ఆ) కథ చదివారు కదా! పరమానందయ్య శిష్యులు ఎట్లాంటివారో తెలుపుతూ ఐదు వాక్యాలు రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) పాఠం ఆధారంగా కింది గుణింతాలతో మొదలయ్యే పదాలు వెతికి రాయండి. ఇలాంటి పదాలు మీకు తెలిసినవి మరికొన్ని రాయండి.

✓	ా	ి	ీ	ు	ూ

(ఆ) కింద కొన్ని బహువచన రూపంలో ఉన్న పదాలు ఉన్నాయి. వాటి ఏకవచన రూపాలు పాఠంలో ఉన్నాయి. గుర్తించండి. రాయండి.

(1) శిష్యులు ____________ (2) కట్టెలు ____________

(3) వాగులు ____________ (4) గురువులు ____________

(5) వాతలు ____________ (6) వరుసలు ____________

SCERT TELANGANA

(ఇ) కింద ఇచ్చిన ఆధారాలతో పదాలు రాయండి.

(1) పర్వదినానికి మరో పేరు	పం			
(2) రైతు పండించేది	పం			
(3) చిలుకను ఉంచకూడని చోటు	పం			
(4) పెండ్లికి వేసేది	పం			

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) వాగు నిద్రపోతున్నదా? తెలివితో ఉన్నదా? అని శిష్యులు అనుమానపడ్డారు కదా! నిజంగా వాగు తెలివితోని ఉంటే శిష్యులతో ఏం మాట్లాడి ఉండేదో వారి మధ్య సంభాషణ ఊహించి రాయండి.

వాగు : ఏయ్...! ఎవరు మీరు? ఎందుకు నా దగ్గరకొస్తున్నారు?

శిష్యుడు : మేము పరమానందయ్య శిష్యులం. నిన్ను దాటి అవతలకి పోవాలి...

వాగు : ________________________________

శిష్యుడు : ________________________________

వాగు : ________________________________

శిష్యుడు : ________________________________

వాగు : ________________________________

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పదాలలో అల్ప, మహా ప్రాణాక్షరాలు గుర్తించి కింది ఖాళీలలో రాయండి.

(1) కంఠం (2) ఘనం (3) జగం

(4) పథం (5) ఝషం (6) జడ

(7) కలం (8) ఫలం (9) బలం

అల్ప ప్రాణాక్షరాలు : ______ ______ ______ ______ ______ ______ ______

మహా ప్రాణాక్షరాలు : ______ ______ ______ ______ ______ ______ ______

SCERT TELANGANA

(ఆ) కింది పేరా చదువండి. గీత గీసిన పదాలు గమనించండి.

రాజు, రఫీ, మోషె, శ్రావణి, రాధిక, సుల్తానా హైదరాబాద్‌లో జరిగే బాలల మేళాకు వచ్చారు. వీరు కరీంనగర్, వరంగల్లు, నల్లగొండ, మహబూబ్‌నగర్, రంగారెడ్డి, ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్, ఖమ్మం జిల్లాల నుంచి వచ్చారు. వాళ్ళంతా వాళ్ళ ఊర్లలో దొరికే పండ్లు వెంట తెచ్చుకున్నారు. ఒకరేమో అరటి, జామ, మరొకరు బత్తాయి, సపోటా, అట్లా ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కరకం పండ్లు తెచ్చారు. అందరు కలిసి ఆ పండ్లను తిన్నారు. వాళ్ళందరూ మంచి స్నేహితులయ్యారు.

గీత గీసిన పదాల్లో వ్యక్తుల పేర్లు, జిల్లాల పేర్లు, పండ్ల పేర్లు ఉన్నాయి కదా! ఇట్లా వ్యక్తుల, వస్తువుల, ప్రాంతాల పేర్లను తెలిపే వాటిని "నామవాచకాలు" అంటారు. పాఠంలోని నామవాచక పదాలు, మీకు తెలిసిన మరికొన్ని నామవాచక పదాలు రాయండి.

_______________ _______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________ _______________

_______________ _______________ _______________ _______________

ప్రాజెక్టు పని

హాస్య కథలు సేకరించండి. మీకు నచ్చిన ఒక కథను చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను, పొడిగించగలను.	అవును / కాదు
2.	కథను ధారాళంగా చదువగలను. తప్పొప్పులు గుర్తించగలను.	అవును / కాదు
3.	పరమానందయ్య శిష్యుల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	వాగు, శిష్యుల మధ్య సంభాషణలు ఊహించి రాయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

నవ్వు అందరికి ఆనందాన్నివ్వాలి.
నవ్వు ఒకరికి సంతోషం, మరొకరికి దుఃఖం కాకూడదు.

3. వినాయకచవితి

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

SCERT TELANGANA

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మ చూడండి. ఇది ఏ పండుగకు సంబంధించింది?
- బొమ్మ ఆధారంగా 'బోనాలు' పండుగ ఎట్లా జరుపుకుంటారో ఊహించి చెప్పండి.
- మీ ఊర్లో కూడా ఇట్లా ఏ ఏ పండుగలు జరుపుకుంటారు?

ఉద్దేశం

హిందువులు జరుపుకొనే ముఖ్యమైన పండుగలలో వినాయకచవితి ఒకటి. ఆ పండుగ విశేషాలు మరియు జాతీయ సమైక్యతకు ఆ పండుగ ఎట్లా దోహదపడుతున్నదో తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మలు గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

పండుగలంటే అందరికీ సరదా. ఒక్కో పండుగను ఒక్కో రకంగా మనం జరుపుకుంటాం. అన్ని పండుగలు మన సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను తెలియజేస్తాయి. ప్రతి పండుగకూ దాని ప్రత్యేకతను తెలియజేసే కథ ఉంటుంది. అలాంటి ఒక పండుగకు సంబంధించిన కథను, ఆ పండుగ జరుపుకొనే విధానాన్ని, విశేషాలను తెలుసుకుందాం.

“జై జై గణేశా... జై జైజై గణేశా” అని పాడుకొంటూ పిల్లలంతా సంబరంగా ఉన్నారు. పెద్దలందరు కలిసి వేదిక కడుతున్నారు. మామిడాకుల తోరణాలు కడుతూ హడావుడిగా ఉన్నారు. ఈ సందడి అంతా వినాయకచవితి పండుగ కోసమే! భారతదేశంలో జరుపుకొనే ముఖ్యమైన పండుగల్లో వినాయకుని పుట్టిన రోజైన వినాయకచవితి ఒకటి. దీన్నే ‘వినాయకచతుర్థి’ లేదా ‘గణేశ చతుర్థి’ అని కూడా అంటారు. ఈ పండుగ భాద్రపదమాస శుక్లపక్ష చతుర్థినాడు వస్తుంది.

వినాయకుని పుట్టుకకు ఒక కథ ఉంది. పూర్వం గజాసురుడనే రాక్షసుడు ఉండేవాడు. దేవతల కోరిక మేరకు పరమశివుడు గజాసురుణ్ణి సంహరించి కైలాసానికి తిరిగి వస్తున్నాడు. పార్వతీదేవికి ఈ శుభవార్త తెలిసింది. శివుడు వచ్చేలోగా స్నానం చేయాలనుకొంది. తను స్నానం చేస్తున్నప్పుడు గుమ్మం దగ్గర కాపలాగా ఎవరినైనా ఉంచాలనుకొంది. వెంటనే నలుగుపిండితో బాలుని బొమ్మ చేసి, దానికి జీవం పోసింది. ఆ బాలుడెంతో ముద్దుగా ఉన్నాడు. ఆ బాలుణ్ణి ఎత్తుకొని పార్వతీదేవి కాసేపు ముద్దాడింది. “పుత్రా! నేను స్నానం చేయడానికి వెళుతున్నాను. ఎవ్వరినీ లోపలికి రానివ్వకుండా కాపలా ఉండు” అని చెప్పి వెళ్ళింది పార్వతీదేవి.

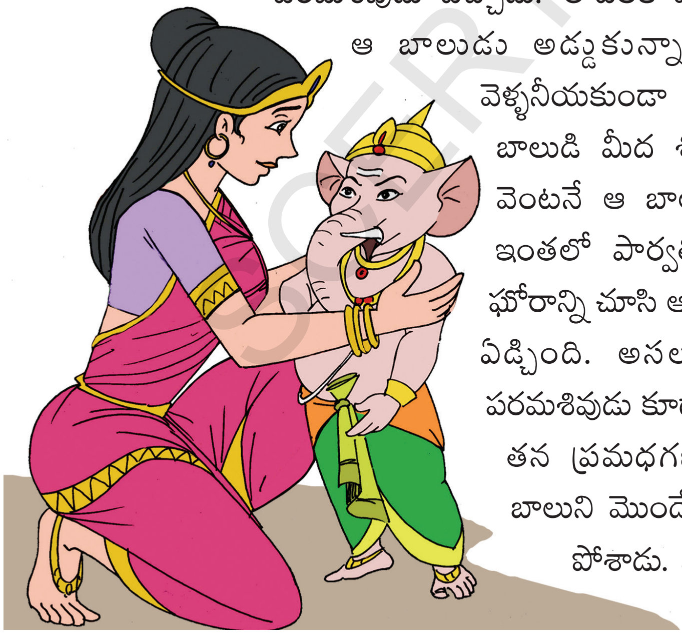

ఆ చిన్ని బాలుడు కాపలాకాస్తూ గుమ్మం దగ్గరే నిలుచున్నాడు. ఇంతలో పరమశివుడు వచ్చాడు. లోపలికి వెళ్ళబోతున్న పరమశివుణ్ణి ఆ బాలుడు అడ్డుకున్నాడు. తనను లోపలికి వెళ్ళనీయకుండా మొండిగా అడ్డుపడుతున్న బాలుడి మీద శివునికి కోపం వచ్చింది. వెంటనే ఆ బాలుని తలను నరికేశాడు. ఇంతలో పార్వతీదేవి వచ్చింది. జరిగిన ఘోరాన్ని చూసి ఆవేదన చెందింది. భోరుమని ఏడ్చింది. అసలు విషయం తెలుసుకున్న పరమశివుడు కూడా చింతించాడు. తన ఆజ్ఞమేరకు తన ప్రమథగణాలు తెచ్చిన ఏనుగు తలను బాలుని మొండేనికి అతికించాడు. తిరిగి ప్రాణం పోశాడు. పార్వతీదేవి ఆనందానికి అవధులు లేకుండాపోయాయి.

SCERT TELANGANA

శివపార్వతులు ఆ బాలునికి 'గణేశుడు' అని పేరు పెట్టారు. అల్లారుముద్దుగా పెంచుకోసాగారు. గణేశుడు 'అనిందుడు' అనే ఎలుకను వాహనంగా చేసుకొని కైలాసమంతా ఆనందంగా తిరుగుతున్నాడు.

కొంతకాలం తరువాత శివపార్వతులకు మరో కుమారుడు కుమారస్వామి జన్మించాడు. కుమారస్వామి కొంచెం పెద్దయ్యాక నెమలిని తన వాహనంగా చేసుకున్నాడు. ఇద్దరు పిల్లల ముద్దుమురిపాలతో శివపార్వతులు సంతోషంగా ఉన్నారు.

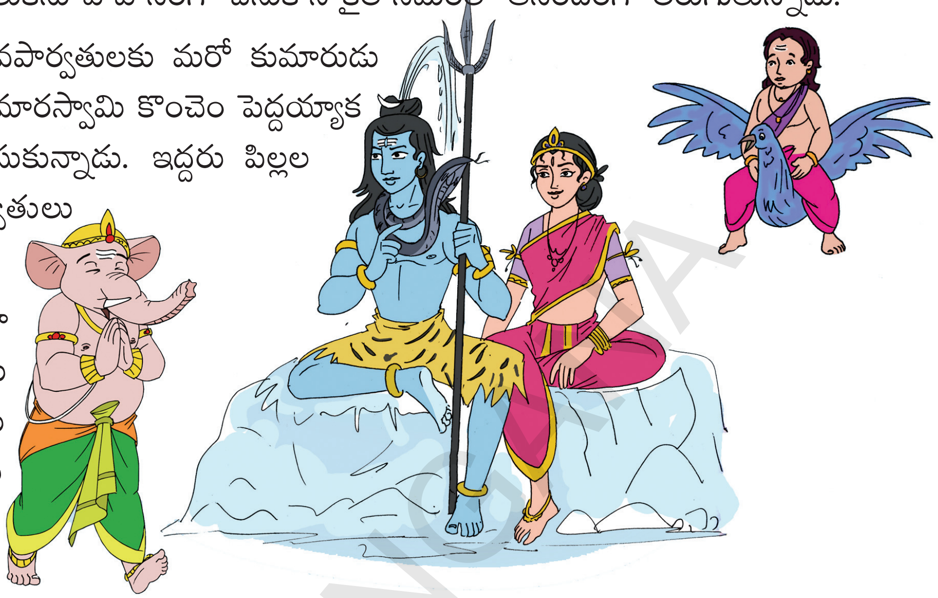

ఒకరోజున దేవతలంతా కలిసి పరమశివుని దగ్గరకు వచ్చారు. "మానవుల సమస్యలు తీర్చడానికి మాకు ఒక నాయకుడు కావాలి. ఆ నాయకుడెవరో సూచించు" అని పరమశివుణ్ణి కోరారు. తన కుమారులలో ఒకరిని ఎంపిక చేయాలని పరమశివుడు అనుకొన్నాడు. అందుకోసం వారిద్దరికీ ఒక పరీక్షపెట్టాడు. అందులో గెలిచినవారు మానవుల సమస్యలను పరిష్కరించే 'గణనాయకుడు' అవుతాడని చెప్పాడు.

పిల్లలను పిలిచి "ఇద్దరూ వెళ్ళి ముల్లోకాల్లో ఉన్న అన్ని నదుల్లో స్నానంచేసి రావాలి. ఇలా చేసి ఎవరు ముందుగా తిరిగి వస్తారో అతనే గణనాయకుడు ఔతాడు" అని పరమశివుడు తెలియజేశాడు. తండ్రిమాటలు పూర్తి కాకముందే కుమారస్వామి ఆత్రుతతో తన వాహనం ఎక్కాడు. ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోయాడు. తన చిన్ని ఎలుక వాహనంతో సోదరుడితో ఎలా పోటీపడాలో అర్థంకాక గణేశుడు ఆలోచనలో పడ్డాడు.

గణేశుడికి ఒక ఉపాయం తట్టింది. వెంటనే నారాయణ జపం చేస్తూ, శివపార్వతుల చుట్టూ భక్తితో మూడుసార్లు ప్రదక్షిణం చేశాడు. అంతే! ముల్లోకాల్లో ఉన్న మూడుకోట్ల యాభై లక్షల నదుల్లో స్నానం చేసిన ఫలితం వచ్చేసింది. గణేశుని సమయస్ఫూర్తికి, బుద్ధిబలానికి శివపార్వతులు అమితానందపడ్డారు. మెరుపు వేగంతో వెళ్ళిన కుమారస్వామి అలసి సొమ్మసిల్లి కైలాసానికి చేరుకున్నాడు. గణేశుడు అప్పటికే అక్కడ ఉండడం చూసి, కుమారస్వామి అవాక్కయ్యాడు.

నిజం తెలుసుకున్న కుమారస్వామి "సోదరా! నీ శక్తియుక్తులను నేను గ్రహించలేకపోయాను. సమస్యలను పరిష్కరించి, విఘ్నరాజువు కాదగిన అర్హత కలవాడివి నీవే" అని గణేశుణ్ణి కౌగిలించుకున్నాడు. ఇలా వినాయకుడు గణనాయకుడు అయ్యాడు. ఆ రోజే 'గణేశ చతుర్థిగా' ప్రసిద్ధి చెందింది. ఇది కూడా భాద్రపద మాసంలో శుక్లపక్ష చతుర్థినాడే జరిగింది. అందుకే మన దేశంలో అందరూ వినాయకచవితి పండుగను ఎంతో విశేషంగా జరుపుకొంటున్నారు.

ఆ రోజున మట్టితో చేసిన వినాయకుని విగ్రహానికి పూజలు చేయడం ఆచారం అయింది. ప్రాచీనగ్రంథం 'ముద్గల పురాణం' ప్రకారం వినాయకుణ్ణి 32 రూపాల్లో పూజిస్తారు. వినాయకుడు కార్యారంభాలకు కూడా అధిపతి. అందుకే ఏ పని ప్రారంభించినా విఘ్నాలు తొలగించడానికి వినాయకుడి పూజను విధిగా చేస్తారు.

SCERT TELANGANA

వినాయకచవితి రోజున పూలతోబాటు ప్రత్యేకంగా ఇరవై ఒక్క రకాల ఆకులతో పూజ చేస్తారు. వినాయకునికి ఇష్టమైన ఉండ్రాళ్ళు, లడ్డూలు, కుడుములు, పండ్లు నైవేద్యంగా సమర్పిస్తారు. గణపతి నవరాత్రి వేడుకలను గొప్పగా చేస్తారు. తర్వాత వినాయక విగ్రహాలను ఘనంగా ఊరేగిస్తారు. దగ్గరలోని సముద్రం, నది, చెరువు లేదా బావి నీటిలో నిమజ్జనం చేసి పండుగను ముగిస్తారు.

ఈ పండుగను మన రాష్ట్రంలోనే కాక దేశమంతటా వైభవంగా జరుపుకొంటారు. మహారాష్ట్రలో వినాయకచవితిని అత్యంత వైభవంగా చేస్తారు. వినాయకచవితిని జాతీయసమైక్యత కోసం వినియోగించిన ఘనత బాలగంగాధర్ తిలక్ గారికి దక్కింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతో పోరాడడానికి ఐకమత్యం అవసరమని ఆయన గుర్తించారు. అందుకని 1892లో వినాయకచవితిని సాంఘిక సంబరంగా నిర్వహించారు. నాటి నుంచి ఈ పండుగను ఊరూ, వాడా సంబరంగా జరుపుకోవడం సంప్రదాయంగా మారింది. మన రాష్ట్రంలో కూడా వాడవాడల్లో వినాయకుడి విగ్రహాలను ప్రతిష్టించి, తొమ్మిది రోజులు ఘనంగా నవరాత్రులు జరుపుకొంటారు. చివరి రోజు నిమజ్జనం చేస్తారు.

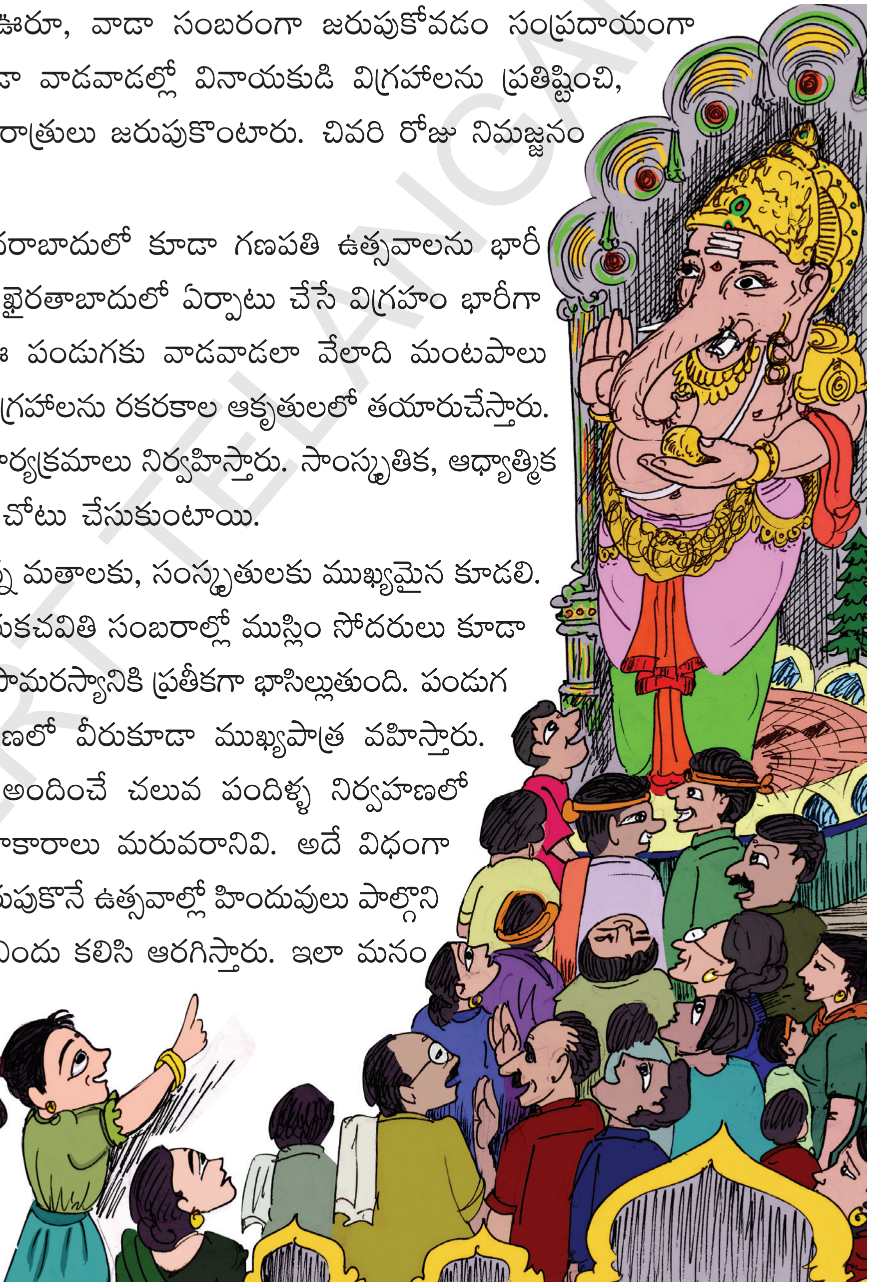

మన రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాదులో కూడా గణపతి ఉత్సవాలను భారీ ఎత్తున, వేడుకగా జరుపుతారు. ఖైరతాబాదులో ఏర్పాటు చేసే విగ్రహం భారీగా ఉంటుంది. హైదరాబాదులో ఈ పండుగకు వాడవాడలా వేలాది మంటపాలు ఏర్పాటు చేస్తారు. వినాయకుని విగ్రహాలను రకరకాల ఆకృతులలో తయారుచేస్తారు. వాటికి తొమ్మిది రోజులు పూజాకార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. సాంస్కృతిక, ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమాలు కూడా ఇందులో చోటు చేసుకుంటాయి.

హైదరాబాదు నగరం విభిన్న మతాలకు, సంస్కృతులకు ముఖ్యమైన కూడలి. హిందువులు జరుపుకొనే వినాయకచవితి సంబరాల్లో ముస్లిం సోదరులు కూడా పాలుపంచుకొంటారు. ఇది మతసామరస్యానికి ప్రతీకగా భాసిల్లుతుంది. పండుగ సంబరాల్లో మండపాల నిర్వహణలో వీరుకూడా ముఖ్యపాత్ర వహిస్తారు. నిమజ్జనోత్సవంలో మంచినీరు అందించే చలువ పందిళ్ళ నిర్వహణలో ముస్లిం సోదరుల సహాయ సహకారాలు మరువరానివి. అదే విధంగా రంజాన్ మాసంలో ముస్లింలు జరుపుకొనే ఉత్సవాల్లో హిందువులు పాల్గొని సహాయం అందిస్తారు. ఇఫ్తార్ విందు కలిసి ఆరగిస్తారు. ఇలా మనం జరుపుకొనే పండుగలు జాతీయ సమైక్యానికి అద్దం పడుతున్నాయి.

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) మీరు జరుపుకునే పండుగల పేర్లు చెప్పండి. ఏ ఏ పండుగలను ఎలా జరుపుకుంటారో చెప్పండి.

(ఆ) "పండుగలు సమైక్యానికి అద్దం పడుతాయి" అని తెలుసుకున్నారు కదా! ఏ ఏ పండుగలను అందరూ కలిసి చేసుకుంటారు? ఎందుకు కలిసి జరుపుకోవాలి?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) కింది పేరాను చదువండి. ఇచ్చిన వాక్యాలను పొడిగించండి.

గజాననుడు గణాలకు అధిపతి అయినందువల్ల 'గణపతి' అని అంటారు. విశిష్టమైన నాయకుడైనందువల్ల 'వినాయకుడని' అంటారు. విఘ్నాలకు అధిపతి అయినందువల్ల 'విఘ్నేశ్వరుడ'ని అంటారు. బాన వంటి పెద్ద పొట్టకలిగినందువల్ల 'లంబోదరుడ'ని అంటారు. వినాయకచవితి పండుగను ఎంతో ఉత్సాహంగా జరుపుకొంటున్నాం. మన తరువాత తరాలవారు కూడా ఈ పండుగను అందరం జరుపుకొనేలా మనం మన పర్యావరణాన్ని కాపాడుకోవాలి. వినాయకుని విగ్రహాల తయారీలో వాడే ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్, కృత్రిమ రంగులు నిమజ్జనం చేసినపుడు నీటిలో కలవడం వల్ల జలకాలుష్యం సంభవిస్తున్నది. ఎన్నో జలచరాలు చనిపోతున్నాయి. అందువల్ల బంకమట్టితో, ప్రకృతి సిద్ధమైన రంగులను వాడుతూ వినాయకుని విగ్రహాలను తయారుచేయాలి. ఈ పండుగ ప్రకృతినీ, దేవుణ్ణీ అనుసంధానం చేస్తుంది. అందుకనే ఈ పండుగతో పాటు ప్రకృతికి ప్రాధాన్యమిద్దాం. ఆనందంగా పండుగ జరుపుకొని పర్యావరణాన్ని రక్షిద్దాం.

(1) గణేశుణ్ణి గణపతి అంటారు. ఎందుకంటే ______________________

____

(2) వినాయకుని విగ్రహాల తయారీలో బంకమట్టినే వాడాలి. ఎందుకంటే __________

____

(3) గణేశుణ్ణి విఘ్నేశ్వరుడని ఎందుకంటారంటే ____________________

____

SCERT TELANGANA

(4) గణేశుణ్ణి లంబోదరుడు అని అంటారు. ఎందుకంటే ____________________

____

(5) ఈ పండుగ సందర్భంగా పర్యావరణాన్ని కాపాడుకోవాలి. ఎందుకంటే ________

____

(ఆ) పాఠం చదువండి. కింది విషయాలు ఏ ఏ పేరాల్లో ఉన్నాయో గుర్తించండి. ఆ పేరా సంఖ్యను పట్టికలో రాయండి.

విషయం	పేరా సంఖ్య
1. వినాయకుని పూజా కార్యక్రమం	
2. మహారాష్ట్రలో పండుగ ప్రత్యేకత	
3. హిందూముస్లింల మతసామరస్యం	
4. గణేశుని ఉపాయం	

(ఇ) కింది పేరాను చదువండి. గీతగీసిన పదాలు తారుమారై ఉన్నాయి. వాటిని ఉండవల్సిన చోట ఉంచి చదువండి, తిరిగి రాయండి.

ఒక చవితినాడు వినాయకుడు దేవతల పూజలందుకొని <u>చంద్రుడు</u> వస్తున్నాడు. దారిలో వినాయకుని బాన పొట్టను చూచి <u>పురాణాలు</u> నవ్వాడట. దానికి కోపించిన పార్వతీదేవి చవితినాడు చంద్రుణ్ణి చూసినవారికి <u>పూజాక్షతలు</u> వస్తాయని శపించింది. దానికి భయపడిన మునులు, దేవతలు <u>తిరిగి</u> చేయమని కోరారు. పూజచేసి <u>నీలాపనిందలు</u> తలపై ఎవరు చల్లుకుంటారో వారికి ఎలాంటి నీలాపనిందలు రావని చెప్పినట్లు <u>శాపపరిహారం</u> చెబుతున్నాయి.

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) వినాయకచవితి పండుగను ఎందుకు జరుపుకొంటారు? మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

____

____

____

____

____

(ఆ) వినాయకుని విగ్రహాలను మట్టితోనే ఎందుకు చేయాలి?

(ఇ) మీ ప్రాంతంలో వినాయకచవితి ఉత్సవాలను ఎట్లా జరుపుకొంటారో రాయండి. ఆ రోజు మీరేం చేస్తారు?

IV. పదజాలం

(అ) ఒక అక్షరానికి అదే అక్షరం ఒత్తుగా ఉన్న పదాలు మరియు ఒక అక్షరానికి వేరొక అక్షరం ఒత్తుగా ఉన్న పదాలను పాఠంలో గుర్తించి కింది పట్టికలో రాయండి.

ఒక అక్షరానికి అదే అక్షరం ఒత్తుగా ఉన్న పదాలు	ఒక అక్షరానికి మరొక అక్షరం ఒత్తుగా ఉన్న పదాలు
ఉదా: గుమ్మం	చతుర్థి

SCERT TELANGANA

(ఆ) ఇచ్చిన ఆధారంతో పదాలు రాయండి.

(1) నీరు	☐ లం		(6) వరిపండేది	☐ లం	
(2) పండు	☐ లం		(7) పెన్ను	☐ లం	
(3) జాగా	☐ లం		(8) తోక	☐ లం	
(4) సమయం	☐ లం		(9) నాగలి	☐ లం	
(5) రంధ్రం	☐ లం		(10) శక్తి	☐ లం	

(ఇ) గణపతి నవరాత్రి వేడుకలను గొప్పగా చేస్తారు కదా! 'నవరాత్రులు' అంటే తొమ్మిది రాత్రులు. ఇలాంటి పదాలే మరికొన్ని పట్టికలో ఉన్నాయి. అవి అంటే ఏమిటో రాయండి.

ఉదా :

ఒకటి	ఏక	ఏకదంతం	ఒకటే దంతం
రెండు	ద్వి	ద్విముఖాలు	
మూడు	త్రి	త్రిలింగాలు	
నాలుగు	చతుః	చతుర్వేదాలు	
ఐదు	పంచ	పంచపాండవులు	
ఆరు	షట్	షట్చక్రవర్తులు	
ఏడు	సప్త	సప్తర్షులు	
ఎనిమిది	అష్ట	అష్టదిక్కులు	
తొమ్మిది	నవ	నవగ్రహాలు	
పది	దశ	దశావతారాలు	

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) మట్టితో వినాయకుని బొమ్మను తయారుచేయండి. ఆ బొమ్మకు రంగులు వేయండి. ప్రదర్శించండి.

SCERT TELANGANA

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది వాక్యాలలోని నామవాచక పదాల కింద గీత గీయండి.

(1) గోపి హైదరాబాదుకు వెళ్ళాడు.

(2) కుక్క విశ్వాసం గల జంతువు.

(3) గీత, రాధ, ఫాతిమా, రజియాలు సినిమాకు వెళ్ళారు.

(4) గోదావరి నది తెలంగాణలో ప్రవహిస్తున్నది.

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. గీత గీసిన పదాలు చూడండి.

ఉదా: <u>లక్ష్మి</u> తెలివైన బాలిక. <u>ఆమె</u> రోజూ కథల పుస్తకాలు చదువుతుంది.

పై వాక్యంలో 'లక్ష్మి' నామవాచక పదం. 'ఆమె' అనే పదాన్ని లక్ష్మికి బదులుగా వాడారు. నామ వాచకానికి బదులుగా వాడే పదాలను **"సర్వనామాలు"** అంటారు.

కింది వాక్యాలను పరిశీలించి సర్వనామాలను గుర్తించండి. గీత గీయండి.

(1) రహీం బడికి వెళ్ళాడు. అతడు పరీక్ష రాశాడు.

(2) అనిత పొలానికి వెళ్ళింది. ఆమె వరిపైరు కోసింది.

(3) పిల్లి పాలు తాగింది. అది బయటికి వెళ్ళింది.

(4) రవి, ఖాన్, జాన్‌లు కలిసి ఊరికి వెళ్ళారు. వాళ్ళు అక్కడ బట్టలు కొన్నారు.

ప్రాజెక్టు పని

సామూహికంగా జరుపుకొనే పండుగలకు సంబంధించిన బొమ్మలు సేకరించి, తరగతిలో ప్రదర్శించండి. వాటి గురించి చెప్పండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	ఏ పండుగలు ఎట్ల జరుపుకుంటారో నా సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	అవును / కాదు
2.	పేరాను చదివి వాక్యాలు పొడిగించగలను. పట్టిక నింపగలను.	అవును / కాదు
3.	వినాయకచవితి పండుగ గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	మట్టితో వినాయకుని బొమ్మను తయారుచేసి రంగులు వేయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

మన సంస్కృతీ, సంప్రదాయాలను మనం గౌరవించుకోవాలి. రక్షించుకోవాలి.

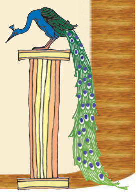

SCERT TELANGANA

చదువు
ఆనందించు

పడవలు చేద్దాం...

రారండోయ్ రారండి... పిల్లల్లారా రారండి
మబ్బులనెక్కి వస్తున్నా – పడవలు చేయగ రారండి!!

సముద్రాలను నింపుకొని
మేఘాలల్లో దాచుకొని
చిటపట చినుకుల రూపంలో
మురిపెంగానే వస్తున్నా!

ఆనందాలే హద్దులుగా
ఆడుకుందాం రారండోయ్!!

కుండపోతగా కురుస్తూ
వాగులు వంకలు దాటుతూ
చెరువులు కుంటలు నింపుతూ
మీ ఇళ్ళ ముంగిట కొస్తున్నా!

సంతోషంగా గంతులు వేస్తూ
చిందులు వేయగ రారండోయ్!!

వస్తువులన్నీ తేవడానికి
బజారునంతా చుట్టేద్దాం
డబ్బులు దాచిన హుండీలనూ
బద్దలుకొట్టి తీసుకువద్దాం!

ఊళ్ళో ఉన్న పిల్లలందరూ
పరుగు పరుగునా రారండోయ్!!

ఎరుపు, పసుపు, నీలం, పచ్చ
మెరుపు కాగితాలన్నిటితో
భలే భలేగా పడవలు చేస్తూ
వర్ణశోభితం చేసేద్దాం!

కలిసి మెలిసి మీరంతా
సందడి చేయగ రారండోయ్!!

వానల్లోనూ తడిసిన వెరవక
చెత్తలోనా ఇరికిన బెదరక
చెదరని బాల్యపు గుర్తులకోసం
నావకు నడకను నేర్పిద్దాం!

ఆలోచనలకు పదును పెడుతూ
అందరు ఒకటై రారండోయ్!!

నా తరమా నీ తరమా అని
సోమరితనాన్ని దరి రానీకు
కష్టంలోనే ఫలితముందనీ
కలిసి ముందుకు నడుద్దాం!!

రారండోయ్ రారండోయ్ ... పిల్లల్లారా
రారండోయ్

– మూలం: ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి, పాఠ్య పుస్తకం

SCERT TELANGANA

4. పంట సిరి

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? వాళ్ళు ఏం చేస్తున్నారు?
- బొమ్మలో పిల్లలు ఎందుకు సంతోషంగా ఉన్నారు?
- వర్షంలో తడుస్తూ మీరు ఏమేం ఆటలు ఆడుతారు?

ఉద్దేశం

రైతు దేశానికి వెన్నెముక లాంటివాడని, అతని శ్రమతోనే దేశంలోని దారిద్ర్యం తొలగిపోతుందని తెలియజేయడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు – అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

SCERT TELANGANA

తొలకరి జల్లు కురవగానే రైతులు వ్యవసాయ పనులు మొదలుపెడతారు. అందరికి అన్నంపెట్టే రైతు, వ్యవసాయ పనులు ఎలా మొదలుపెట్టారో ఈ పాట పాడుకుని తెలుసుకుందాం.

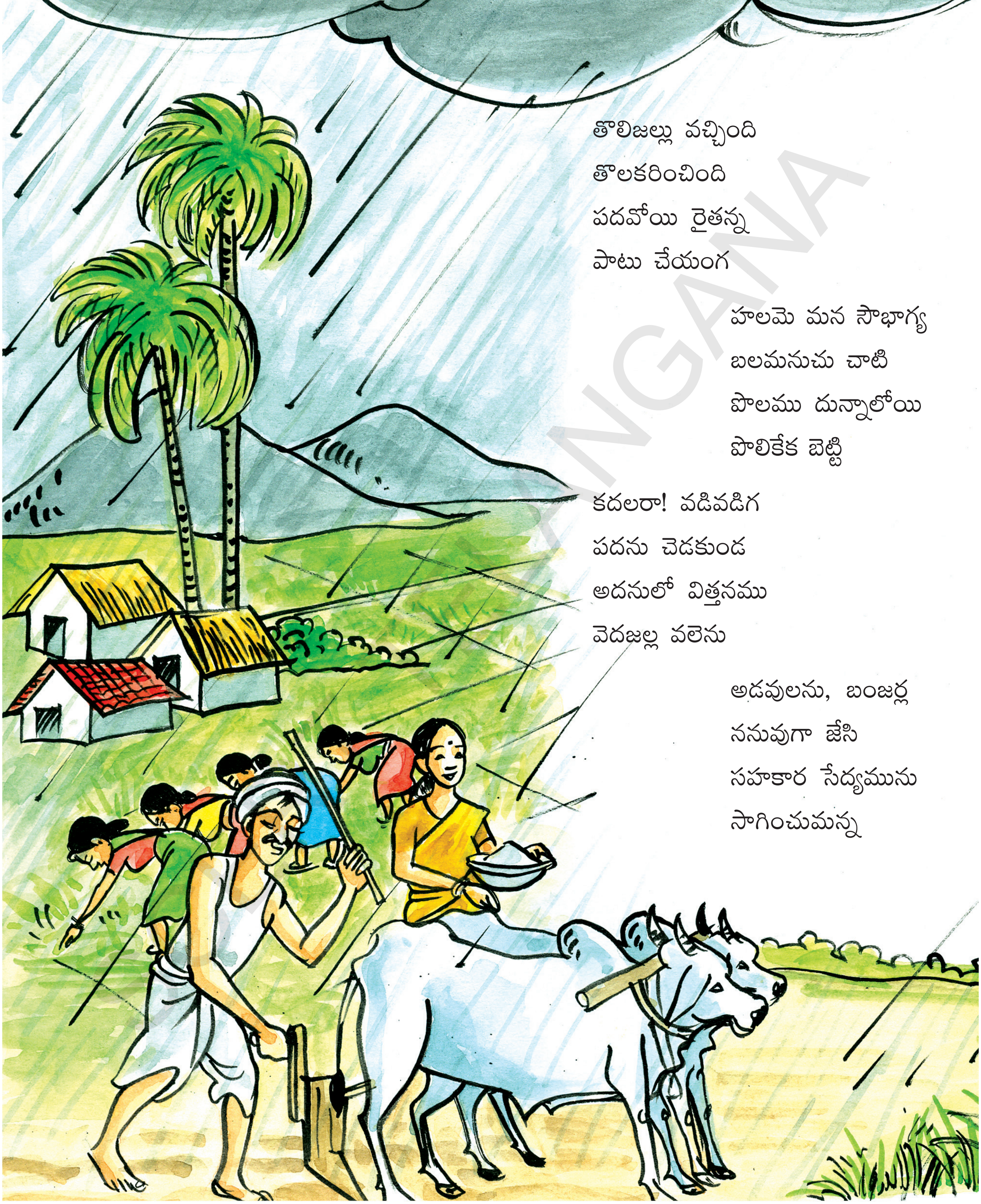

తొలిజల్లు వచ్చింది
తొలకరించింది
పదవోయి రైతన్న
పాటు చేయంగ

హలమె మన సౌభాగ్య
బలమనుచు చాటి
పొలము దున్నాలోయి
పొలికేక బెట్టి

కదలరా! వడివడిగ
పదను చెడకుండ
అదనులో విత్తనము
వెదజల్ల వలెను

అడవులను, బంజర్ల
ననువుగా జేసి
సహకార సేద్యమును
సాగించుమన్న

తరుణమందున పనులు
తెరువెరిగి చేయ
ఏపుగా పైరెదిగి
కాపుబడునన్న

విదిలించరా నిదుర
కదిలించరా శక్తి
పసచెడును నీవిపుడు
ప్రాల్మాలియున్న

తొలికారు మలికారు
పొలిగల్గిరాల
ఇనుపగజ్జెల తల్లి
వెనుదిరుగు నన్న

బలము నీవే జాతి
కలిమి నీవేరా!
పాతరల బంగారు
పంట నింపుమురా!

[రావెళ్ల వేంకట రామారావు - 'చైతన్యస్రవంతి']

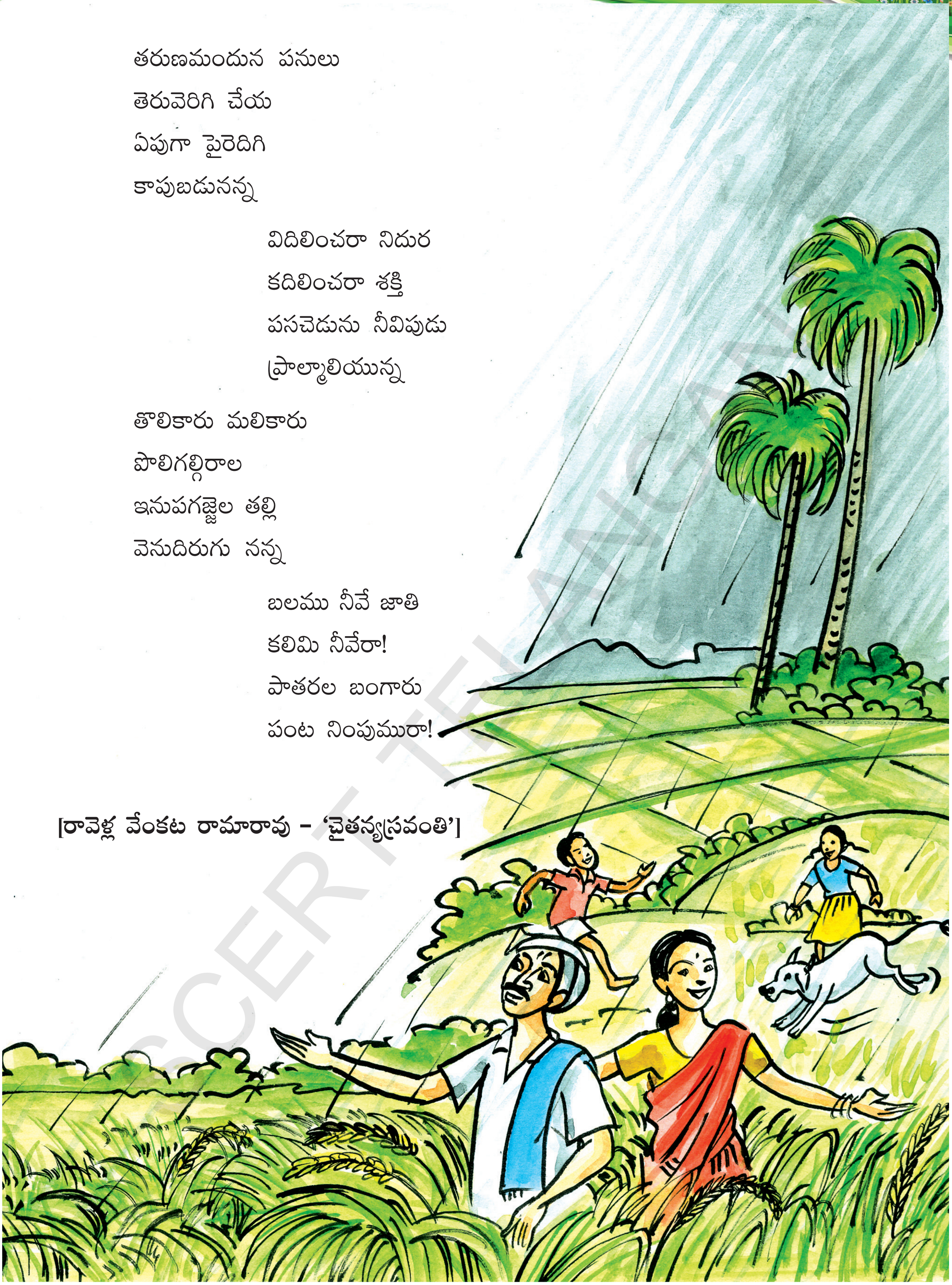

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయాన్ని రాగంతో పాడండి, అభినయం చేయండి.

(ఆ) రైతు వ్యవసాయానికి ఎట్లా సిద్ధపడాలని కవి చెప్పాడు.

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠంలోని బొమ్మ చూడండి. బొమ్మకు తగిన గేయపాదాలను పాఠంలో గుర్తించండి. రాయండి.

____________ ____________ ____________

____________ ____________ ____________

____________ ____________ ____________

(ఆ) గేయం ఆధారంగా కింది గేయపంక్తులు సరిచేసి రాయండి.

పొలము దున్నాలోయి	తొలికారు మలికారు
హలమె మన సౌభాగ్య	వెనుదిరుగు నన్న
పొలికేక బెట్టి	పొలిగల్గిరాల
బలమనుచు చాటి	ఇనుప గజ్జెల తల్లి

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

____________________ ____________________

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) 'హలమే మన సౌభాగ్యం' అని కవి ఎందుకు అన్నాడు?

____

____

SCERT TELANGANA

(ఆ) తొలకరి జల్లు కురుస్తుంటే మీరు ఏం చేస్తారో రాయండి.

(ఇ) 'పంటసిరి' గేయసారాంశాన్ని మీ మాటల్లో రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) కింది గళ్ళలో వర్షం, రైతు, వ్యవసాయానికి సంబంధించిన పదాలు ఉన్నాయి. వాటిని గుర్తించి రాయండి. వాటితో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

ప	క	చి	తొ	నా
ని	హ	మ	లి	వి
పొ	లం	డి	జ	త్త
చ	ద	పై	ల్లు	నం
ర	న	రు	వ	ను

ఉదా : విత్తనం — రైతులు పొలంలో విత్తనాలు చల్లుతారు.

SCERT TELANGANA

(అ) కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

(1) విద్యార్థులందరు బడికి వడివడిగా వెళ్ళారు.

వడివడిగా = ______________________

(2) రైతులు హలాలతో పొలాలు దున్నుతారు.

హలము = ______________________

(3) డబ్బును సంపాదించి పొదుపు చేస్తే కలిమి పెరుగుతుంది.

కలిమి = ______________________

(4) రైతులు సేద్యం చేసి పంటలు పండిస్తున్నారు.

సేద్యం = ______________________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) కింది గేయాన్ని పొడిగించి రాయండి.

వానలు బాగా కురిశాయి
చెరువు - కుంటలు నిండాయి
పంటలు బాగా పండాయి

____
____
____
____
____
____
____
____

SCERT TELANGANA

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది వాక్యాలు పరిశీలించండి. ఖాళీలలో సరైన సర్వనామాన్ని రాయండి.

(1) హైదరాబాద్ తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజధాని. ______________ అందమైన నగరం.

(2) రుద్రమదేవి ఓరుగల్లును పరిపాలించింది. ______________ వీరవనిత.

(3) సునీత, రజిత గుడికి వెళ్ళారు. ______________ పూజలు చేశారు.

(4) సింహం అడవికి రాజు. ______________ కి అందమైన జూలు ఉంటుంది.

(5) గోపి చెరువుకు వెళ్ళాడు. ______________ చేపలు పట్టాడు.

ప్రాజెక్టు పని

రైతుకు సంబంధించిన గేయాలు సేకరించండి. తరగతి గదిలో చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	గేయాన్ని రాగంతో అభినయం చేస్తూ పాడగలను.	అవును / కాదు
2.	గేయ పంక్తులను సరిచేసి రాయగలను.	అవును / కాదు
3.	గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	గేయాన్ని పొడిగించగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

రైతులు విద్యావంతులైతేనే
వృవసాయం అభివృద్ధి చెందుతుంది.
- జ్యోతిరావు పూలె

SCERT TELANGANA

చదువు
ఆనందించు

రంజాన్

ముస్లిములు జరుపుకొనే పండుగల్లో 'రంజాన్' ఒకటి. ఈ పండుగను 'ఈద్' అని 'ఈద్-ఉల్-ఫితర్' అని వ్యవహరిస్తారు.

ఈ పండుగ ఫసలీ కాలమానం ప్రకారం రంజాన్ నెల మొదటి రోజు నుండి ప్రారంభం అవుతుంది. ఆ రోజు రాత్రి చంద్రుడి దర్శనం చేసుకొన్నప్పటి నుండి ముప్పై రోజులు ఈ పండుగ జరుపుకొంటారు. ముస్లిములందరు ఈ నెల రోజులు మహమ్మద్ ప్రవక్త బోధనలను పఠిస్తారు. పగలు కనీసం ఒక్క చుక్క మంచినీరైనా ముట్టగూడదనే నియమం పాటిస్తారు. చాలావరకు ఈ నెలలోనే 'జకాత్' ఇస్తారు. సంవత్సరానికి ఒకసారి తమ ఆస్తి, సంపదలపై ఓ లెక్క ప్రకారం పేదలకు చేసే దానధర్మాలనే 'జకాత్' అంటారు. పవిత్రమైన జీవన విధానంతో అత్యంత నిష్ఠతో, భక్తితో వారంతా నెల రోజులు ఉపవాసాలు ఉంటారు. ప్రతి రోజు మసీదుకు వెళ్ళి కనీసం ఐదు పర్యాయాలు నమాజు చేస్తారు. వీటితో పాటు ప్రత్యేక నమాజ్ 'తరావిహ్' కూడా చేస్తారు. మసీదుకు వెళ్ళలేని వారు ఇండ్ల వద్దనే భక్తిశ్రద్ధలతో నమాజ్ చేస్తారు. ఈ రంజాన్ మాసంలోనే పవిత్ర గ్రంథం 'ఖురాన్' అవతరించిందని మహమ్మదీయుల విశ్వాసం.

రంజాన్ మాసంలో తెల్లవారుజామున నాల్గు గంటలకే నిద్రలేస్తారు. కాలకృత్యాలు తీర్చుకుంటారు. సూర్యోదయానికి సుమారు గంటన్నర ముందే భోజనాలు చేస్తారు. ఇలా చేసే ఉపవాస ప్రారంభాన్ని 'సహెరి' అని అంటారు. పగలంతా ఉపవాసం ఉండి సాయంత్రం సూర్యాస్తమయం తరవాత ఉపవాసం విడిచి, నమాజ్ చేస్తారు. ఉపవాసం విడవడాన్ని 'ఇఫ్తార్' అంటారు.

రంజాన్ నెల తర్వాత షవ్వాల్ నెల ప్రారంభమవుతుంది. ఆ నెల మొదటి రోజు చంద్రదర్శనం చేసుకుంటారు. మరునాడు పెద్ద ఎత్తున పండుగ చేసుకుంటారు. ఉపవాస దీక్షలు విరమిస్తారు. ఇంటిల్లిపాదీ కొత్తబట్టలు ధరిస్తారు. అత్తరులు పూసుకుంటారు. 'ఈద్‌గాహ్'కు వెళ్ళి సామూహిక ప్రార్థనలు చేస్తారు. నమాజ్ చదివిన తరువాత ఒకరికొకరు 'ఈద్ ముబారక్' అని శుభాకాంక్షలు తెలుపుతు ఆలింగనం చేసుకుంటారు. ఆ తరవాత సేమియా పాయసంతో కూడిన విందును ఇంటిల్లిపాదీ కలిసి ఆరగిస్తారు. మిత్రులను, బంధువులను కూడా ఈ విందుకు ఆహ్వానిస్తారు. బీదలకు దానధర్మాలు విరివిగా చేస్తారు.

మహమ్మదీయ సోదరులతోపాటు ఇతర మతాల వారు కూడా ఈ పండుగలో భాగస్వాములవుతారు. మహమ్మదీయ మిత్రులకు వారు పండుగ రోజుల్లో 'ఇఫ్తార్' విందులిస్తారు. పండుగనాడు ముస్లిం మిత్రుల గృహాల్లో జరిగే విందులకు హాజరవుతారు. వారికి తమ శుభాకాంక్షలు తెలిపి ఆలింగనం చేసుకుంటారు. రంజాన్ పండుగ పవిత్రతకు, క్రమశిక్షణకు మరియు మత సామరస్యానికి ప్రతీక. ఇది నెల రోజుల పండుగ.

5. దేశమును ప్రేమించుమన్నా

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- పై బొమ్మలో మీకు ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి?
- ఆ చిత్రాన్ని చూసి నీవేమి అర్థం చేసుకున్నావు?
- మన దేశము యొక్క గొప్పతనమేమిటి?

ఉద్దేశం

దేశభక్తి గేయాలు మనలో దేశభక్తిని పెంచుతాయి. జాతీయ సమైక్యతకు తోడ్పడుతాయి. నైతిక విలువలను పెంచుతాయి. సమాజంలో మనుషులు మెలగవల్సిన విధానాన్ని తెలుపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

దేశమును ప్రేమించుమన్నా
మంచి అన్నది పెంచుమన్నా
వట్టి మాటలు కట్టిపెట్టోయి
గట్టిమేల్ తలపెట్టవోయి

పాడిపంటలు పొంగి పొర్లే
దారిలో నువు పాటు పడవోయి
తిండి కలిగితె కండ కలదోయి
కండ కలవాడేను మనిషోయి

ఈసురోమని మనుషులుంటే
దేశమేగతి బాగుపడునోయి
జల్దుకొని కళలెల్ల నేర్చుకు
దేశి సరుకులు నింపవోయి

దేశాభిమానము నాకు కద్దని
వట్టి గొప్పలు చెప్పుకోకోయి
పూనియేదైనాను, వొకమేలు
కూర్చి జనులకు చూపవోయి

సొంతలాభం కొంత మానుకు
పొరుగు వాడికి తోడు పడవోయి
దేశమంటే మట్టి కాదోయి
దేశమంటే మనుషులోయి

చెట్టపట్టాల్ పట్టుకొని
దేశస్థులంతా నడవవలెనోయి
అన్నదమ్ముల వలెను జాతులు
మతములన్నీ మెలగవలెనోయి

– *గురజాడ అప్పారావు*

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయాన్ని రాగంతో పాడండి. అభినయం చేయండి.

(ఆ) 'సొంత లాభం కొంత మానుకు – పొరుగువారికి తోడుపడవోయి" అంటే మీకు ఏమి అర్థమైందో చెప్పండి.

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) గేయం చదివి "కట్టిపెట్టోయి, తలపెట్టవోయి" వంటి పదాలు వెతికి రాయండి.

ఉదా: కట్టిపెట్టోయి తలపెట్టవోయి

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

(ఆ) కింద ఇచ్చిన భావానికి సరిపడే పాదాన్ని గేయంలో గుర్తించి రాయండి.

(1) పాడి పంటలు లభించేటట్లు నువ్వు కష్టపడాలి.

____

(2) పనికిరాని మాటలు పక్కనపెట్టి పదిమందికి పనికివచ్చే పని చెయ్యాలి.

____

(ఇ) కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

తెలంగాణ అధికారిక చిహ్నం వృత్తాకారంలో ఉన్నది. ఈ చిహ్నం బయటి వృత్తం చిలకపచ్చ రంగులో ఉన్నది. వాటి మధ్యలో పై భాగంలో గవర్నమెంట్ ఆఫ్ తెలంగాణ అని ఆంగ్లంలో, దాని కింద తెలంగాణ ప్రభుత్వం అని తెలుగు, ఉర్దూ భాషల్లో ఉన్నది. వృత్తం మధ్యలో కాకతీయ కళాతోరణం, దాని మధ్యలో చార్మినార్ గుర్తు. దానిపైన మూడు సింహాల చిహ్నం ఉన్నది.

SCERT TELANGANA

రాజముద్రలో భావం :

తెలంగాణ ప్రభుత్వం కోసం రూపొందించిన ఈ చిహ్నంలో దేశభక్తి, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, చరిత్రతో పాటు మానవ మనుగడ వంటి అంశాలు మిళితమయ్యాయి. అందరూ కోరుకునే బంగారు తెలంగాణను గుర్తు చేసేటందుకు బంగారు రంగుతో వృత్తం ఉన్నది. కాకతీయ కళాతోరణం, కాకతీయ రాజుల కళావైభవాన్ని స్ఫురింపజేస్తున్నది. దీని ద్వారా తెలంగాణ రాష్ట్రం వైభవంతో విలసిల్లాలని పాడిపంటలు పండాలని తెలుపుతున్నట్లున్నది. హైదరాబాద్‌లో ప్లేగు వ్యాధి సోకి వందలాది మంది చనిపోయినప్పుడు వారి జీవితాలను గుర్తుంచుకొనుటకు నిర్మించిన చార్మినార్ చిహ్నం ఉన్నది. అది తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ప్రజలందరూ ఆయురారోగ్యాలు, సుఖశాంతులతో జీవించాలనే ఆకాంక్షను తెలియజేస్తున్నది.

(1) తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజముద్రలో ఏయే చిహ్నాలు ఉన్నాయి?

____

(2) తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజముద్రలో ఏయే అంశాలు కలిసి ఉన్నాయి?

____

(3) చార్మినార్ చిహ్నం మనకు ఏం తెలియజేస్తున్నది?

____

(4) మన రాష్ట్ర రాజముద్రలో కాకతీయ కళాతోరణం ఏం తెలియజేస్తున్నది?

____

(5) బంగారు రంగు వృత్తం మనకు ఏమి తెలియజేస్తున్నది?

____

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) 'మంచి అన్నది పెంచుమన్న' అని గేయంలో ఉన్నది కదా! నీవు ఏ ఏ మంచి పనులు చేస్తావు? ఎందుకు?

____

____

SCERT TELANGANA

(ఆ) 'వట్టి గొప్పలు' అంటే ఏమిటి? వట్టి గొప్పలు ఎందుకు చెప్పగూడదు?

(ఇ) గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) ఒక అక్షరానికి అదే అక్షరం ఒత్తుగా వచ్చే అక్షరాలను 'ద్విత్వాక్షరాలు' అంటారని తెలుసుకదా! కింద ఉన్న ద్విత్వాక్షరాలతో ఉన్న పదాలను ఇంతకుముందు పాఠాల నుండి వెతికి రాయండి.

క్క	గ్గ	చ్చ	జ్జ	ట్ట	త్త	డ్డ	ద్ద	న్న

SCERT TELANGANA

(ఆ) గేయం ఆధారంగా కింది పట్టికను పూరించండి.

గుణింతాక్షర పదాలు		ద్విత్వాక్షర పదాలు	
______	______	______	______
______	______	______	______
______	______	______	______
______	______	______	______
______	______	______	______

(ఇ) పాడిపంటలు - పాడి, పంటలు అనే రెండుపదాలు కలిసి 'పాడిపంటలు' అని ఒకే పదంగా రాశాం. ఈ పదాన్ని జంట పదం అంటారు. ఇట్లాంటి జంట పదాలు ఇంకొన్ని రాయండి.

ఉదా: తోడు - నీడ ______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

______________ ______________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) గేయం ఆధారంగా నినాదాలు రాయండి. తరగతి గదిలో ప్రదర్శించి, వినిపించండి.

____

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పదాలు పరిశీలించండి. నామవాచక పదాలకు సరిపోయే సర్వనామ పదాలు గుర్తించండి. వాటిని జతపరచండి.

గోపాల్	అవి
సుల్తానా	అది
కాకి	వారు
నక్క, కుక్క, తాబేలు	ఆమె
రవి, రహీం, సునీల్	అతడు

(ఆ) కింది పట్టికలోని పదాలు చదువండి. ఖాళీలలో సరిపోయేచోట రాయండి.

అది	ఈయన	వారు	అతడు	ఆమె	అవి	ఆయన

(1) సుమిత్ర వంట బాగా చేస్తుంది. ______________ పాట బాగా పాడుతుంది.

(2) పోతన భాగవతం రాశాడు. ______________ సహజ పండితుడు.

(3) సింహం గర్జిస్తుంది. ______________ అడవిలో ఉంటుంది.

ప్రాజెక్టు పని

మన దేశం గొప్పతనాన్ని తెలిపే ఏవైనా పాటలు / గేయాలు / కవితలు సేకరించి, వాటిని చార్టుమీద రాసి ప్రదర్శించండి. చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. గేయాన్ని రాగంతో పాడుతూ అభినయంచేయగలను. అవును / కాదు
2. భావానికి సరిపడే పాదాన్ని గుర్తించి రాయగలను. పేరాలోని ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలను. అవును / కాదు
3. గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. గేయం ఆధారంగా నినాదాలు రాసి, తరగతి గదిలో ప్రదర్శించగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

నిండుమనసుతో సమాజసేవ చేసేవారికి గౌరవ ప్రతిష్ఠలు దాసోహమంటాయి.

– మున్షీ ప్రేమ్‌చంద్

SCERT TELANGANA

౬. చిన్నారి కల

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మ చూడండి. ఏం జరుగుతున్నదో చెప్పండి.
- చెట్లకు రెక్కలు వచ్చి ఎగిరితే ఎట్లా ఉంటుంది? అవి మీతో మాట్లాడితే మీరేం చేస్తారు?

ఉద్దేశం

ప్లాస్టిక్ వాడుతుంటే ప్రకృతి పాడైతున్నది. దాంతో మనం కష్టపడుతున్నాం. మిగిలిన జీవులూ గోసపడుతున్నాయి. ప్లాస్టిక్ మనకు ఎట్లా నష్టం కలిగిస్తున్నదో, దాని వాడకాన్ని ఎందుకు తగ్గించుకోవాలో తెలుపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకోండి.

SCERT TELANGANA

కలలు రావడం సహజం. ప్రజ్ఞకు కూడా కల వచ్చింది. కలలో కనిపించిన కొన్ని వస్తువులు ప్రజ్ఞతో తమ గురించి చెప్పుకున్నాయి. వాటి మాటలు విన్న ప్రజ్ఞలో మార్పు వచ్చింది. ప్రజ్ఞకు అవి ఏమి చెప్పాయో తెలుసుకోవటానికి ఈ పాఠం చదువండి.

ప్రజ్ఞకు ఆ రోజు కొత్త పుస్తకాలు వచ్చాయి. తన వద్ద చాలా కథల పుస్తకాలు కూడా ఉన్నాయి. కథల పుస్తకాలు, తరగతి పుస్తకాలను సదురుకోవాలనుకున్నది. పుస్తకాల అల్మార పైభాగం ఖాళీ చేయాలి. ఆ జాగ దుమ్ముతోని, కాగితం సంచులతోని నిండి ఉన్నది. ప్రజ్ఞ కాగితపు సంచులన్నీ చెత్తబుట్టలో పారేసింది. అల్మార లోపల పుస్తకాలను చక్కగా సదిరింది. అలసిపోయిన ప్రజ్ఞ తనకిష్టమైన కథల పుస్తకం చదువుకుంటూ నిద్రపోయింది.

నిద్రపోయిన ప్రజ్ఞ కలగన్నది. కలలో తాను పారేసిన కాగితపు సంచులన్నీ ఒక దగ్గర చేరి మాట్లాడుకుంటున్నాయి.

ఆ మాటలను ప్రజ్ఞ శ్రద్ధగా వింటున్నది.

"ఇప్పుడు మనల్నెవ్వరూ పట్టించుకుంట లేరు. ఇంతకుముందైతే ప్రజ్ఞ వాళ్ళ అమ్మానాన్నలు మనల్ని జాగ్రత్తగా దాచిపెట్టి వాడేవారు." అన్నది ఓ సంచి.

“ఇప్పుడంతా ప్లాస్టిక్ యుగమే కదా! కాగితపు సంచులు ఎవరికి కావాలి? కుర్చీలు, బల్లలు, గిన్నెలు, డబ్బాలు అన్నీ ప్లాస్టిక్ మయమే! ఎటు చూసినా ప్లాస్టిక్! ప్లాస్టిక్! చివరికి ఎన్నికల ప్రచారానికి ఉపయోగించే జెండాలు, ఫోటోలు కూడా బట్టతో చేసినవి కాక ప్లాస్టిక్‌వే కదా! అందరికీ ప్లాస్టిక్ పిచ్చే పట్టింది.” అన్నది మరో సంచి.

ఈ మాటలు విన్న ప్రజ్ఞ కాగితపు సంచుల్తో ఇట్లా అన్నది. “అవును మరి! ప్లాస్టిక్‌తో ఎన్నో లాభాలున్నాయి. కాబట్టే అందరికీ ప్లాస్టిక్‌పై మోజు పెరిగింది. ప్లాస్టిక్ వస్తువులు ఆకర్షణీయంగా ఉంటాయి. మట్టి వస్తువులలెక్క అవి తొందరగా పగిలిపోవు. అట్లనే కాగితపు వస్తువుల లెక్క నీళ్ళు తగలగానే చినిగిపోవు. స్టీలు వస్తువులలెక్క ఎక్కువ ఖరీదు కూడా ఉండవు”.

“ప్లాస్టిక్‌తోని ఎంతో నష్టం ఉంది. అది తెలుసా నీకు?” అని మరో కాగితపు సంచి ప్రజ్ఞతో అన్నది.

“తెలియదు” అన్న ప్రజ్ఞతో కాగితపు సంచి ఇట్లా అన్నది. “అందుకే విను! కాగితపు సంచులు, మట్టి వస్తువులు, కట్టెవస్తువులు పాడైనప్పుడు వాటిని పారేస్తారు కదా! అవి కొన్ని రోజుల తర్వాత కరిగి మట్టిలో కలుస్తాయి. కాని, ప్లాస్టిక్ వస్తువులను పారేస్తే అవి మట్టిలో కలిసిపోవు, మట్టి అంతా ప్లాస్టిక్ మయం అయితున్నది”.

SCERT TELANGANA

ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, సంచులు ఎన్ని సంవత్సరాలైనా నశించకుండా భూమి పొరల్లో అట్లాగే ఉండి, పంటలు పండకుండా చేస్తాయి. ఈ ప్లాస్టిక్ / పాలిథిన్ సంచులు చెరువులు, కాలువలు, జలాశయాల్లో ఉండి నీటిలో ఉన్న చేపలు, కప్పలు, తాబేళ్ళను చనిపోయేటట్లు చేస్తున్నాయి. కాలుష్యానికి కారణాలవుతున్నాయి. పోనీ! వాటిని కాల్చేద్దాం అని అనుకుంటే కరిగిన ఆ ప్లాస్టిక్ నుండి విషవాయువులు విడుదలై జీవకోటికి ముప్పు జరిగే ప్రమాదం ఉన్నది తెలుసా?" అన్నది కాగితపు సంచి.

"అయితే సరే! ప్లాస్టిక్ పర్యావరణాన్ని పాడు చేస్తున్నది. నష్టపరుస్తున్నదని నమ్ముదాం. కానీ మనం ప్లాస్టిక్ వాడడం మానేసి, కాగితాన్నే వాడడం మొదలుపెడితే ఎంత కాగితమైనా సరిపోదు కదా! అందుకు ఎన్నో చెట్లను నరికివేయాల్సి వస్తుంది కదా! దీనివల్ల పర్యావరణం నష్టపోదా! చెప్పండి." అని ప్రజ్ఞ ఎదురు ప్రశ్న వేసింది.

పెద్ద కాగితపు సంచి ప్రజ్ఞకు నచ్చజెబుతూ ఇట్లా అన్నది. "మన అవసరాలకు కావల్సినంత వినియోగించుకోవడంలో తప్పు లేదు. కానీ వృథాచేయడం సరికాదు. గాంధీగారు "ప్రకృతి వనరులు మనిషి అవసరాలకు కావలసినంతగా ఉన్నాయి. కానీ వాటిని వృథా చేసేంతగా వనరులు మనకు లేవు" అన్నారు. మనం కాగితాన్ని పద్ధతిగా, పొదుపుగా వాడుకుంటే అనవసరంగా ఎక్కువ చెట్లను నరకాల్సిన పని కూడా ఉండదు.

"మరోమాట ప్రజ్ఞా! ప్రతి ఒక్కరూ రెండు మొక్కలు నాటారనుకో! చెట్లకు కొదవే ఉండదు కదా! నీకు గుర్తుందా! మన పక్కింటి రుత్విక్ పుట్టినప్పుడు వాళ్ళ నాన్న శీను అంకుల్ గుర్తుగా అదే రోజు ఓ వేపమొక్కను నాటాడు. నువ్వు కూడా నీ ప్రతి పుట్టినరోజు నాడు ఓ మొక్క నాటితే ఎంత బాగుంటుందో, ఆలోచించు" అని అన్నది.

"ఔను, నిజంగానే మంచి ఆలోచన. చాలా మంచిమాటలు చెప్పావు. ఇప్పుడే అఖిల్, మనోజ్ఞ, నిఖిల్, లిఖిత, నితీశ్, శివ వాళ్ళందరికీ ఈ విషయం చెపుతా. మీ సలహా తప్పక పాటిస్తాం. తప్పక చెట్లను నాటుతాం." అన్నది ప్రజ్ఞ.

"మరి అలాగని మాకు మాట ఇవ్వు" అని ఓ చిన్న కాగితపు సంచి అనంగానే, ప్రజ్ఞ చిరునవ్వు నవ్వి, "నేను మీకు మాట ఇస్తున్నా. ప్లాస్టిక్ వినియోగం తగ్గించి మీ కాగితంతో తయారయిన వస్తువులనే ఎక్కువగా వినియోగిస్తాం." అన్నది. ఇంతట్లోనే "ప్రజ్ఞా! లే, తెల్లారింది" అంటూ ప్రజ్ఞను వాళ్ళమ్మ నిద్రలేపింది.

ప్రజ్ఞ దబ్బున లేచి వెంటనే చెత్తబుట్ట దగ్గరకు పోయి చెత్తబుట్టలో పారేసిన కాగితపు సంచులను తీసి దుమ్ము దులిపి జాగ్రత్తగా అల్మారలో సదిరింది. అది చూసి వాళ్ళమ్మ చిరునవ్వు నవ్వింది.

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) ప్రజ్ఞతో కాగితపు సంచులు మాట్లాడాయి కదా! అట్లానే పక్షులైతే తమ గురించి ఏం మాట్లాడి ఉండేవో ఊహించి చెప్పండి.

(ఆ) మీ ఇంట్లో వాడే ప్లాస్టిక్ వస్తువులు ఏవి? ప్లాస్టిక్ వాడకాన్ని తగ్గించడానికి ఏమి చేయాలి?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠాన్ని చదువండి. కింది పట్టిక నింపండి.

అంశం	కారణం
♦ ప్రజ్ఞ సంతోషంగా ఉన్నది.	♦ ______________________
♦ ప్రజ్ఞ అల్మారాను శుభ్రం చేసింది.	♦ ______________________
♦ చెత్తబుట్టలోని కాగితపు సంచులు ప్రజ్ఞ తీసింది.	♦ ______________________
♦ శీను వేపమొక్క నాటాడు.	♦ ______________________

(ఆ) కింది పేరాను చదువండి. దీని ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

ఈ మానవులకు ఎంతమాత్రం దయాదాక్షిణ్యాలు లేవు. మనం వీళ్ళకు నీడనిస్తున్నాం. పూలు ఇస్తున్నాం. పండ్లను ఇస్తున్నాం. ఆకులు ఇస్తున్నాం. ఆహారాన్ని ఇస్తున్నాం. ఐన ఇంతనన్న కనికరం లేదు. మనం చిన్నగున్నప్పుడు చూడకుండ తొక్కుకుంట నడుస్తారు. ఎప్పుడైన బుద్ధిపుడితే నాటుతారు. రోజు ఇన్ని నీళ్ళైనా పోయరు. మనను కాపాడుకుందామని ఇంత ప్రయత్నమన్నా చెయ్యరు. మనతోనే గద! ఈ భూమి పచ్చగ, అందంగ కళకళలాడుకుంట, చూడసక్కంగ ఉంటున్నది. అవసరాలకోసమైతే విచక్షణారహితంగా మనని నరికేస్తారు గాని మళ్ళీ మనని నాటాలని గాని, పెంచాలని గాని ఇంతనన్న ఆలోచించరు. మనం లేకుంటే వాళ్ళు భవిష్యత్తులో ఎన్ని కష్టాలు పడుతారో! వీళ్ళను చూస్తే జాలేస్తున్నది. వీళ్ళు మనలను నాటకున్నా, పెంచకున్నా, అడవులల్ల పెరుగుతున్న మనని రోజురోజుకు నరికివేస్తున్నారు. తమ ముప్పును తామే కొనితెచ్చుకుంటున్నారు. కనీసం ఈ బడిపిల్లలైనా మనగోడు వింటారేమో చూద్దాం. పిల్లలూ! మీరైనా ఏడాదికో మొక్క నాటండి. నీళ్ళుపోసి జాగ్రత్తగ పెంచండి. మేము పెద్దగై మీకు మేలు చేస్తాం.

SCERT TELANGANA

(1) పై మాటలు ఎవరు చెబుతున్నారు? ఎవరిని ఉద్దేశించి చెబుతున్నారు?

____

(2) పై పేరాకు ఒక పేరు పెట్టండి.

____

(3) చెట్లు ఎవరితో మొరపెట్టుకుంటున్నాయి? ఏమని మొరపెట్టుకుంటున్నాయి?

____

(4) చెట్లు మనకు ఏ విధంగా ఉపయోగపడుతాయి?

____

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) ప్రజ్ఞ కలలో కాగితపు సంచులు మాట్లాడుకుంటున్నట్లు చూసింది కదా! ప్లాస్టిక్ సంచులు కూడ ఉండి ఉంటే అవి ఏమి మాట్లాడేవో ఊహించి రాయండి.

____

____

____

____

____

(ఆ) "ఇప్పుడంతా ప్లాస్టిక్ యుగమే అయింది" అని కాగితపు సంచి అన్నది కదా! ఈ పరిస్థితి మారాలంటే మనం ఏం చెయ్యాలి?

____

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

(ఇ) ప్లాస్టిక్‌ను వాడాలా? వద్దా? ఎందుకు?

____

____

____

____

____

IV. పదజాలం

(అ) ముందు పాఠాలలోని కింది ఒత్తులు ఉన్న పదాలు రాయండి.

్త	్ల	్వ	్ట	్మ	్ర	్య	్క	్చ	్న	్గ	్జ

(ఆ) కింది పట్టిక పూరించండి.

మీ ఇంట్లో / మీ పక్కింట్లో వాడుతున్న ప్లాస్టిక్ వస్తువులు	వాటిని ప్లాస్టిక్‌తో కాకుండా ఏయే ఇతర పదార్థాలతో చేసి వాడుకోవచ్చు
ఉదా: చెంచా	కట్టె, ఇనుము, స్టీలు, రాగి, వెండి, సత్తు మొదలగువాటితో
______________	______________
______________	______________
______________	______________
______________	______________

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

(ఇ) కింది పదాలు చదువండి. ఏవైనా రెండు పదాలు ఉపయోగించి వాక్యాలు రాయండి.

పుస్తకాలు	కాగితం	చెత్తబుట్ట	ప్లాస్టిక్	భూమి
అవసరం	వినియోగం	రంగు	ముప్పు	కాపాడడం

(1) ______________________________

(2) ______________________________

(3) ______________________________

(4) ______________________________

(5 ______________________________

(ఈ) పాఠంలోని పాప పేరు ప్రజ్ఞ కదా!

"ప్రజ్ఞ" పేరులో "జ్ఞ" అనే అక్షరం ఉన్నది కదా! ఇట్లా "జ్ఞ" ఉన్న పదాలు మరికొన్ని రాయండి.

ఉదా: ఆజ్ఞ, మనోజ్ఞ, __________ __________ __________

__________ __________ __________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) కాగితపు సంచుల్లాగానే పక్షులు కలలో కనిపించి రవితో మాట్లాడాయి. గతంలో ఐతే వాటితోటి అందరు ప్రేమగా ఉండేవాళ్ళు, ఇప్పుడెవ్వరు పట్టించుకుంటలేరని తమ గోడు చెప్పుకున్నాయి. ఆ పక్షులు రవితో ఏం మాట్లాడి ఉంటాయో రవికి, పక్షులకు మధ్య జరిగిన సంభాషణను ఊహించి రాయండి.

పక్షులు : ______________________________

రవి : ______________________________

పక్షులు : ______________________________

రవి : ______________________________

పక్షులు : ______________________________

రవి : ______________________________

పక్షులు : ______________________________

రవి : ______________________________

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది వాక్యాలు గమనించండి.

(1) తాత గుడికి <u>వెళ్ళాడు.</u>

(2) నాన్న పొలం నుంచి <u>వచ్చాడు.</u>

(3) రాధ పుస్తకం <u>చదువుతున్నది.</u>

(4) పిల్లలు ఆటలు <u>ఆడుతున్నారు.</u>

పైన గీత గీసిన పదాలు తాత, నాన్న, రాధ, పిల్లలు చేసిన పనిని తెలియజేస్తున్నాయి కదా! ఇట్లా పనిని తెలియజేసే పదాలను **"క్రియాపదాలు"** అంటారు. ఇట్లాంటి **"క్రియా పదాలు"** పాఠంలో గుర్తించి రాయండి.

__________ __________ __________ __________

__________ __________ __________ __________

__________ __________ __________ __________

(ఆ) కింది పేరాను చదువండి. నామవాచకాలు, సర్వనామాలు, క్రియాపదాలను గుర్తించి పట్టికలో రాయండి.

రమ తన స్నేహితురాలు లత ఇంటికి వెళ్ళింది. అక్కడ ఆమె మామిడి చెట్టు, జామచెట్టు, సపోటా చెట్లు చూసింది. వాళ్ళ ఇంట్లో ఇవే కాక చాలా పూల మొక్కలు ఉన్నాయి. అబ్బో! ఎన్ని రకాల పూలో! గులాబీలు, చేమంతులు, మందారాలు ఇలా చాలా ఉన్నాయి. లత రమకు పెద్ద గులాబీ పువ్వు కోసి ఇచ్చింది. దానిని ఆమె బుట్టలో వేసుకున్నది.

SCERT TELANGANA

రమ, పావని తోటలోకి పోయి, జామ పళ్ళు కోశారు. మాధురికి ఇచ్చారు. అమ్మ అవి తిన్న తరువాత చదువుకోమన్నది.

నామవాచకం	సర్వనామం	క్రియలు
______	______	______
______	______	______
______	______	______
______	______	______
______	______	______

ప్రాజెక్టు పని

వార్తా పత్రికలు, వాడేసిన చార్టులను ఉపయోగించి రకరకాల కాగితపు సంచులు, కవర్లు తయారుచేసి ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. పాఠంలోని విషయం గురించి మాట్లాడగలను. అవును / కాదు
2. పాఠం ఆధారంగా పట్టిక నింపగలను. పేరాను చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలను. అవును / కాదు
3. ప్లాస్టిక్‌ను ఎందుకు వాడకూడదో సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. పక్షులకు, రవికి మధ్య జరిగిన సంభాషణ ఊహించి రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

కలలు కనడం సహజం.

ఆ కలలను సాకారం చేసుకోవడం ముఖ్యం.

SCERT TELANGANA

7. కళారత్నాలు

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

SCERT TELANGANA

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- పై బొమ్మలో అమ్మాయి ఏం చేస్తున్నది? ఇట్లా మీరు ఎప్పుడైనా చేశారా?
- అమ్మాయి బొమ్మ గీస్తున్నదికదా! నీకు ఏమేం బొమ్మలు గీయడమంటే ఇష్టం?
- నీకు తెలిసిన ఒక కళ గురించి చెప్పు.

ఉద్దేశం

తెలంగాణ గొప్పదనాన్ని తమ కళాప్రతిభతో ప్రపంచానికి చాటిచెప్పిన కళాకారుల గురించి తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

జైజైలు తెలంగాణ కాంతిమూర్తులకు
జైజైలు అసమాన ప్రతిభాకీర్తులకు

రామప్ప శిల్పాల రాజిల్లు నృత్యమును
ఆంధ్ర నాట్యమ్ముగ కూర్చినాడు

కదనోత్సవమ్ముల కాకతీయుల కేళి
పేరిణీ నాట్యముగ చూపినాడు.

అతడు మన నటరాజ రామకృష్ణ
తనివితీరని దతని నాట్యతృష్ణ.

పల్లెబొమ్మకు ప్రాపు కాపురాజయ్య
పలు వన్నియల జూపు కాపురాజయ్య
తెలంగాణ పల్లె ప్రజల అందాలు
కట్టుబొట్టు మేని రంగు చందాలు
కుంచెతో కుదురుగా కూర్చినా మేటి
చిత్రకళలో లేరు అతనికెవరూసాటి ॥ జై జైలు ॥

పోతన్న బొమ్మకు పోసిండు ప్రాణము
రుద్రమ్మ బొమ్మలో చూపిండు వీరము
అబ్బురముగా అడవి అందాలు చిత్రించి
చిత్రకళకే కొత్త అందాలు తెచ్చిండు
అతడు కొండపల్లి శేషగిరి రావు
సప్తవర్ణముల చిత్రాల ప్రోవు ॥ జై జైలు ॥

ఉగ్గుపాలతోటి ఒగ్గుకథ నేర్చిండు
ఎదపొంగ ఎల్లమ్మ కథను చెప్పిండు
మిద్దెరాములు దేశదేశాలు చుట్టిండు
జానపదమూ కీర్తి జగమంత చాటిండు ॥ జై జైలు ॥

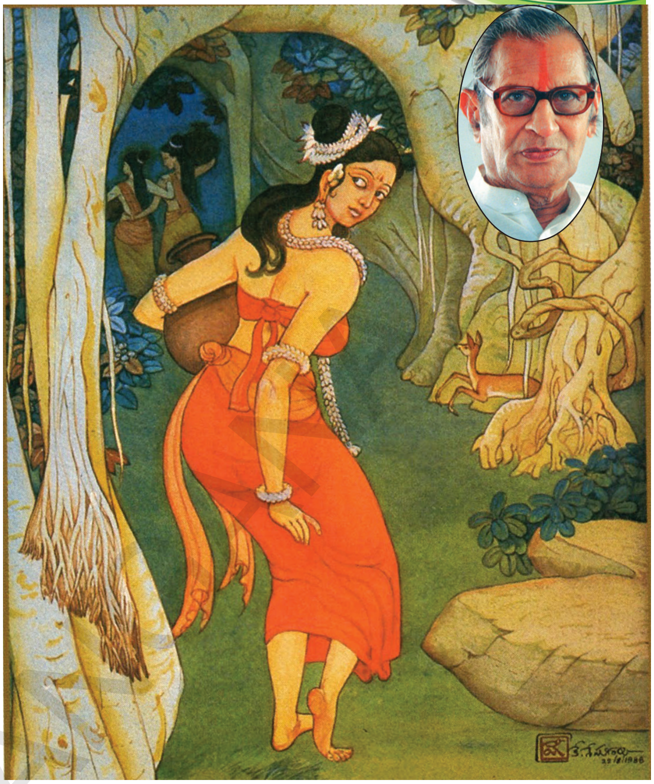

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయం రాగయుక్తంగా పాడండి. గేయం ద్వారా ఎవరెవరి గురించి తెలుసుకున్నారు? వాళ్ళ గొప్పదనం ఏమిటి?

(ఆ) నీకు ఏ కళ నేర్చుకోవడం అంటే ఇష్టం? ఎందుకు? అందుకోసం ఏం చేస్తావు?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) గేయం చదువండి. గేయంలో ఉన్న ప్రాసపదాలను గుర్తించి రాయండి.

ఉదా: ఊరు – పేరు

(ఆ) పాఠాన్ని చదువండి. కింది పట్టిక పూరించండి.

క్ర.సం.	కళాకారుడి పేరు	ప్రదర్శించు కళ	పేరు తెచ్చిన ప్రత్యేకాంశం

SCERT TELANGANA

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) కళాకారుల గొప్పతనమేమిటి?

(ఆ) నటరాజ రామకృష్ణ గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి.

(ఇ) చిత్రకళ అంటే ఏమిటి? దీనికి పేరు తెచ్చిన వాళ్ళ గురించి రాయండి.

SCERT TELANGANA

IV. పదజాలం

(అ) కింది వాక్యాలలో గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

(1) పరీక్షలు పూర్తయిన నెలరోజులకు ఫలితాలను <u>ప్రకటించారు</u>. ____________

(2) సైనా నెహ్వాల్ బ్యాడ్మింటన్ ఆటలో ఎన్నో పతకాలు గెల్చి <u>మేటి</u>గా నిల్చింది. ____________

(3) ఆకాశంలోని ఇంద్రధనుస్సులో <u>సప్తవర్ణములు</u> ఉన్నాయి. ____________

(ఆ) కింది పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

(1) ప్రాణంపోయడం : ______________________

____

(2) జగమంత చాటిండు : ______________________

____

(3) ఉగ్గుపాలు : ______________________

____

(4) అబ్బురము : ______________________

____

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) ఈ బొమ్మను చూడండి. ఇది కొండపల్లి శేషగిరి రావు గీసింది. దీన్ని చూసి మీరు కూడ బొమ్మ గీసి రంగులు వేయండి. చిత్రం గురించి రాయండి.

SCERT TELANGANA

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది వాక్యాలు చదువండి.

- పాలపిట్ట అందంగా ఉన్నది.
- నేను జాతరలో ఎర్రని గాజులు కొన్న.
- వేపకాయ చేదుగా ఉంటుంది.
- మల్లెపూలు మంచి వాసన ఇస్తాయి.
- రేష్మ చక్కగా పాడుతున్నది.
- రహీం, యూసుఫ్‌లు ఇష్టంగా బడికి పోతారు.

పై వాక్యాలలోని గీత గీసిన పదాలు గమనించండి.

'అందంగా, ఎర్రని, చేదుగా, మంచి' అనేవి గుణాన్ని తెలిపే పదాలు. 'పాలపిట్ట, గాజులు, వేపకాయ, మల్లెపూలు' అనేవి నామవాచక పదాలు. ఇట్ల **నామవాచకాల గుణాలను తెలిపే పదాలను 'విశేషణాలు' అంటారు.**

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. విశేషణ పదాల కింద గీత గీయండి.

(1) ఏనుగు పెద్ద జంతువు.

(2) నిఖిల్ పొడవుగా ఉన్నాడు.

(3) చిలుక అందమైన పక్షి.

(4) కాటుక నల్లగా ఉంటుంది.

(5) అత్తరు వాసన మంచిగా ఉంటుంది.

SCERT TELANGANA

(ఇ) కింది విశేషణ పదాలు ఉపయోగించి వాక్యాలు రాయండి.

తెలివైన, వేగంగా, చిక్కని, చక్కని, పొడవైన

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________

ప్రాజెక్టు పని

మీ గ్రామంలో, మీకు తెలిసిన ఒక కళాకారుని గురించి తెలుసుకొని రాయండి. తరగతిలో చదువండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	గేయం రాగయుక్తంగా పాడగలను. గేయంలోని కళాకారుల గొప్పదనం గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	అవును / కాదు
2.	గేయం చదివి ప్రాసపదాలు రాయగలను. పట్టిక నింపగలను.	అవును / కాదు
3.	కళ గురించి, కళాకారుల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	బొమ్మగీసి రంగులు వేయగలను. దాని గురించి రాయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

కళలకు హద్దులు ఉండవు.

కళాకారులకు పరిమితులుండవు.

SCERT TELANGANA

8. సుమతీ శతకం

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మలో ఏం జరుగుతున్నది? ఎవరెవరు ఉన్నారు?
- బొమ్మలో అమ్మాయి ఏం చేస్తున్నది?
- మీలో ఎవరెవరు ఇట్లా మైకు పట్టుకొని మాట్లాడారు? ఏం మాట్లాడారో చెప్పండి.

ఉద్దేశం

విద్యార్థులలో నైతిక విలువలు పెరుగాలి. ఆ నైతిక విలువలను పెంచటానికి శతక పద్యాలు చాలా ఉపయోగపడుతాయి. చాలా ప్రసిద్ధమైన శతకాలలో 'సుమతి' శతకం ఒకటి. దీనిని రాసింది బద్దెన. సుమతీ శతకంలోని పద్యాలను పరిచయం చేస్తూ, నైతిక విలువలను పెంచడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

1. ఉపకారికి నుపకారము
విపరీతము కాదు సేయ వివరింపంగా
నపకారికి నుపకారము
నెపమెన్నక సేయువాఁడు నేర్పరి సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! మనకు మేలు చేసిన వానికి మేలుచేయడం గొప్పేంకాదు. మనకు కీడు చేసినవానికి కూడా మేలు చేయడమే గొప్పదనం.

2. చీమలు పెట్టిన పుట్టలు
పాములకిరవైనయట్లు పామరుఁడు తగన్
హేమంబు కూడఁ బెట్టిన
భూమీశులపాలఁ జేరు భువిలో సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! చిన్నవైన చీమలు ఎంతో కష్టపడి గొప్పగా పుట్టలు కట్టుకుంటాయి. కాని వాటిలో పాములు వచ్చి నివసిస్తాయి. అట్లాగే అమాయకుడు అత్యాశతో ధనాన్ని కూడబెడితే అది రాజుల పాలవుతుంది.

3. తన కోపమె తన శత్రువు
తన శాంతమె తనకు రక్ష దయ చుట్టంబౌ
దన సంతోషమె స్వర్గము
తన దుఃఖమె నరకమండ్రు తథ్యము సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! తనలో ఉండే కోపమే తనకు శత్రువు. తనలోని శాంతమే తనకు రక్ష. దయనే చుట్టము. సంతోషంగా ఉంటే అదే స్వర్గము. దుఃఖిస్తే అదే తనకు నరకము.

4. ఎప్పుడు సంపద గలిగిన
నప్పుడు బంధువులు వత్తురది యెట్లన్నన్
దెప్పలుగఁ జెఱువు నిండినఁ
గప్పలు పదివేలు చేరుఁ గదరా సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! సంపద కలిగిన వెంటనే చుట్టాలందరూ వచ్చి చుట్టూ చేరుతారు. చెఱువు నీటితో నిండగానే కప్పలు వచ్చి చేరుతాయి కదా!

SCERT TELANGANA

5. వినదగు నెవ్వరు చెప్పిన
వినినంతనె వేగపడక వివరింపఁదగున్
కని కల్ల నిజము తెలిసిన
మనుజుఁడె పో నీతిపరుఁడు మహిలో సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! ఎవరు ఏమి చెప్పినా వినాలి. కాని విన్నవెంటనే తొందరపడి ఒక నిర్ధారణకు రాకూడదు. బాగా ఆలోచించి, ఆ చెప్పినది సత్యమో, అసత్యమో నిర్ధారించుకోవాలి. అటువంటి వాడే నీతిపరుడు.

6. బలవంతుఁడ నాకేమని
పలువురతో నిగ్రహించి పలుకుట మేలా
బలవంతమైన సర్పము
చలిచీమలచేతఁ జిక్కి చావదె సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! 'నేను బలవంతుడిని. నన్ను ఎవ్వరూ ఏమీ చేయలేరు' అని ఎక్కువ మందిని తీసిపారవేసి మాట్లాడటం మంచిది కాదు. ఎంతో బలం కల పాము కూడా చిన్నవైన చీమల చేతిలో ప్రాణాలు కోల్పోతున్నది కదా!

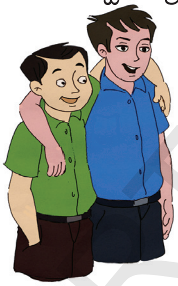

7. కూరిమిగల దినములలో
నేరము లెన్నఁడును గలుగనేరవు మఱియా
కూరిమి విరసంబైనను
నేరములే తోఁచుచుండు నిక్కము సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! స్నేహము, ప్రేమ బాగుగా ఉన్న కాలంలో ఒకరికి మరొకరిలో తప్పులేమీ కనిపించవు. కాని ఏ కారణం చేతనైనా ఆ ప్రేమ లేదా స్నేహం ద్వేషంగా మారితే ఎదుటివారిలో తప్పులు మాత్రమే కనిపిస్తాయి.

8. లావు గలవాని కంటెను
భావింపఁగ నీతిపరుఁడు బలవంతుండౌ
గ్రావంబంత గజంబును
మావటివాఁడెక్కినట్లు మహిలో సుమతీ.

తాత్పర్యం : సుమతీ! శారీరకబలం కలవాని కంటే నీతి తెలిసినవాడు చాలా బలవంతుడు. పర్వతమంత శారీరక బలం గల ఏనుగును తెలివైన మావటివాడు ఎక్కుతున్నాడు కదా!

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) పాఠంలోని పద్యాలను రాగయుక్తంగా పాడి, వాటి తాత్పర్యం చెప్పండి.

(ఆ) ఇంతకు పూర్వం మీకు తెలిసిన పద్యాలను చదువండి. భావాలను చెప్పండి.

(ఇ) పాఠంలోని పద్యాలలో మీకు ఏ పద్యం నచ్చింది? ఎందుకు?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పద్యాలు చదువండి. కింది అర్థాలు వచ్చే పదాలు ఏ పద్యాలలో ఉన్నవో గుర్తించండి. ఆ పదాలు రాయండి.

(1) కారణం ______ (2) బంగారం ______ (3) అబద్ధం ______ (4) స్నేహం ______

(ఆ) కింది భావాలకు సరియైన పద్యపాదాలు రాయండి.

(1) కారణాలు చూడకుండా అపకారికి కూడా ఉపకారం చేసేవాడు తెలివైనవాడు.

______

(2) తన దుఃఖమే తనకు నరకము.

______

(3) సంపద ఉన్నప్పుడే బంధువులు వస్తారు.

______

(4) నీతిపరుడే బలవంతుడు.

______

SCERT TELANGANA

(ఇ) కింది పద్యాన్ని పూరించండి.

తన కోపమె ______________________

____

____

__________________ తథ్యము సుమతీ!

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) "అపకారికి ఉపకారం చేయడం గొప్ప" దీనిని సమర్థిస్తూ రాయండి.

(ఆ) "బలమైన పాము కూడా చీమల చేతిలో చస్తుంది" ఎందుకు?

(ఇ) లావు గలవాడు - నీతిపరుడు వీరిలో ఎవరు బలవంతుడు? ఎందుకు?

SCERT TELANGANA

IV. పదజాలం

(అ) గీత గీసిన పదాలకు అవే అర్థం వచ్చే పదాలు రాసి ఆ వాక్యాలు తిరిగి రాయండి.

(1) <u>భూమీశులు</u> చక్కగా పరిపాలించాలి.

____

(2) మనం <u>కల్లలు</u> మాట్లాడరాదు.

____

(3) శతక పద్యాలు మనలో విలువలను <u>నిక్కముగా</u> పెంచుతాయి.

____

(4) మంచి స్నేహితుల వల్ల మంచి జరుగుట <u>తథ్యము</u>.

____

(5) <u>హేమం</u>తో చేసిన నగలు అందరూ ఇష్టపడతారు.

____

(ఆ) కింది పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి.

ఉదా: కూరిమి : ప్రతివారితో కూరిమితో మెలగాలి.

(1) కోపము : _______________________________

(2) శాంతము : _______________________________

(3) ఉపకారము : _______________________________

(4) నిజము : _______________________________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) పాఠంలోని పద్యాల ఆధారంగా మీరు చేయాల్సిన పనులు, చేయకూడని పనులు పట్టిక తయారు చేయండి.

చేయాల్సిన పనులు	చేయకూడని పనులు

SCERT TELANGANA

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) పిల్లలూ! నామవాచకాల గుణాన్ని తెలిపే పదాలను 'విశేషణం' అంటారని తెలుసుకున్నారు కదా!

ఇంతవరకు మీరు నేర్చుకున్న 2, 3, 6 పాఠాలలోని విశేషణ పదాలను గుర్తించి గీత గీయండి.

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. విశేషణ పదాలు గుర్తించి రాయండి.

(1) కపిల్‌దేవ్ వేగంగా బౌలింగ్ చేసేవాడు. ______________________

(2) రామప్ప చెరువు చాలా పెద్దగా ఉన్నది. ______________________

(3) మంజీరా నదిలోని నీళ్ళు తియ్యగా ఉంటవి. ______________________

(4) భువనగిరి కోట విశాలంగా ఉన్నది. ______________________

(5) రామాపురం బడిలో అందమైన తోట ఉన్నది. ______________________

(ఇ) కింది పేరాలో గీత గీసిన పదాలు చదువండి. తారుమారైన విశేషణ పదాలను సరిచేసి రాయండి.

రామయ్యకు సన్నని పూలతోట ఉన్నది. పిల్లలు ఆనందంగా తోటలోకి వెళ్ళారు. తోటలోని తియ్యని గులాబీలు, ఘనంగా చేమంతులు పచ్చని మల్లెలు కోశారు. ముచ్చటైన దారం తెచ్చారు. ఎర్రని మాలలు కట్టారు. తెల్లని పందిరి వేశారు. పూలమాలతో చిట్టిపొట్టిగా పందిరిని అలంకరించారు. అందంగా బొమ్మలు తెచ్చారు. పెద్దగా బొమ్మల పెళ్ళి చేశారు. పొడవైన మిఠాయిలు పంచారు.

____

____

____

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

(ఈ) కింది విశేషణ పదాలతో వాక్యాలు రాయండి.

ఘనమైన : ______________________

చేదుగా : ______________________

అందమైన : ______________________

విశాలమైన : ______________________

నల్లని : ______________________

ప్రాజెక్టు పని

నీతిని బోధించే పద్యాలు సేకరించండి. రాయండి. తరగతి గదిలో పాడండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. పద్యాలను రాగయుక్తంగా, భావయుక్తంగా పాడగలను. అవును / కాదు
2. భావానికి తగ్గ పద్యపాదాలను రాయగలను. పద్యాన్ని పూరించగలను. అవును / కాదు
3. నీతిని బోధించే పద్య భావాలను సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. పద్యాల ఆధారంగా చేయాల్సిన, చేయకూడని పనులను పట్టిక రూపంలో తయారుచేయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

నీతి మాటలు వినడం ఎంతో ముఖ్యం.
వాటి ఆచరణ అంతకంటె ముఖ్యం.

SCERT TELANGANA

9. నేను... గోదావరిని

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మ చూడండి. బొమ్మలో ఏం కనిపిస్తున్నది?
- ఇట్లాంటిది మీరు ఎక్కడ చూశారు?
- దీనివల్ల మనకు ఏం లాభం?

ఉద్దేశం

గోదావరి నది మహారాష్ట్రలో నాసిక్ దగ్గర పుట్టింది. అది మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాల గుండా ప్రవహిస్తున్నది. నదీ తీర ప్రాంతాల్లో అనేక పుణ్యక్షేత్రాలు ఉన్నాయి. మన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో చూడాల్సిన ప్రదేశాలు ఏవేవి ఉన్నవో తెలుపడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లాచేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు – అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

సమస్త జీవకోటికి మూలాధారం నీరు. ప్రపంచ నాగరికతలకు మూలం నీరు. నీటికి ఆధారమైన నదిని నేను. నా పేరు గోదావరి. మహారాష్ట్రలోని త్రయంబకం దగ్గర నా జన్మస్థానం. హిమాలయాల్లో పుట్టిన గంగానది లెక్కనే ఎక్కువ దూరం ప్రయాణం చేసే దక్షిణ భారతదేశ నదిని.

సరస్వతీ దేవాలయం – బాసర

నన్ను అందరు "దక్షిణ గంగ" అని పిలుస్తరు. నన్ను 'తెలివాహ' నది అని కూడా అంటరు. ఎందుకంటే నేను తెల్లగా ఉంట కాబట్టి. నేను నిజామాబాద్ జిల్లాలోని కందకుర్తి దగ్గర తెలంగాణలో ప్రవేశిస్త. ఇక్కడ మంజీరా, హరిదా నదులతోని సోపతి చేసుకొని విశాలమైత. ఇక్కడనే ప్రాచీన సంగమేశ్వర ఆలయం కూడా ఉన్నది. అక్కడి నుంచి ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోకి ప్రవేశిస్త. భారతదేశంలో రెండవ అతి ప్రాచీనమైన సరస్వతీ దేవాలయం నా ఒడ్డున ఉన్నది. ఈ ఊరునే ఇప్పుడు 'బాసర' అని పిలుస్తున్నరు. ఇక్కడి సరస్వతీ మూర్తిని వేదవ్యాసుడు ఇసుకతోని ప్రతిష్ఠ చేసిండని పురాణాలు చెపుతున్నయి. చాలామంది తమ పిల్లల్ని బళ్ళో చేర్చే ముందు ఇక్కడనే ఓనమాలు దిద్దించి తీసుకపోతరు. మంచిగ చదువు రావలెనని బాసర ఊర్ల భిక్షాటన చేసి, నిద్ర గూడ జేస్తరు.

ఇక్కడి నుంచి పారుకుంటూ పోతుంటె పోచంపాడు తాన నన్ను ఆపి ఒక పెద్ద ఆనకట్ట కట్టారు. దీనిని 'శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్ట్' అని గూడ పిల్చుకుంటరు. నాకు జాలి, దయ ఎక్కువగదా! అందుకే రైతుల కష్టాలు తీర్చడానికి సిద్ధపడి, పంటపొలాలకు సాగునీరైన. ఊళ్ళో వాళ్ళకు తాగునీరైన.

అక్కడి నుంచి మెల్లగ నిర్మల్ జిల్లా సరిహద్దులో గల బాదనకుర్తి వద్ద ఏడుగ చీలి సప్తగోదావరిగ జగిత్యాల జిల్లాలోని ధర్మపురి దిక్కుగా ప్రవహిస్త. ధర్మానికి ప్రసిద్ధమైన ధర్మపురి అతిపురాతనమైన ఊరు. రెండువేల సంవత్సరాల చరిత్ర కలిగిన ఊరు. ధర్మపురి ప్రత్యేకత ఏందంటే ఇది మహిమగలిగిన నారసింహక్షేత్రం. ఇది వేదపండితులకు, కవులకు, కళాకారులకు నిలయం. "భూషణవికాస శ్రీధర్మపుర నివాస! దుష్టసంహార నరసింహదురితదూర!" అని నరసింహున్ని కీర్తిస్తూ శేషప్ప అనే కవి నరసింహ శతకం రాసింది ఇక్కడనే. ఇక్కడ రెండు ఆలయాలు ఉన్నాయి. మొదటిది యోగ నరసింహస్వామి (పాతది), రెండవది ఉగ్రనరసింహస్వామి (కొత్తది). ఇక్కడ నేను రకరకాల

SCERT TELANGANA

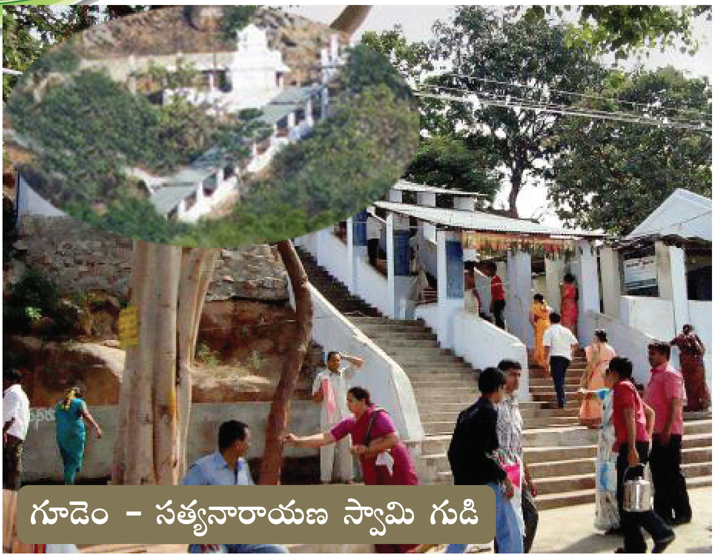

గూడెం - సత్యనారాయణ స్వామి గుడి

గుండాల రూపంలో కనబడుత. యమగుండమని, బ్రహ్మగుండమని, సత్యవతి గుండమని, చక్రగుండమని, మొదలగు పేర్లతో ఇక్కడికి వచ్చే భక్తులు భక్తితో పిలుచుకుంటరు. ఇక్కడ ఇసుకతో చేసిన ఇసుక స్తంభం ఉన్నది. నా ఒడ్డుపొంటి హన్మంతుని గుడి, సంతోషీమాత, దత్తాత్రేయుడు, శ్రీరాముని గుళ్ళు కూడా ఉన్నయి. సోమ, బుధవారాల్లో ప్రత్యేకించి నన్ను పూజించి మొక్కులు తీర్చుకుంటరు. “గంగాస్నానం - నర్సయ్య దర్శనం”, “ధర్మపురి చూస్తే యమపురి ఉండదు” అనే మాటలు గ్రామ ప్రసిద్ధిని తెలియపరుస్తున్నయి.

అక్కడి నుండి మెల్లెంగ నేను రాయపట్నం చేరుత. ఇక్కడ నా మీద ఒక వంతెన కట్టారు. అది కరీంనగరు, ఆదిలాబాద్ జిల్లాలను కలుపుతది. ఈ వంతెన దాటి ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో ఒక కిలోమీటర్ నడిస్తే గూడెంగుట్ట కనపడుతది. దానిమీద సత్యనారాయణస్వామి వెలిసిండు. తెలంగాణలో ఉన్న అతిప్రాచీనమైన సత్యనారాయణ స్వామి గుడి ఇదే. ఇక్కడ ప్రతిరోజు సత్యనారాయణ స్వామి వ్రతాలు జరుగుతయి. ఇక్కడే నాకు దక్షిణంవైపు ఒడ్డున ‘కోటి లింగాలు’ ఉన్నది.

ఈ కోటిలింగాల గుడి ఎంత గొప్పదో మీకు ఎరుకేనా?! చెపుతా వినండి!

కోటిలింగాలు భారతదేశాన్ని సగభాగం దాక పరిపాలించిన శాతవాహనుల తొలి రాజధాని. ఇక్కడికి ఎంతోమంది బౌద్ధభిక్షులు వచ్చెటోళ్ళు. ఇక్కడ క్రీ.శ. 1వ శతాబ్దంలో హాలుడనే రాజు 700 కథలతో “గాథాసప్తశతి” పేరుమీద ప్రాకృత భాషలో సంకలనం చేసిండు. పాత చరిత్రకారుడు మెగస్తనీసు ‘ఇండికా’ అనే గ్రంథంలో భారతదేశంలో తను చూసిన గొప్ప కోటగోడల నగరంలో కోటిలింగాలు ఒకటని రాసిండు.

కోటిలింగాల గుడి

నేను అందరికీ వెలుతురును గూడా ఇస్త. ఇదేంది? నీళ్ళు వెలుతురునిచ్చుడేంది? అనుకుంటున్నరా! అవును అచ్చుంగ నిజం. నా ఒడ్డుపొంటి ఎంత బొగ్గున్నదో తెలుసా. పట్టేంత బొగ్గు ఈ మట్టి పొరలల్ల ఉన్నది. ఈ బొగ్గుతోనే విద్యుత్ తయారుచేస్తరు. ఈడ నా పేరుమీద ఒక ఊరు గూడా వెలసింది. దానిపేరు గోదావరిఖని. ఇక్కడ తీసిన బొగ్గును

SCERT TELANGANA

పక్కనే ఉన్న రామగుండం NTPC లోనే కాకుండా ఇంకా చాలా ప్రదేశాలకు తీసుకుపోయి విద్యుత్తు ఉత్పత్తి చేస్తరు. రామగుండంలో తయారయ్యే విద్యుత్తు దక్షిణ భారతదేశానికంతా వెలుగు పంచుతున్నది. ఇక అక్కడి నుండి సక్కగ మంత్రకూటం చేరుత.

దీనిని ఇప్పుడు మంథని అని పిల్చుకుంటున్నం. గతంలో దీనిని మంత్రపురి అనేవారు. ఇక్కడ నా ఒడ్డునే గౌతమేశ్వర ఆలయం ఉన్నది. అట్లనే మంథనిలో అతి ప్రాచీనమైన భిక్షేశ్వరుని గుడి, ఓంకారేశ్వరుని గుడి, శీలేశ్వర సిద్ధేశ్వర ఆలయం, మహాలక్ష్మి గుడి ఉన్నవి. మంథని వేదపండితులకు నిలయం. ఇక్కడ ఎప్పుడూ అన్నదానం జరుగుతుంటదని ప్రతీతి. అట్లాగే ఇక్కడ కరువుకాటకాలు రావని నమ్మకం. ఇంకో విషయమున్నది. మంథనికి కొద్ది దూరంలో మొసళ్ళను సంరక్షించే కేంద్రమున్నది.

అక్కడి నుంచి కొంచెం ముంగటికిపోయి చెన్నూరులో ఉత్తరం దిక్కు ప్రవహిస్త. అందుకే నన్ను ఇక్కడ ఉత్తరవాహిని గోదావరి అని పిలుస్తరు. ఇక్కడ గొప్ప వేదపండితులు, కవులు, సంగీత కళాకారులు ఉన్నరు. ఇక్కడ అగస్త్య మహాముని స్థాపించిన అంబా అగస్త్యేశ్వరాలయం, జగన్నాథస్వామి ఆలయం ప్రసిద్ధమైనవి.

SCERT TELANGANA

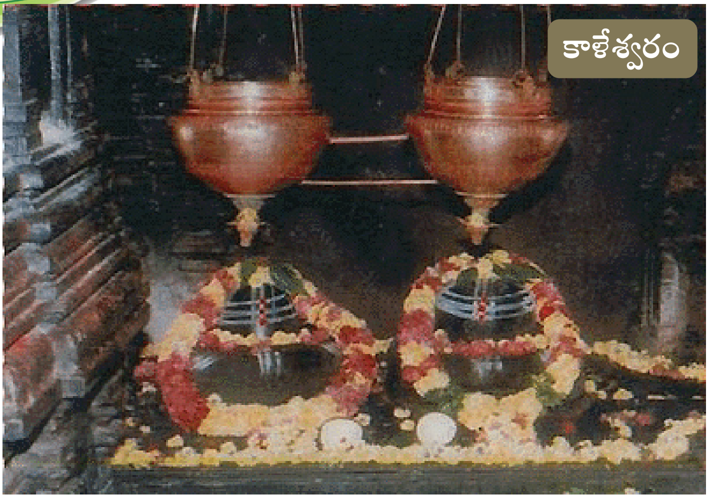

చెన్నూరు నుంచి ముక్తిని ప్రసాదించే కాళేశ్వరం దిక్కు కదులుతా. ఇది త్రివేణి సంగమం. అంటే ఏందనుకుంటున్నరా? నాలోపల ప్రాణహిత, సరస్వతీ నదులను కలుపుకుంట. కనుకనే త్రివేణి సంగమమైన. ఇక్కడ ఒకే పానవట్టంపై రెండు లింగాలుండడం ప్రత్యేకత. ఒక శివలింగం కాళేశ్వరుడు, ఇంకొకటి ముక్తేశ్వరుడు.

కాళేశ్వరస్వామి నుంచి సెలవు తీసుకున్న తర్వాత గిరిజన పోరాట వీరవనితలు సమ్మక్క సారలమ్మలు జన్మించిన వరంగల్లు జిల్లాలో ప్రవేశిస్త. ఇక్కడ సమ్మక్క సారలమ్మ పేరు మీద ఆసియాఖండంలోనే అతిపెద్ద గిరిజనుల జాతర జరుగుతది. దాన్ని కొంచెం దూరం నుండే మొక్కుకుంట.

తర్వాత అడవుల జిల్లా ఖమ్మంలో ప్రవేశించంగనే ఒళ్ళు పులకరిస్తది. ఎందుకనుకుంటున్నరా? సీతమ్మ, శబరినది, రాముడు గుర్తుకొస్తడు. ఇక్కడే, ఎన్నో కష్టాలు పడి రామదాసు భద్రాచలంలో రాముని గుడి కట్టించిండు. శ్రీరామనవమి రోజున లక్షలమంది స్వామిని దర్శించుకుంటరు.

తర్వాత పాపికొండల అందాలను తిలకిస్తూ తెలంగాణ రాష్ట్రం దాటి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోకి ప్రవేశిస్త. ఆ రాష్ట్రంలోని అంతర్వేది దగ్గర బంగాళఖాతంలో కలుస్త.

ఇంకో ఇషయం చెప్పాలె. నాకు పన్నెండేళ్ళకొకసారి పుష్కరాలు కూడా జరుగుతయి తెలుసా? పుష్కరాల్లో నా నీళ్ళలో స్నానం చేస్తే మంచిదని నమ్ముతరు. మొత్తానికి నేను తెలంగాణలో ఎక్కువ కిలోమీటర్లు ప్రవహిస్త. మీరు నన్ను చూడటానికి ఒక్కసారైనా వస్తరు కదూ!

ఇగో! ఇంకో విషయం చెబుతున్న వినండి! మీ వోళ్ళందరు నా నీళ్ళలో చెత్త చెదారం, కర్మాగారాల నుంచి వెలువడే రసాయనాలతో కలిసిన మురుగు నీటిని కలుపుతున్నరు. నా నీటిని పాడుజేయకుండ మీరు చూడాలె. సాగు, తాగునీటిని పాడుచేస్తే మీకు అనారోగ్యం తప్పదు సుమా! మీకే కాదు అన్ని జీవులకు ప్రమాదమే! ఉంటమరి!!

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గోదావరి నది గురించి ఎవరు చెపుతున్నారు? ఏమేమి చెప్పారు?

(ఆ) నదుల వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలు ఏమిటి?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠం చదువండి. పాఠం ఆధారంగా కింది పట్టిక పూరించండి.

పుణ్యక్షేత్రం	అది ఉన్న జిల్లా	దాని ప్రత్యేకతలు
♦ బాసర		
♦ ధర్మపురి		
♦ కాళేశ్వరం		
♦ భద్రాచలం		

(ఆ) పాఠాన్ని చదువండి. వాక్యాలను సరిచేసి రాయండి.

(1) గోదావరి మహారాష్ట్రలోని నాందేడ్ వద్ద పుట్టింది.

____

(2) ధర్మపురి క్షేత్రంలో శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు కట్టారు.

____

(3) గోదావరి నదికి ప్రతి సంవత్సరం పుష్కరాలు జరుగుతాయి.

____

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) గోదావరి నది తన తీరంలో ఉన్న పుణ్యక్షేత్రాల గురించి చెప్పింది కదా! మీకు తెలిసిన ఏదైన నదీతీర పుణ్యక్షేత్రం గురించి మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

____

____

____

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

(ఆ) గోదావరి నది గురించి రాయండి.

____

____

____

____

____

____

IV. పదజాలం

(అ) కింద ఇచ్చిన పదాల ఆధారంగా ఈ పేరా పూర్తి చేయండి.

దర్శనం, దోస్తులం, పురాతన, స్నానం, చెరువు, ఈత

మా ఊరిలో ఒక __________ మైన గుడి ఉన్నది. ఆ గుడి పక్కనే పెద్ద __________ ఉన్నది. ఆ చెరువులో ఎప్పుడూ నీళ్ళు ఉంటాయి. ఎండాకాలం రాగానే మా __________ అందరం కలిసి రోజూ గుడికి పోతాం. అక్కడ గుడిలో ఉన్న దేవున్ని __________ చేసుకొని క్రికెట్, కబడ్డి, దాగుడుమూతలు మొదలైన ఎన్నో ఆటలు ఆడుకుంటాం. ఎండ నెత్తిమీదకు రాగానే అందరం కలిసి చెరువులో __________ చేస్తాం. ఆ చల్లని నీటిలో చాలా సేపు __________ కొడుతూ ఉంటాం.

(ఆ) కింది గళ్ళల్లో మన రాష్ట్రంలోని కొన్ని నదుల పేర్లు మరియు పుణ్యక్షేత్రాల పేర్లు ఉన్నవి. వాటిని వెతికి పట్టికలో రాయండి.

కృ	కొం	మా	నే	రు	ఏ	ఎం
ష్ణ	డ	ట	క్షే	మం	దు	డ
తుం	గ	భ	ద్ర	జీ	పా	ప్రా
చె	ట్టు	కీ	స	ర	య	ణ
వే	ము	ల	వా	డ	లు	హి
అ	లం	పు	రం	గు	రి	త

నదులు	పుణ్యక్షేత్రాలు
__________	__________
__________	__________
__________	__________
__________	__________
__________	__________

SCERT TELANGANA

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) గోదావరి తన గురించి తాను చెప్పుకున్నది కదా! దీనిని ఆత్మకథ అంటారు. అట్లాగే మీ ఊరులోని చెరువు లేదా బడి చెబుతున్నట్లుగా ఆత్మకథ రాయండి. దానిని చదివి వినిపించండి.

____

____

____

____

____

____

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది వాక్యాలను చదువండి. క్రియాపదాలకు ముందు విశేషణం చేర్చి రాయండి.

ఉదా: లత పాట పాడింది.

లత పాట చక్కగా పాడింది.

(1) ఈశ్వర్ ఉరికిండు.

____

(2) అభిజ్ఞ నాట్యం చేసింది.

____

(3) వహీదా బొమ్మలు గీసింది.

____

(4) సింహం గర్జించింది.

____

(5) ప్రసాదు మాట్లాడుతున్నాడు.

____

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

(అ) కింది వాక్యాలు చదువండి.

(1) ప్రతి దినం నేను వ్యాయామం చేస్తాను.

(2) తల్లి తన పిల్లల్ని అనుక్షణం కంటికిరెప్పలా కాపాడుతుంది.

(3) ఆహా! ఈ భవనం ఎంత అందంగా ఉన్నది.

(4) ఓహో! ఈ తోట నందనవనంలా ఉన్నది.

ప్రతి, అను, ఆహా, ఓహో, మొదలైన పదాలు ఉన్నాయి. వీటిని **'అవ్యయాలు'** అంటారు.

(ఇ) "పరమానందయ్య శిష్యులు" పాఠంలో ఉన్న అవ్యయాలను గుర్తించి రాయండి.

____________, ____________, ____________, ____________, ____________

ప్రాజెక్టు పని

మీ ప్రాంతంలో ఉన్న పుణ్యక్షేత్రాల వివరాలను, చిత్రాలతో సహా సేకరించి ప్రదర్శించండి. వివరించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. నదుల వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలు సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. అవును / కాదు
2. పాఠం చదివి పట్టిక పూరించగలను. వాక్యాలను సరిచేసి రాయగలను. అవును / కాదు
3. గోదావరి నది గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. చెరువు గురించి లేదా బడి గురించి ఆత్మకథను రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

నదులు మనకు జీవనాధారం.

మనం వాటిని కాలుష్యం చేయకుండా కాపాడుకోవాలి.

SCERT TELANGANA

10. ఎలుక విందు

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మను చూడండి. ఏం జరుగుతున్నదో చెప్పండి.
- ఎలుక చేతిలో ఏమి ఉన్నది? అది ఎందుకు పట్టుకొచ్చింది?
- ఎలుకలు ఏం చేద్దామనుకుంటున్నాయో ఊహించి చెప్పండి.

ఉద్దేశం

'పిల్లి - ఎలుకల' గేయకథను చెప్పడం ద్వారా భాషాభిరుచిని పెంపొందించడం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

SCERT TELANGANA

పిల్లి ఎప్పుడూ ఎలుకలను వేటాడి తింటుందని మనకు తెలుసు కదా! పిల్లితో స్నేహంగా ఉందామని ఒక ఎలుకపిల్ల పిల్లిని విందుకు పిలిచింది. విందుకు వచ్చిన పిల్లి ఏం చేసిందో చూడండి...

ఎలుక వచ్చి పిల్లిబావ నేమనన్నదీ?
అలుక వీడి తన యింటికి రమ్మనన్నదీ

అసలు పిల్లి అలిగి యేల కూరుచున్నదీ
ఎలుక పిల్ల ఎన్నడేమి పెట్టలేదనీ

విందుచేతు నేడు నీవు రమ్మనన్నదీ
ఎలుక మాటలాకు పిల్లి నవ్వుకొన్నదీ

ఎలుక ముందు, పిల్లి వెనక ఏగుచున్నవీ
కలుగులోన రెండు కూడ కలుసుకొన్నవీ

భూమి అడుగులోన ఎలుకకిల్లు ఉన్నదీ
ఇంటిలోన దానికొక్క తల్లియున్నదీ

ఇల్లు జూచి పిల్లియెంతొ మెచ్చుకున్నదీ
భూమిలోన ఎలుకమేడ పెద్దగున్నదీ

గదులలోన రంగైన బొమ్మలున్నవీ
కుర్చీలు మంచాలు బల్లలున్నవీ

ఉయ్యాల మంచాలు ఊగుతున్నవీ
ఎలుక పిల్లలే వాటిని లాగుతున్నవీ

గదులలోన ధాన్యాలు నిండియున్నవీ
గోధుమల బియ్యాల రాసులున్నవీ

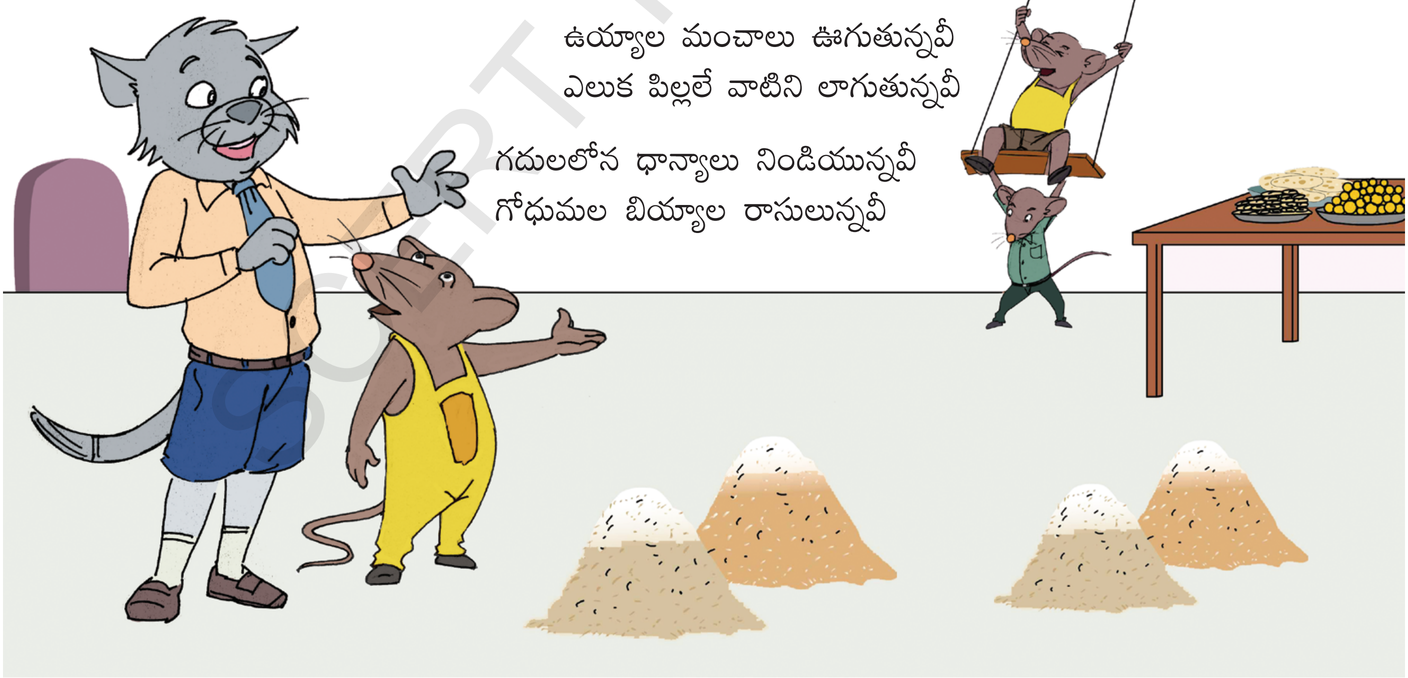

SCERT TELANGANA

కందిపప్పు పెసరపప్పు సారపప్పు జీడిపప్పు
కలకండ పంచదార బెల్లాలు కొల్లలు

మర్మరాలు చక్కిలాలు అటుకులున్నవీ
మణుగుబూరె పూర్ణాలు అరిసెలున్నవీ

వంట ఇంటి నుండి నేతి వాసనొచ్చెనూ
వాసనతో పిల్లినోట నీరు వచ్చెనూ

కొత్త చుట్టమొచ్చెనని ఎలుక తల్లి మురిసింది
వెండిపూల పీటమీద పిల్లిని కూర్చోమన్నది

అరిటాకు విస్తరిలో అన్నం వడ్డించారు
కూరలన్ని చుట్టువేసి చారుగిన్నె పెట్టారు

వెన్న కాచినట్టి నెయ్యి అన్నంలో వేశారు
వట్టివేళ్ళ విసనకఱ్ఱతో పిల్లికి విసిరారు

పిల్లినిటకు తెచ్చినట్టి ఎలుకపిల్ల పక్కనుండె
రకరకాల వంటకాలు చక్కగ వడ్డించుచుండె

అతిథికేమి కావలెనో అడుగుటకై ఎలుకపిల్ల
పిల్లి ముందరే పీటను వేసుకొని కూరుచుండె

పిల్లి అన్ని వంటకాలు చల్లగాను కలయజూచె
కొద్దికొద్దిగా నాలుక కద్దుకొని రుచిచూచె

అన్నిటికన్నా పిల్లికి ఎదుటనున్న ఎలుకపిల్ల
రుచిగా నున్నట్లుతోచె దానినె తినుటకు చూచె

గబాలున ఎలుక మీద గంతువేసె పిల్లి తాను
ఎలుకపిల్ల దానినోట ఇరుక్కొన్న దప్పుడే

కీచుకీచుమని ఎలుక కేకలు పెట్టగసాగెను
ఇంటిలోని ఎలుకలన్ని ఏమిటేమిటని చూచెను

నోటకరచుకొని ఎలుకను పిల్లి ఉరుక ప్రయత్నించెను
'తల్లి ఎలుక' రోకలితో తలమీదొక్కటి దంచెను

SCERT TELANGANA

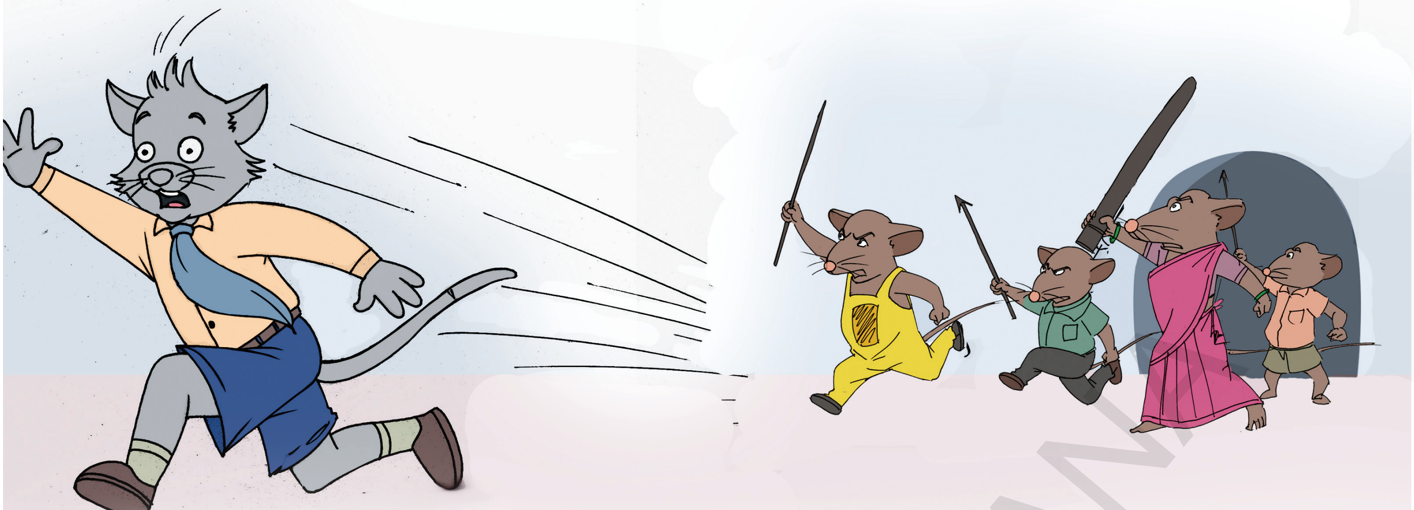

ఎలుకపిల్ల నోటి నుండి ఎగిరి కిందపడ్డది
పిల్లి పరుగుతీసి బయటి వసారాలో పడ్డది

ఈటెలతో బల్లేల్తో ఎలుకలన్ని వచ్చెను
పిల్లిపోయి ఒక తీగెల పొదలోపల చొచ్చెను

ఎలుకలన్ని కమ్ముకొనెను నలువైపులనుండీ
మ్యావు మ్యావుమని అరచెను పిల్లి పొదలనుండీ

పిల్లిని బయటికి లాగగ ఎలుకలన్ని ప్రయత్నించె
తుదకు వీలుగాక పక్క త్రోవలందు పొంచె

ఎలుక లేగెనని పిల్లి ఇవతలికేతెంచె
ఇంతలోన ఎలుకలన్ని పిల్లిపైకి దూకె

పిల్లి ఎలుకలా గోలకు ఇల్లు ఇల్లు మారుమోగె
ఇంటిలోన పిన్నపెద్దలెల్లరు నిద్దురలేచిరి

(ఆ తరువాత ఏమైందో ఊహించి చెప్పండి.)

– దాశరథి కృష్ణమాచార్య

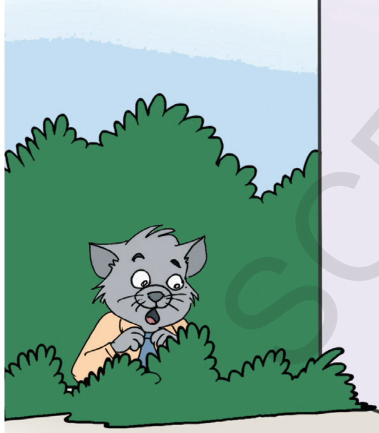

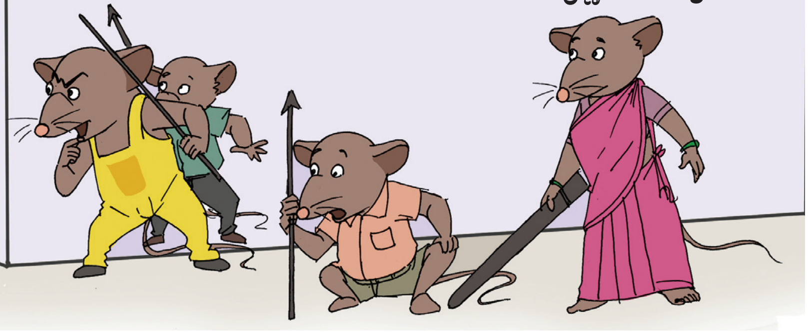

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయకథను లయబద్ధంగా రాగంతో పాడి, సొంతమాటల్లో చెప్పండి.

(ఆ) ఎలుకపిల్ల పిల్లిని పిలిచి వంటలు చేసింది కదా! ఇట్లా రకరకాల పిండివంటలు మీ ఇంట్లో ఎప్పుడెప్పుడు చేస్తారు? ఏమేం చేస్తారు?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) కింది పేరా చదివి ప్రశ్నలు తయారుచేయండి.

ప్రపంచంలో ఎన్నో రకాల జంతువులు, పక్షులు ఉన్నాయి. వాటిలో ఆవులు, కుక్కలు, కోతులు, ఉడుతలు, నెమళ్ళు, చిలుకలు మొదలగు వాటికి తోకలు ఉన్నాయి. వీటి తోకలన్నీ వేర్వేరు ఆకారాల్లో, వివిధ కొలతలతో ఉండి రకరకాలుగా ఉపయోగపడ్తాయి. ఆవుకు పొడవైన తోక ఉంటుంది. దాని సహాయంతో అది ఈగలు, దోమల బెడద నుంచి తప్పించుకుంటుంది. కుక్క సంతోషంగా ఉన్నప్పుడు తన తోకను ఊపుతూ ఉంటుంది. భయపడినప్పుడు తోకను రెండు కాళ్ళ మధ్యన ఉంచుతుంది. కోతి తోక పొడవుగా ఉండి కొమ్మలపైకి గెంతేటప్పుడు ఉపయోగపడుతుంది. ఉడుత తోక కుంచెలా ఉండి, చలికి కప్పుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది. పక్షులు ఎగిరేటప్పుడు తోక సహాయంతో దిశను మార్చుకుంటాయి.

(1) ______________________________

(2) ______________________________

(3) ______________________________

(4) ______________________________

(5) ______________________________

SCERT TELANGANA

(ఆ) కింది భావాలను చదువండి. గేయంలో వీటికి సంబంధించిన వాక్యాల కింద గీత గీయండి.

(1) ఎలుకల ఇల్లు చాలా పెద్దగా ఉన్నది.

(2) అన్నీ ఉన్నా పిల్లికి ఎలుకను తినాలనిపించింది.

(3) ఎలుక పిల్లిని విందుకు రమ్మన్నది.

(4) పిల్లికి రకరకాల వంటలు వడ్డించింది.

(5) పిల్లి ఒక పొదలో దాక్కున్నది.

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) కథలో తరువాత ఏం జరిగిందో ఊహించి రాయండి.

(ఆ) గేయ కథను మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

SCERT TELANGANA

IV. పదజాలం

(అ) ఎలుక ఇంట్లో ఏమేం ఉన్నాయో తెలుసుకున్నారు కదా! మరి మీ ఇంట్లో ఏమేం ఉన్నాయో కింది పట్టికలో రాయండి.

	వస్తువులు	బొమ్మలు	సరుకులు	పిండివంటలు	జంతువులు
ఉదా :	కుర్చీలు	రంగుబొమ్మలు	బియ్యం	చక్కిలాలు	ఎలుకలు

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. గీత గీసిన పదాలకు సరైన అర్థాలను గుర్తించండి.

(1) మా ఇంట్లో బొద్దింకలు <u>కొల్లలుగా</u> ఉన్నాయి. ( )

అ) తక్కువ ఆ) ఎక్కువ ఇ) కొద్దిగా

(2) ఎలుక ముందు, పిల్లి వెనక <u>ఏగుచున్నవి</u>. ( )

అ) ఆడుతున్నాయి ఆ) పాడుతున్నాయి ఇ) పోతున్నాయి

(3) <u>తుదకు</u> ఆ కథ సుఖాంతం అయ్యింది. ( )

అ) చివరకు ఆ) ప్రారంభంలో ఇ) మధ్యలో

(ఇ) కింది వాక్యాలు చదువండి.

ఉదా: రామును పెన్ను ఇవ్వమని <u>అడుగు</u>.
మహాత్ముల <u>అడుగు</u>జాడల్లో నడవాలి. వీటిలో గీతగీసిన పదం ఒక్కో వాక్యంలో ఒక్కో అర్థాన్ని ఇచ్చింది కదూ!

కింద ఇచ్చిన పదాలతో వేరు వేరు అర్థాలు వచ్చేలా వాక్యాలు రాయండి.

(1) తేలు : ____________________, ____________________

(2) పెరుగు : ____________________, ____________________

(3) కలుగు : ____________________, ____________________

(4) తెలుపు : ____________________, ____________________

(5) చెప్పు : ____________________, ____________________

SCERT TELANGANA

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) ఎలుక, పిల్లి ముఖాల తొడుగులను (మాస్కులను) అట్టలు, రంగు కాగితాలతో తయారు చేయండి. వాటికి రంగులు వేయండి. ప్రదర్శించండి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పేరా చదువండి. క్రియాపదాలను గుర్తించి, వాటికింద గీత గీయండి.

ఎలుగుబంటి పల్లి తోటను పాడుజేస్తున్నది. రామయ్య పల్లికాయల్ని తవ్వుకొని బస్తాల కెత్తుకొని పట్టుకెళ్ళాడు. ఎలుగుబంటి 'తిక్కకుదిరిందని' సంతోషించాడు. ఎలుగుబంటి ఆ పైరును నోట్లో పెట్టుకొని కొరికింది. 'ఛీ' పసరు వాసన అంటూ పారేసింది. రైతు తన 'కండ్లల్లో దుమ్ము' కొట్టాడని ఎలుగుబంటి 'కడుపు మండింది'. పరుగున రైతు దగ్గరకు వచ్చింది.

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి.

మా ఊరు రామాపురం.

నేను రేపు ఊరికి వెళతాను.

పై వాక్యాల చివర చుక్క (.) ఉన్నది.

ఇలాంటి చుక్కను వాక్యాంతబిందువు అంటారు. ఈ వాక్యాంత బిందువునే 'ఫుల్‌స్టాప్' అంటారు.

(ఇ) కింది వాక్యం చదువండి. పేర్ల మధ్య ఉన్న గుర్తును పరిశీలించండి.

పూజిత, రోజీ, ఇక్బాల్ పరుగుపరుగున బస్సు దగ్గరకు వచ్చారు.

పై వాక్యంలో (,) గుర్తు పేర్ల మధ్య ఉన్నది. వాక్యంలో స్వల్పంగా విరామం ఇచ్చేచోట (,) స్వల్ప విరామ చిహ్నం [కామా (,)] ఉంచుతాం.

(ఈ) కింది వాక్యాలలో . , లను సరియైన చోట ఉంచి రాయండి.

1. తోటలో పూలమొక్కలు సీతాకోకచిలుకలు పక్షులు ఉన్నాయి

____

2. అంతలోనే గాలి వీచింది మంచు బిందువులు పువ్వుల ఆకులపై నుండి కిందికి జారాయి

____

SCERT TELANGANA

3. ఆకాశంలో సూర్యుడు చంద్రుడు నక్షత్రాలు మేఘాలు ఉంటాయి

____

4. సంచిలో పుస్తకాలు ఉన్నాయి పెన్నులు జామకాయలు చాక్లెట్లు కూడా ఉన్నాయి

____

ప్రాజెక్టు పని

మీ పాఠశాల గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలు చదవండి. వాటిలో "ఎలుక-పిల్లి" వీటికి చెందిన కథలు చదవండి. వాటిని గురించి డైరీలో రాయండి. చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	గేయాన్ని లయబద్ధంగా, రాగంతో పాడగలను. కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	అవును / కాదు
2.	పేరా చదివి, అర్థం చేసుకొని ప్రశ్నలు తయారు చేయగలను.	అవును / కాదు
3.	గేయకథను సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	జంతువుల తొడుగులను (మాస్కులను) తయారుచేసి, రంగులు వేయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

నిన్ను నువ్వు ఎట్లా ప్రేమిస్తావో నీ పొరుగువారిని కూడ అట్లాగే ప్రేమించు.

– జీసెస్

SCERT TELANGANA

చదువు

ఆనందించు

చిన్నికృష్ణుడు

కంసుడు మహాక్రూరుడైన రాక్షసుడు. కంసుని చెల్లెలు దేవకి. ఆమెకు వసుదేవునితో వివాహం జరిగింది. దేవకి వసుదేవుల ఎనిమిదవ సంతానంగా పుట్టే బిడ్డ తనను తుదముట్టిస్తాడని తెలిసి, కంసుడు వారిని కారాగారంలో బంధించాడు. వారికి పుట్టిన బిడ్డలందరినీ హతమార్చాడు. కంసుని కారాగారంలో బందీలుగా ఉన్న దేవకి, వసుదేవులకు ఎనిమిదవ సంతానంగా కృష్ణుడు జన్మించాడు.

వసుదేవుడు ఆ పసివాణ్ణి చెరసాల నుండి తప్పించి కాపాడాలనుకున్నాడు. ఆ రాత్రికి రాత్రే గోకులంలో తన స్నేహితుడైన నందగోపుడి ఇంటికి చేరుకున్నాడు. చడీచప్పుడు చేయకుండా ఆ పసివాడిని నందగోపుడి భార్య యశోద పక్కన పడుకోబెట్టాడు. ఆమె పక్కలో ఉన్న ఆడపిల్లను తీసుకొని వడివడిగా చెరసాలకు చేరుకున్నాడు. దేవకి పక్కన పడుకోబెట్టాడు. తెల్లవారగానే ఆడ శిశువు పుట్టిందని కంసుడు తెలుసుకున్నాడు. ఆ శిశువును చంపబోయాడు. అంతట ఆ శిశువు “ఒరే మూర్ఖుడా! నీ పాలిట మృత్యువు మరొక చోట పెరుగుతున్నాడు” అని చెప్పి మాయమైపోయింది.

గోకులంలో యశోద దంపతులు తమ ముద్దుల పుత్రుడిని చూసి ఆనందం పట్టలేకపోయారు. అతనికి కృష్ణుడు అని పేరు పెట్టారు. నందగోపుని ఇంటి వద్దే వసుదేవుని మరో భార్యయైన రోహిణి కూడా ఉన్నది. ఆమె కృష్ణుడి కంటే పెద్దవాడైన బలరామునికి జన్మనిచ్చింది. ఇద్దరు పిల్లలను యశోద దంపతులు అల్లారుముద్దుగా పెంచుతున్నారు.

కంసుడికి శ్రీకృష్ణుని గురించి తెలిసింది. చిన్ని కృష్ణుని సంహరించడానికి మొదట పూతన అను రాక్షసిని పంపించాడు. ఆ రాక్షసి అందమైన గోపిక రూపంతో గోకులానికి వెళ్ళింది. కృష్ణుడు పాలు తాగే నెపంతో ఆమె ప్రాణాలు పోయేలా గట్టి దెబ్బతీశాడు. పెద్దగా అరుస్తూ పూతన తన నిజ స్వరూపంలోకి మారి నేలపైబడి మరణించింది.

ఊయల్లో పడుకొని ఉన్న కృష్ణుణ్ణి చంపడానికి కాకాసురుడు కాకి రూపంలో వచ్చాడు. కాని చిన్నారి కృష్ణుడు చిరునవ్వులు చిందిస్తూ ఎడమచేతితో ఆ కాకి గొంతును గట్టిగా పట్టుకొని గిరాగిరా తిప్పి విసిరివేశాడు. అది కంసుని సభామండపాన పడి మరణించింది.

SCERT TELANGANA

11. బొమ్మ గుర్రం

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మ చూడండి. బొమ్మలో పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు?
- మీరు ఎప్పుడైనా బొమ్మలు చేశారా? ఎట్లా చేశారు?
- మీ దగ్గర ఏయే బొమ్మలు ఉన్నాయి? మీకు ఏ బొమ్మలంటే ఇష్టం. అవి ఎక్కడెక్కడ నుండి తెచ్చుకున్నారు?

ఉద్దేశం

పిల్లల మనసులోని భావాలను, ఇష్టాయిష్టాలను తోటి పిల్లలే అర్థం చేసుకోగలరు. కల్మషంలేని పిల్లల మనసులు ఎంత స్వచ్ఛంగా ఉంటాయో తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు – అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

మీరు రకరకాల బొమ్మలతో ఆడుకుంటారు కదా! కొన్ని బొమ్మలను కొంటారు. కొన్ని మీరే తయారు చేసుకుంటారు. అట్లాగే రాములమ్మకు కూడా బొమ్మలంటే చాలా ఇష్టం. తానే ఒక బొమ్మను తయారుచేసుకున్నది. రాములమ్మకు ఇష్టమైన ఆ బొమ్మనే కావాలని ఇంకొక పాప అడిగింది. తర్వాత ఏమైందో పాఠం చదువండి.

అనగనగా రాములమ్మ అనే ఒక పాప ఉండేది. రాములమ్మ వాళ్ళ అమ్మా, నాన్న రోడ్డు పక్కనే జీవించేవారు. వాళ్ళకు ఒక బండి ఉండేది. ఆ బండి మీద అందమైన బొమ్మలు పెట్టి అమ్ముకునేవాళ్ళు.

రాములమ్మ వాళ్ళ నాన్న పొడుగ్గా ఉండేవాడు. ఆయనకి పెద్ద పెద్ద మీసాలుండేవి. తలపాగ చుట్టుకొనేవాడు. రాములమ్మ వాళ్ళ అమ్మ ఎన్నో కుచ్చులున్న లెహంగా వేసుకునేది. గలగలలాడే ఎన్నో నగలు పెట్టుకునేది. ఆమె నడుస్తుంటే ఇవన్నీ సన్నగా శబ్దం చేసేవి. రాములమ్మ కూడా, అమ్మతీరుగ ఒక చిన్న గగ్గెర వేసుకునేది.

రాములమ్మ తండ్రి సుత్తెలు, పట్టుకార్ల వంటి సామాన్లు తయారుచేసి అమ్మేవాడు. రాములమ్మ తల్లి బొమ్మ గుర్రాలు తయారుచేసేది. ఆమె వాటిని రంగురంగుల బట్ట ముక్కలతో కుట్టేది. చిన్న చిన్న అద్దాలు, రిబ్బన్లతో వాటిని సింగారించేది. ఇట్లా తయారు చేసిన గుర్రాలను ఆమె రోడ్డు పక్కన వరుసగా ఉంచేది. ఆ దారి వెంట పోయే వాళ్ళంతా ఆ గుర్రాల్ని చూసేవాళ్ళు. కొంతమంది తమ ఇండ్లలో అందంగా పెట్టుకొనడానికి, కొంతమంది తమ పిల్లలు ఆడుకొనడానికి వాటిని కొనేవాళ్ళు.

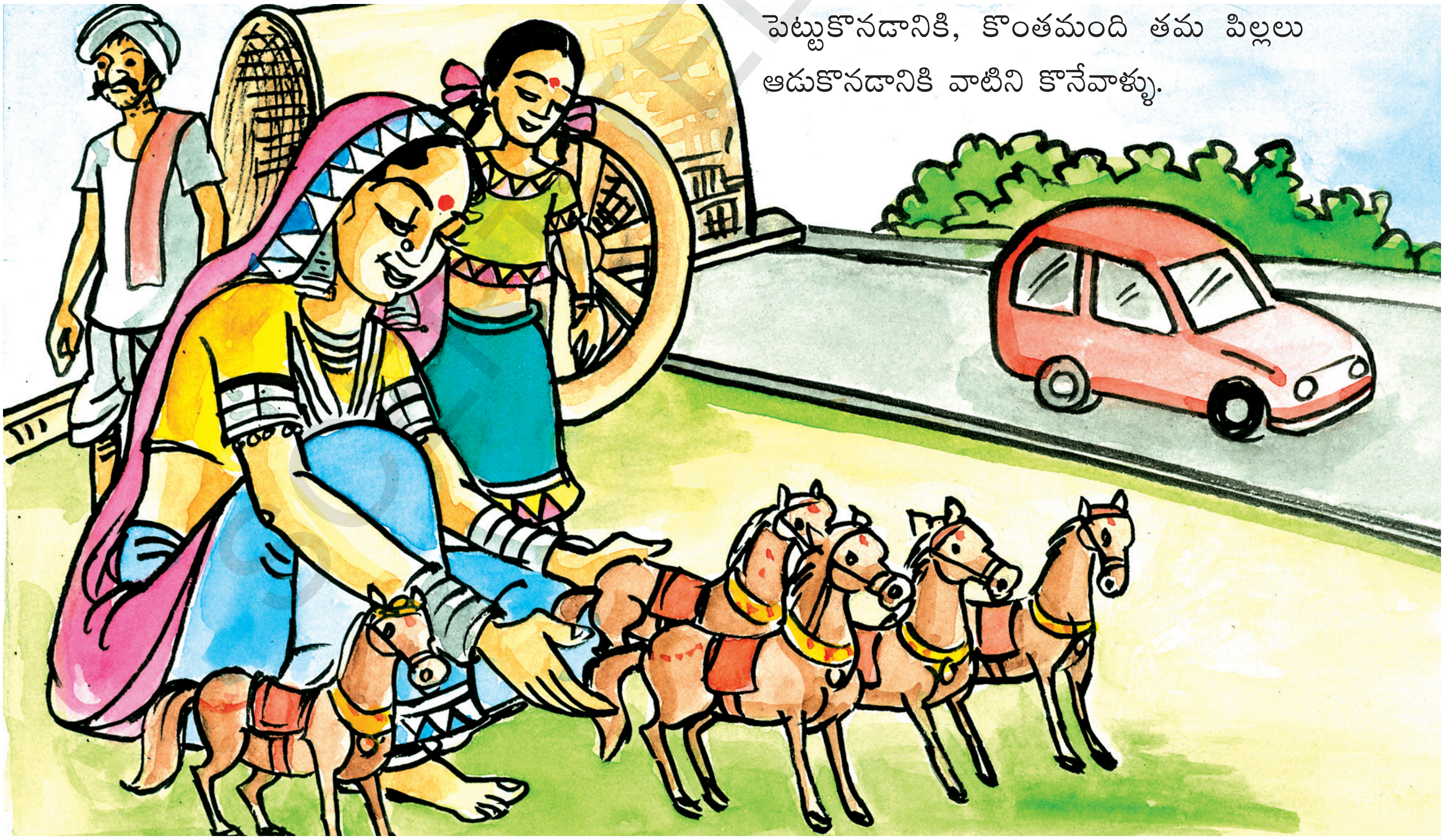

రాములమ్మకు ఆ బొమ్మ గుర్రాలంటే ఎంతో ఇష్టం. మెరిసే పూసల కండ్లు, మొనతేలిన చెవులూ, వీపు మీద అందమైన జీన్లు ఉన్న ఆ గుర్రాలతో ఆడుకోవాలనిపించేది.

కాని వాళ్లమ్మ ఆ గుర్రాల్ని ముట్టుకోనిచ్చేది కాదు. "అవి నువ్వు ఆడుకొనేటందుకు కాదు" అనేది. "నువ్వు వాటితో ఆడితే అవి మాసిపోతయి. అవి మాస్తే నేను వాటిని అమ్మలేను. అమ్మకపోతే మనకు పైసలు రావు. మరి మనం తినడానికి బియ్యం, పప్పు, కూరలు ఎట్లా కొనుక్కుంటాం చెప్పు" అనేది. ఒక బొంగరం, ఒక గుడ్డబొమ్మ తప్ప రాములమ్మ దగ్గర బొమ్మలేం ఉండేవి కావు. ఈ గుర్రాలతో ఆడుకోవాలని ఆమెకుండేది.

బిడ్డ మనసు తెలుసుకున్న తల్లి "కావాలంటే నువ్వే ఒక చిన్న బొమ్మ గుర్రం చేసుకో!" అన్నది. అమ్మ ఇట్లా అనంగనే రాములమ్మ ఎగిరి గంతేసి పని మొదలు పెట్టింది. రాములమ్మ తయారుచేసిన గుర్రం కాళ్ళు వంకరగా, తల ఒక పక్కకి వంగిపోయి మొహం కూడా అదో రకంగా వచ్చాయి.

అయితేనేం? రాములమ్మకు ఆ గుర్రమంటే ప్రాణం. తనే చేసుకున్న ఈ బొమ్మగుర్రం పూర్తిగా తన సొంతం! రాములమ్మకు ఆ గుర్రంతోనే ప్రపంచం. రాములమ్మ ఆ బొమ్మ గుర్రాన్ని ఉరికించేది. తను గుర్రం మీద స్వారీ చేస్తున్నట్లు ఊహించుకొనేది. దొంగల్ని తరుముతున్నట్లుగా, పందెంలలో పాల్గొన్నట్లూ... ఊహించుకునేది.

వాళ్ళమ్మ చేసిన గుర్రాలన్నీ రోడ్డు పక్కన ఒక వరసలో పెట్టి ఉంచి రాములమ్మ తన గుర్రాన్ని కూడా వాటి పక్కన నిలుచోబెట్టేది. "వీళ్ళంతా నీకు అన్నయ్యలు, వాళ్ళతో ముచ్చట్లు చెప్పు" అనుకుంటూ ఆడుకొనేది.

ఒకరోజు ఎప్పటోలె రాములమ్మ బొమ్మ గుర్రంతో ఆడుకొంటున్నది. ఇంతలో అటుగా ఒకామె వచ్చింది. ఆమెతో చిన్నపిల్ల కూడా ఉన్నది. రాములమ్మంత వయసు ఉన్న ఆ పాపచేతిలో ఒక బొమ్మ ఉన్నది.

SCERT TELANGANA

రాములమ్మ ఆ బొమ్మదిక్కు ఆశగా చూసింది. అది ఎంత మంచిగున్నదో! దానికి మెరిసే జుట్టున్నది. మూసి తెరిసే కండ్లున్నయి. ముద్దొచ్చే బూట్లు, అందమైన గౌను వేసుకొన్నది.

"అమ్మా! నాకు గుఱ్ఱం కావాలి." రాములమ్మకు ఆ పాప అనడం వినిపించింది.

"అట్లానే, కొందాం," అన్నది వాళ్ళమ్మ. "ఈ గుఱ్ఱాల ధర ఎంత?" అడిగింది.

"ఒక్కొక్కదానికి వంద రూపాయలు" రాములమ్మ తల్లి చెప్పింది.

"అయితే ఒకటి ఇవ్వు", ఆమె అన్నది. రాములమ్మతల్లి ఒక మంచి గుఱ్ఱాన్ని తీసింది.

"అదికాదు," ఆ పాప తల అడ్డంగా ఊపింది. "నాకు ఆ చిన్న గుఱ్ఱం కావాలి" అని రాములమ్మ గుఱ్ఱాన్ని చూపెట్టింది.

"అది అమ్మేటందుకు కాదమ్మా", రాములమ్మతల్లి చెప్పింది.

"అది సరిగ్గా రాలేదు. మిగిలిన వాటిల్లో నుండి నీకేది కావాలంటే అది తీసుకో. ఇది మంచిగున్నది కదా!" ఒక దాన్ని చూపింది.

"ఊహు", పాప ఒప్పుకోలేదు. "ఇదేం మంచిగలేదు. నాకదే కావాలి!".

ఆ చిన్న గుర్రమే ఎందుకు నచ్చిందో వాళ్ళమ్మకు అర్థం కాలేదు.

"నాకదే కావాలి. దాని మొహం మంచిగున్నది", పాప మంకు పట్టుపట్టింది.

"దాని తల వంకరగా ఉందమ్మా", రాములమ్మ తల్లి నచ్చజెప్పింది.

"వీటిలో నుండి ఇంకేదన్నా తీసుకో".

"నాకదే కావాలి, ఇంకేదీ వద్దు!" పాప ఏడుపు మొదలుపెట్టింది.

"నీకు ఎక్కువ డబ్బు ఇస్తా. మా పాపకు ఆ చిన్నగుర్రాన్నే ఇవ్వు" అని పాప తల్లి అన్నది.

"సరే అయితే" రాములమ్మతల్లి ఒప్పుకున్నది.

"నీక్కావాలంటే ఇంకోటి చేసుకుందువులే. కాదంటే నేను చేసిన వాటిలో నుండి ఒకటి తీసుకో" రాములమ్మ చెవిలో మెల్లిగా చెప్పింది.

"ఇగో! అంటూ, రాములమ్మ గుర్రాన్ని ఆ పాపకిచ్చింది. రాములమ్మ కండ్లలో నీళ్ళు తిరిగాయి. అమ్మ చేసిన పెద్ద గుర్రం ఆమెకి అవసరం లేదు. తను చేసుకున్న చిన్న గుర్రమే తనకు కావాలి. "నీ దగ్గరంత మంచి బొమ్మ ఉండగా నా గుర్రమే నీకు కావల్సి వచ్చిందా!" అని ఆ పాపని అడగాలనిపించింది. కానీ మీదికి ఏం అనలేదు. తల అటు తిప్పుకుని కండ్లు తుడుచుకున్నది.

ఇంతలో వెనకనించి తన చేతిలో ఏదో పెట్టినట్టు అన్పించి కిందికి చూసింది. అది బొమ్మ – అందమైన బొమ్మ! "ఏడవకు", అన్నదా పాప! "నువ్వు నా బొమ్మ తీసుకో", రాములమ్మ వైపు చిరునవ్వుతో చూస్తూ, మెల్లిగ చెప్పింది. "నిజంగా నీ గుర్రం మంచిగున్నది" అని చెప్పింది.

రాములమ్మ తన చేతిలో ఉన్న బొమ్మదిక్కు చూసింది. బొమ్మ మంచిగున్నది. "గుర్రం బొమ్మ ఎప్పుడైనా చేసుకోవచ్చు". కన్నీళ్ళు శుభ్రంగా తుడుచుకుని పాపవైపు చూసి రాములమ్మ కూడా నవ్వింది. టాటా చెప్పింది. ఇద్దరూ సంతోషంగా ఉన్నారు.

మూలం– చిల్డ్రన్ బుక్ ట్రస్ట్
దీపా అగర్వాల్

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) ఈ కథను మీ సొంతమాటల్లో చెప్పండి.

(ఆ) ఈ కథలో మీకు ఎవరు నచ్చారు? ఎందుకు?

(ఇ) రాములమ్మ బొమ్మగుర్రాన్ని తయారుచేసింది కదా! మీరు ఏఏ బొమ్మలు తయారు చేయగలరో చెప్పండి. వాటితో ఏంచేస్తారు?

SCERT TELANGANA

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠం చదువండి, కింది వాక్యాలు ఎక్కడున్నాయో గుర్తించండి. ఈ వాక్యాలు ఎవరు ఎవరితో అన్నారో రాయండి.

(1) అవి నువ్వు ఆడుకునేందుకు కాదు.

____

(2) వీళ్ళంతా నీకు అన్నయ్యలు, వాళ్ళతో ముచ్చట్లు చెప్పు.

____

(3) అమ్మా! నాకు గుర్రం కావాలి.

____

(4) అది అమ్మేటందుకు కాదమ్మా!

____

(5) నీక్కావాలంటే ఇంకోటి చేసుకుందువులే.

____

(ఆ) కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

రాజు చాలా తెలివైనవాడు. తన పనులను చక్కగా పద్ధతి ప్రకారం చేసుకొనేవాడు. తరగతిలో అందరితో కలిసిమెలిసి ఉండేవాడు. వాళ్ళ నాన్న ఇచ్చిన డబ్బులను అనవసరంగా ఖర్చుచేయక, వాటిని దాచిపెట్టుకొనేవాడు. ఒక రోజు రాజు బడికి పోతుంటే దారి పక్కన ఒక ముసలమ్మ కనిపించింది. తరువాత రెండు రోజులు కూడ దారిలో ఆ ముసలమ్మ అట్లానే ఉన్నది. ఆమెను అట్లా చూస్తే రాజుకు జాలి వేసి “అవ్వా! ఏమైన తిన్నవా” అని అడిగాడు. నీరసంగా ఉన్న అవ్వ “లేదు కొడుకా! అని అడ్డంగా తలూపింది. వెంటనే రాజు ఇంటికి ఉరికి, నాన్న ఇచ్చిన డబ్బులతో దుకాణంలో కారాబూంది కొనితెచ్చి, ఆ పొట్లాన్ని అవ్వ చేతికిచ్చాడు. అవ్వ దానిని ఎంతో ఆతృతగా తీసుకొని సంతోషంగా రాజు వంక చూసి “నీ కడుపు సల్లగుండ” అన్నది.

SCERT TELANGANA

(1) రాజు తరగతిలో ఎట్లా ఉండేవాడు?

(2) రాజు బడికి పోతుంటే ఎవరు కనిపించారు?

(3) రాజు ఇంటికి ఎందుకు ఉరికాడు?

(4) కారాబూంది తీసుకొని ముసలమ్మ రాజుతో ఏమన్నది?

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) రాములమ్మ అమ్మా, నాన్న ఎట్లా ఉంటారో తెల్సుకున్నారు కదా! మీ అమ్మా, నాన్న ఎట్లా ఉంటారో వర్ణించి రాయండి.

(ఆ) రాములమ్మ గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి.

SCERT TELANGANA

IV. పదజాలం

(అ) కింది పదాలలో ముందు నుండి చదివితే ఒక అర్థం, వెనుక నుండి చదివితే మరొక అర్థం వచ్చే పదాలు దాగి ఉన్నాయి. వాటిని వెతికి రాయండి.

టపా	వనజ	మునగ	కరడు	కలప	దారం
మిరప	కరచు	రుచి	దినం	జింక	పిలక
కంకి	సైదం	పడగ	చిలిపి	కడప	తడుము

(1) దినం - నంది (2) ________ ________ (3) ________ ________

(4) ________ ________ (5) ________ ________ (6) ________ ________

(7) ________ ________ (8) ________ ________ (9) ________ ________

(ఆ) రాములమ్మ వాళ్ళ నాన్న సుత్తె, పట్టుకార్లను; వాళ్ళ అమ్మ బొమ్మలను తయారుచేసి అమ్మేవారు కదా! మీ దోస్తుల అమ్మానాన్నలు జీవనాధారం కోసం ఏం పనులు చేస్తారో రాయండి.

మీ దోస్తుల తల్లిదండ్రుల పేర్లు	జీవనాధారం కోసం చేసే పనులు

(ఇ) కింది పదాల ఆధారంగా అర్థవంతమైన వాక్యాలు తయారు చేయండి.

తనకు	చిన్న	దౌడు	వాళ్ళ	రాములమ్మ
పొడుగ్గా	నాన్న	రామి	గుర్రాన్ని	ఉన్నారు
కావాలి	సంతోషంగా	గుర్రమే	ఇద్దరు	తీయించేది
ఉండేవారు	గుర్రం	ప్రాణం	అంటే	రామికి

SCERT TELANGANA

(1) ____________________

(2) ____________________

(3) ____________________

(4) ____________________

(5) ____________________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) మీరు తయారుచేసిన బొమ్మ మీతో మాట్లాడితే మీరిద్దరూ ఏం ముచ్చట్లు చెప్పుకుంటారో ఊహించి రాయండి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పేరా చదువండి. (. ,) గుర్తులను సరైన చోట గుర్తించండి.

స్నిగ్ధ ఫణి రమ్య వర్ధన్ జంతుప్రదర్శనశాలకు వెళ్ళారు వాళ్ళు అక్కడ సింహం పులి ఏనుగు జిరాఫీ కోతి మొదలైన జంతువులను చూశారు అంతే కాకుండా చిలుక నెమలి పావురం లాంటి రకరకాల పక్షులను చూశారు జంతు ప్రదర్శనశాల ముందు పండ్ల బండి ఉన్నది వారు జామ బత్తాయి అరటి పండ్లు కొని తిన్నారు ఆటో ఎక్కి ఇంటికి వచ్చారు.

(ఆ) కింది పేరాను చదువండి. (?) ఈ గుర్తుకు '◯' చుట్టండి.

రవి సెలవుల్లో తాతయ్యగారి ఇంటికి వెళ్ళాడు. దారిలో గోపయ్య ఎదురయ్యాడు. "ఎవరు బాబు నీవు? ఎవరింటికి పోవాలె? నీ పేరేమిటి? మీ ఊరు ఏది?" అంటూ ప్రశ్నించాడు. రవి చిరునవ్వుతో జవాబు చెప్పాడు.

పిల్లలూ! నేను (?) వాక్యం చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్ను (?) 'ప్రశ్నార్థక చిహ్నం' అంటరు. నేను (?) వాక్యాలకు చివరన ఉంటే ఆ వాక్యాలను "ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు" అంటారు.

(ఇ) కింది పేరాను చదువండి. (!) ఈ గుర్తుకు '◯' చుట్టండి.

రాజును ఎక్కడికి వెళ్ళావని టీచర్ అడిగింది. "జూకు వెళ్ళాం టీచర్. అబ్బో! జూ ఎంత పెద్దగా ఉన్నదో! రకరకాల జంతువులు, పక్షులు చూశాం" అన్నాడు. "ఏ జంతువులు

SCERT TELANGANA

చూశారు?" అని టీచర్ రాజును అడిగింది. "బాబోయ్! పెద్ద సింహం చూశాను టీచర్!" అన్నాడు. "అట్లాగా! ఇంకా ఏమేం చూశావ్?" అని టీచర్ అడిగింది.

పిల్లలూ! నేను (!) ఆశ్చర్యకరమైన వాక్యాల చివర ఉంటానని గుర్తించారు కదా! నన్నేమంటారో తెలుసా! నన్ను (!) "ఆశ్చర్యార్థక చిహ్నం" అంటారు. ఈ గుర్తు చివరగల వాక్యాలను "ఆశ్చర్యార్థక వాక్యాలంటారు". సంబోధన, ఆశ్చర్యం, సంతోషం, భయం మొదలైన భావాలను తెలిపే పదాల తర్వాత కూడా నన్ను (!) ఉపయోగిస్తారు.

(ఈ) ఇంతకు ముందు ఉన్న పాఠాలు చూసి . " ! ? " గుర్తులు ఎక్కడెక్కడ ఉన్నవో చెప్పండి.

ప్రాజెక్టు పని

రాములమ్మ వాళ్ళు బొమ్మలు తయారుచేసినట్లు తెలుసుకున్నారు కదా! ఇట్లా బొమ్మలు తయారుచేసే వాళ్ళు ఇంకా ఎవరెవరు ఉంటారో తెలుసుకొని వారి గురించి రాసి, ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. రాములమ్మ కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. అవును / కాదు
2. ఇచ్చిన వాక్యాలను పాఠంలో గుర్తించగలను.
   వాక్యాలు ఎవరు ఎవరితో అన్నారో చెప్పగలను. అవును / కాదు
3. రాములమ్మ గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. బొమ్మతో మాట్లాడటాన్ని ఊహించి రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

మనం సంతోషంగా ఉండడానికి అత్యంత సులువైన మార్గం ఇతరులను సంతోషపరచడమే

SCERT TELANGANA

12. మాటల ప్రయాణం

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? వాళ్ళు ఎక్కడున్నారు?
- అక్కడ ఏం జరుగుతున్నదో చెప్పండి.
- బొమ్మలోని పక్షి కాళ్ళతో ఏం పట్టుకున్నది? అందులో ఏముండవచ్చు?

ఉద్దేశం

మన సామాజిక సేవా సంస్థలలో ఒకటైన తపాలా వ్యవస్థ, దాని ప్రాధాన్యం గురించి తెలియజేయడం ఈ పాఠం ముఖ్య ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకోండి.

మనం చెప్పాలనుకున్న విషయాలను ఎదురుగా ఉన్న వాళ్ళకయితే మాటల్లో చెబుతాం. దూరంగా ఉన్న వాళ్ళకు ఇవే మాటలు చెప్పాలన్నా, విషయాలు తెలుపాలన్నా ఏం చేస్తాం? మన మాటలు, భావాలు వాళ్ళకు ఎలా చేరవేయవచ్చునో తెలుసుకోవాలనుందా?... అయితే చదువండి...

"ట్రింగ్...ట్రింగ్..." అని సైకిల్ గంట మోగింది. ఆ వెంటనే 'పోస్ట్' అని కేక వినిపించింది. డేవిడ్ తలుపుతీసి పోస్ట్‌మ్యాన్ ఇచ్చిన ఉత్తరాన్ని తీసుకున్నాడు. "నాన్నా! మనకు ఉత్తరం వచ్చింది." అంటూ పిలిచాడు డేవిడ్. "అట్లాగా! ఇంతకూ ఆ ఉత్తరం మనదేనా చూడు." అన్నాడు రాబర్ట్. డేవిడ్ ఉత్తరం మీద చిరునామా చూసి "మనదే నాన్నా!" అన్నాడు. "ఎవరు రాశారు?" అని నాన్న అడిగాడు. వెంబడే ఉత్తరం వెనక ఎడమవైపు కింది భాగంలో చిరునామా చూసి ఆనందంగా "మేరీ అక్క రాసింది నాన్నా!" అన్నాడు డేవిడ్. మేరీ పేరు విని అమ్మ లోపటి నుంచి వచ్చింది.

"అక్క ఏం రాసిందో చదువు. అక్కడ కాలేజీలో ఎట్లా ఉన్నదో ఏమో!" ఆత్రంగా అడిగింది అమ్మ లీనా. డేవిడ్ చదివి వినిపించాడు. ఉత్తరాన్ని ధారాళంగా చదివిన తన కొడుకును చూసి తల్లి లీనా సంబురపడింది.

"నాన్నా! అక్క ఉత్తరం రాసింది కదా! మనం కూడా మళ్ళీ రాయాల్నా?" అని డేవిడ్ అడిగాడు.

"తప్పకుండా రాయాలె. పోయి నా టేబుల్ డెస్క్‌లో ఉన్న పోస్టుకార్డు, పెన్ను తీసుకురా" అన్నాడు రాబర్ట్. డేవిడ్ వెంటనే తెచ్చి ఇచ్చాడు.

"నా చేతికి ఇచ్చినవేంది? నువ్వే రాయాలి." అన్నాడు నాన్న. "నేనా!... ఉత్తరం ఎట్లా రాయాల్నో నాకు తెలువదు." అన్నాడు డేవిడ్.

SCERT TELANGANA

"తెలువదంటే ఎట్లా! అక్క రాసిన ఉత్తరం చూడు. ముందు దిక్కు కుడిభాగంలో ఏం రాసింది?" అన్నాడు నాన్న.

డేవిడ్‌చూసి, "ఆ! అర్థమయింది. ముందు తేదీ, దానికింద మన ఊరిపేరు రాయాలి" అన్నాడు.

"తరువాత చూడు! అక్క, పూజ్యులైన అమ్మానాన్నలకు అని రాసింది కదా! మేము పెద్దవాళ్ళం కాబట్టి అట్ల రాసింది. ఐతే పెద్దవాళ్ళం రాసేటప్పుడు ప్రియమైన మేరీకి, లేదా చిరంజీవి మేరీకి అని సంబోధిస్తూ రాయాలి. తరువాత మన బాగోగులు తెలుపుతూ, అక్క బాగోగులు అడగాలి. రాయాలనుకున్న విషయం మధ్యలో రాయాలి. చివరిలో ఉత్తరం వెనుక భాగంలో ఎడమవైపు మన పేరు, చిరునామా రాయాలి. కుడివైపు అక్క పేరు, చిరునామా రాయాలి."

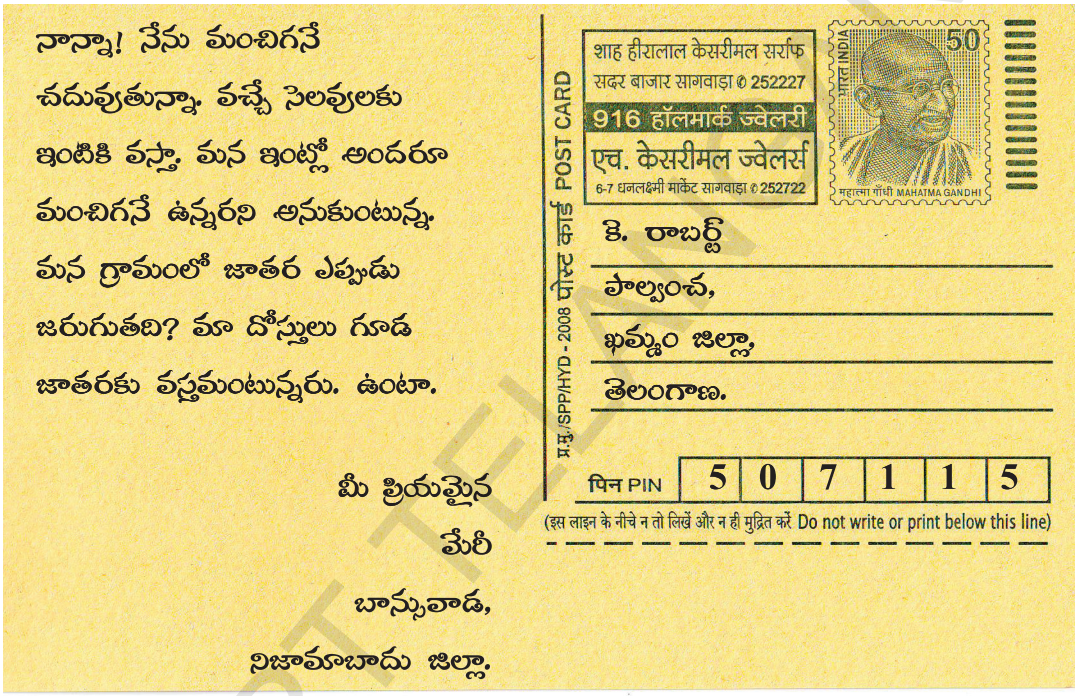
నాన్నా! నేను మంచిగనే చదువుతున్నా. వచ్చే సెలవులకు ఇంటికి వస్తా. మన ఇంట్లో అందరూ మంచిగనే ఉన్నరని అనుకుంటున్న. మన గ్రామంలో జాతర ఎప్పుడు జరుగుతది? మా దోస్తులు గూడ జాతరకు వస్తమంటున్నరు. ఉంటా.

మీ ప్రియమైన
మేరీ
బాన్సువాడ,
నిజామాబాదు జిల్లా.

కె. రాబర్ట్
పాల్వంచ,
ఖమ్మం జిల్లా,
తెలంగాణ.

पिन PIN 5 0 7 1 1 5

(इस लाइन के नीचे न तो लिखें और न ही मुद्रित करें Do not write or print below this line)

"సరే నాన్నా! నాకు పూర్తిగా అర్థమయింది. నువ్వు చెప్పినట్లు రాసి చూపిస్తా. ఏమి రాయాలో చెప్పండి చాలు" అన్నాడు డేవిడ్. రాబర్టే డేవిడ్‌కు ఏమి రాయాలో చెప్పాడు.

డేవిడ్ ఉత్తరం రాసి నాన్నకు చూపించాడు. "వెరీగుడ్! బాగా రాశావు." అని మెచ్చుకున్నాడు. "పోయి ఈ ఉత్తరాన్ని మన పోస్టాఫీసు ముందున్న పోస్ట్‌బాక్స్‌లో వేసిరా!" అన్నాడు నాన్న. "సరే నాన్నా!" అని ఉరికిండు డేవిడ్.

ఉత్తరం పోస్టుబాక్సులో వేసిన తర్వాత డేవిడ్‌కు పోస్టాఫీసులో ఏం జరుగుతున్నది? ఉత్తరాలు ఎట్లా చేరుతాయి? అని తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం కలిగింది. వెంటనే అక్కడున్న పోస్టుమ్యాన్‌కు నమస్కరించాడు. ఆయన పేరు ఇక్బాల్. "పోస్టు బాక్సులో నేను వేసిన ఉత్తరం మా అక్కకు ఎట్లా చేరుతుంది అంకుల్"? అని ఆయన్ని అడిగాడు. డేవిడ్ అడిగిన తీరు చూసి పోస్టుమ్యాన్ చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"పోస్టుకార్డు మీద మీ అక్క చిరునామా, పిన్‌కోడ్ రాశారా?" అని పోస్టుమ్యాన్ అడిగాడు.

SCERT TELANGANA

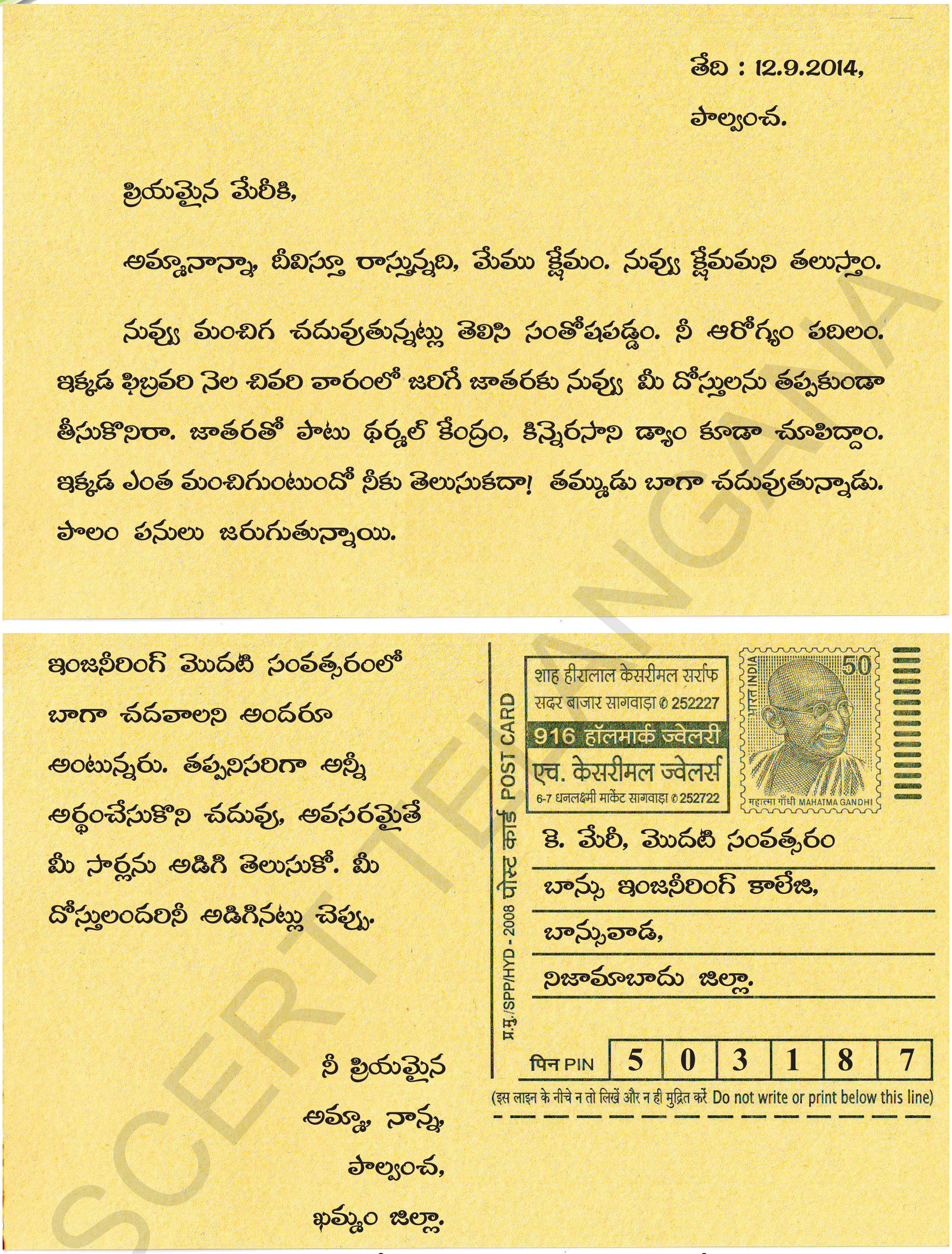
తేది : 12.9.2014,
పాల్వంచ.

ప్రియమైన మేరీకి,

అమ్మానాన్నా, దీవిస్తూ రాస్తున్నది, మేము క్షేమం. నువ్వు క్షేమమని తలుస్తాం.

నువ్వు మంచిగ చదువుతున్నట్లు తెలిసి సంతోషపడ్డం. నీ ఆరోగ్యం పదిలం. ఇక్కడ ఫిబ్రవరి నెల చివరి వారంలో జరిగే జాతరకు నువ్వు మీ దోస్తులను తప్పకుండా తీసుకొనిరా. జాతరతో పాటు థర్మల్ కేంద్రం, కిన్నెరసాని డ్యాం కూడా చూపిద్దాం. ఇక్కడ ఎంత మంచిగుంటుందో నీకు తెలుసుకదా! తమ్ముడు బాగా చదువుతున్నాడు. పొలం పనులు జరుగుతున్నాయి.

ఇంజనీరింగ్ మొదటి సంవత్సరంలో బాగా చదవాలని అందరూ అంటున్నరు. తప్పనిసరిగా అన్నీ అర్థంచేసుకొని చదువు, అవసరమైతే మీ సార్లను అడిగి తెలుసుకో. మీ దోస్తులందరినీ అడిగినట్లు చెప్పు.

నీ ప్రియమైన
అమ్మా, నాన్న,
పాల్వంచ,
ఖమ్మం జిల్లా.

కె. మేరీ, మొదటి సంవత్సరం
బాన్సు ఇంజనీరింగ్ కాలేజి,
బాన్సువాడ,
నిజామాబాదు జిల్లా.

पिन PIN 5 0 3 1 8 7
(इस लाइन के नीचे न तो लिखें और न ही मुद्रित करें Do not write or print below this line)

SCERT TELANGANA

"ఆ! రాశాం అంకుల్. అయినా పిన్‌కోడ్ ఎందుకు రాయాలి?" అని డేవిడ్ అడిగాడు.

"మంచి ప్రశ్న, పిన్ (PIN) అంటే "పోస్టల్ ఇండెక్స్ నంబరు". ఆ ఆరంకెల సంఖ్యలో ఎడమ నుండి కుడికి మొదటి అంకె రాష్ట్రాన్ని, రెండో-మూడో అంకెలు జిల్లాను, చివరి మూడంకెలు తపాలా కార్యాలయాన్ని సూచిస్తాయి. పిన్‌కోడ్ ఆధారంగా మా దగ్గరకు వచ్చిన ఉత్తరాలను ప్రాంతాలవారీగా విభజించి మూటలు కట్టి బస్సులు, రైళ్ళు, ఓడలు, విమానాల ద్వారా ఆయా ప్రాంతాలకు పంపిస్తాం. అట్ల చేరిన ఉత్తరాలను

పోస్ట్‌మ్యాన్‌ల ద్వారా వారి వారి చిరునామాలకు చేరవేస్తాం. మీ అక్కకు రాసిన ఉత్తరం కూడా అట్లాగే చేరుతుంది. పిన్‌కోడ్ రాయడం వల్ల ఉత్తరాలు ఖచ్చితంగా చేరవలసిన వారికి చేరుతాయి."

"పూర్వం ఇన్ని ప్రయాణ సాధనాలు లేవు కదా! ఉత్తరాలు ఎట్లా పంపేవారు?"

"పూర్వం ఉత్తరాలను పావురాల ద్వారా, దూతల ద్వారా, రౌతుల ద్వారా పంపేవారు."

"పోస్టాఫీసుల నుండి కేవలం ఉత్తరాలే పంపుతారా?" అని డేవిడ్ అడిగాడు.

"ఉత్తరాలే కాదు మనిఆర్డర్లు, రిజిష్టర్డ్ పోస్టులు, స్పీడ్ పోస్టులు, పార్సిళ్ళు, పెండ్లి పత్రికలు, గ్రీటింగ్ కార్డులు కూడా పంపచ్చు. కానీ ఇప్పుడు ఉత్తరాలు రాసేవారి సంఖ్య బాగా తగ్గిపోయింది." అన్నాడు.

"ఎందుకు తగ్గింది?"

"ప్రస్తుతం ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పెరగడంవల్ల ప్రతి ఒక్కరి చేతిలో సెల్‌ఫోన్ ఉంటున్నది. కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానం పెరగడంవల్ల పంపించాల్సిన సమాచారాన్ని ఎస్సెమ్మెస్‌లు (SMS), ఈ-మెయిళ్ళ (E.mail) ద్వారా రెప్పపాటుకాలంలో ఎదుటివారికి చేరవేస్తున్నారు."

"మరి అట్లాగైతే పోస్టాఫీసులకు ప్రాధాన్యం తగ్గిపోతుంది కదా!"

"అంతమాత్రాన పోస్టల్ వ్యవస్థ ప్రాధాన్యం ఏం తగ్గలేదు. ఎన్ని సాంకేతిక సాధనాలు వచ్చినా వాటిని తపాలా వ్యవస్థ కూడా సమర్థంగా వినియోగించుకుంటున్నది. టెలిగ్రాంలతో పాటు ఇ.ఎం.ఎస్ (EMS) వంటి వాటిని ప్రవేశపెట్టింది. ఆన్‌లైన్ దరఖాస్తుల కాలం వచ్చినా సరే పోటీ పరీక్షల దరఖాస్తులను పంపించడం ఇప్పటికీ మా ద్వారానే జరుగుతున్నది.

ఇట్లా ప్రారంభంలో కేవలం ఉత్తరాల బట్వాడాకే పరిమితమైన తపాలా వ్యవస్థ ఆధునికమైన పోకడలను ఆకళింపు చేసుకొని, అదనపు హంగులతో, సౌకర్యాలతో ప్రజలకు మరింత చేరువ అవుతూ తన స్థానాన్ని, తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకుంటున్నది."

"మన తపాలా వ్యవస్థ చాలా పెద్దదంట కదా! నిజమేనా?"

"నిజమే! మన తపాలా వ్యవస్థ ప్రపంచంలోనే అతిపెద్దది. దాదాపు లక్షాయాభైవేల పైన పోస్టాఫీసులతో సేవలందిస్తున్నది. అంతే కాదు ఇది చాలా అగ్గువ కూడా. కేవలం యాభైపైసల కార్డుతో దేశంలో ఎక్కడికైనా సమాచారం పంపించవచ్చు. ఎక్కువ సమాచారం పంపాలనుకుంటే ఇన్‌లాండ్ లెటర్, కవర్ల ద్వారా పంపచ్చు. కవర్ల బరువును బట్టి స్టాంపులు అతికిస్తే చాలు."

"పోస్టాఫీసులు ఇంకా ఏం సేవలు అందిస్తున్నాయి?"

"సేవింగ్ అకౌంట్లు, రికరింగ్ డిపాజిట్లు, ఫిక్స్‌డ్ డిపాజిట్లు, సంచయిక నిధుల ద్వారా డబ్బు పొదుపు చేసుకోవచ్చు. జీవితబీమా పాలసీలను పొందే సౌకర్యం కూడా ఉన్నది."

"చాలా మంచిగ చెప్పారు. కానీ ఎండనకా, వాననకా ఇంటింటికీ తిరుగుతూ ఉత్తరాలు బట్వాడా చేయడం పోస్ట్‌మ్యాన్‌లకు చాలా శ్రమతో కూడిన పనికదా!"

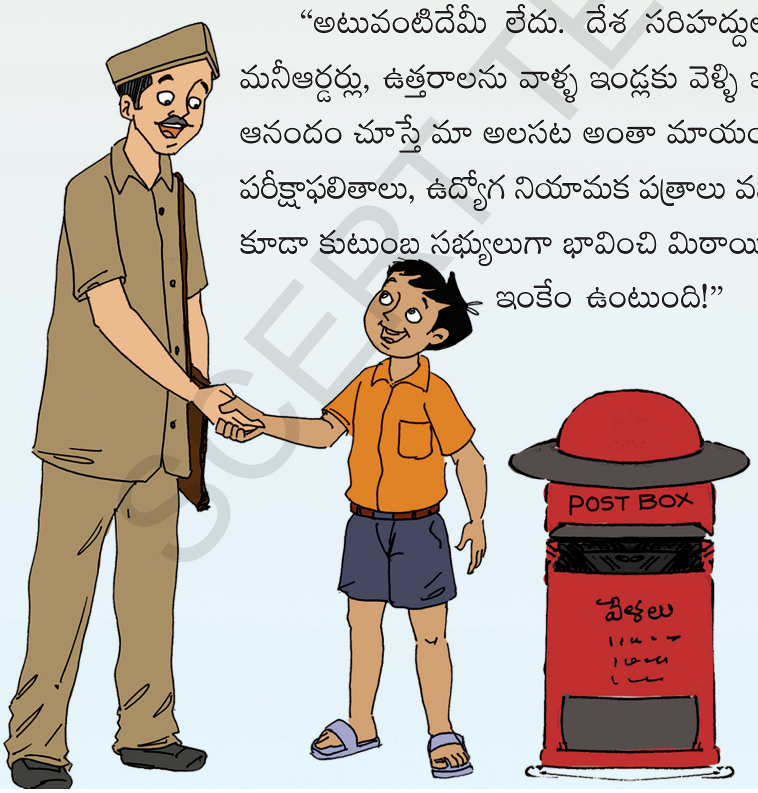

"అటువంటిదేమీ లేదు. దేశ సరిహద్దులో దేశరక్షణలో ఉండే జవాన్లు పంపే మనీఆర్డర్లు, ఉత్తరాలను వాళ్ళ ఇండ్లకు వెళ్ళి ఇచ్చినప్పుడు వాళ్ళ ముఖంలో కనిపించే ఆనందం చూస్తే మా అలసట అంతా మాయం అవుతుంది. కొందరికి బహుమతులు, పరీక్షాఫలితాలు, ఉద్యోగ నియామక పత్రాలు వస్తాయి. అటువంటప్పుడు వారు మమ్మల్ని కూడా కుటుంబ సభ్యులుగా భావించి మిఠాయిలు పంచుతారు. ఇంతకన్నా సంతోషం ఇంకేం ఉంటుంది!"

"మీకు ధన్యవాదాలు! ఎన్నో విషయాలు చెప్పారు. మీరు సమాజానికి చేస్తున్న సేవల గురించి ఇప్పుడే నా స్నేహితుడు రోహిత్‌కు ఉత్తరం రాస్తా."

అని చెప్పి డేవిడ్ ఇంటికి వెళ్ళి తపాలా వ్యవస్థ సేవలను వివరిస్తూ రోహిత్‌కు ఉత్తరం రాశాడు.

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) తపాలా కార్యాలయం ద్వారా మనం ఎట్లాంటి సేవలు పొందుతున్నామో చెప్పండి.

(ఆ) సమాచారం ఒక ప్రాంతం నుంచి మరో ప్రాంతానికి ఎన్ని రకాలుగా చేరవేయవచ్చు? ఈ రోజుల్లో ఉత్తరాలు రాసేవారి సంఖ్య తగ్గడానికిగల కారణాలు తెలుపండి.

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) కింది లేఖను చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

తేది : 18-12-2015,
గోపాల్‌పూర్.

ప్రియమైన జయకు,

నీవు బాగున్నావా? నేను ఇక్కడ మంచిగానే ఉన్న. నువ్వు మనూరికి ఎప్పుడొస్తావా అని ఎదురుచూస్తున్న. ఇంతకూ నీకు ఉత్తరం ఎందుకు రాస్తున్నానో ఎరికేనా? మన ఊరిలో అందరికీ విపరీతంగా జ్వరాలు వచ్చాయి. మన ఊరి సర్పంచ్ రామయ్య మామ మంథనికి వెళ్ళి డాక్టర్లను తీసుకొని వచ్చిండు. డాక్టర్లందరు మా ఊరిలో క్యాంపు పెట్టారు. చిన్న, పెద్ద అందరినీ పరీక్షించి మందులిచ్చారు. ఊరిలోని మురుగునీరు వల్ల దోమలు పెరిగి జ్వరాలు వచ్చినాయని చెప్పారు. నీరు నిలువ లేకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలని చెప్పారు. అప్పటి నుండి అందరూ ఊర్లో దోమల నిర్మూలన కోసం జాగ్రత్తలు తీసుకొంటున్నారు.

నువు ఊరి కొచ్చినాక ఇంక చాలా ముచ్చట్లు చెప్తా. ఇంట్లో అందర్ని అడిగినట్లు చెప్పు.

ఇక ఉంటా!

ఇట్లు
జి. రేణుక
గోపాల్‌పూర్.

పి. జయ,
ఇ.నెం. 5-11-182/4E,
నయీంనగర్,
హన్మకొండ,
వరంగల్ జిల్లా - 506009.

SCERT TELANGANA

(1) లేఖ ఎవరు రాశారు? ఎవరికి రాశారు?

___

(2) ఊరులో అందరికీ జ్వరాలు ఎందుకు వచ్చాయి?

___

(3) డాక్టర్లు ఏం చెప్పారు?

___

(4) జ్వరాలు రాకుండా ఉండుటకు ఏం జాగ్రత్తలు తీసుకొంటున్నారు?

___

(5) రేణుక ఎక్కడ ఉంటున్నది?

___

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. పాఠం ఆధారంగా సరిచేసి, వాక్యాలు మళ్ళీ రాయండి.

(1) పిన్‌కోడ్‌లో మొదటి అంకె దేశాన్ని సూచిస్తుంది.

___

(2) భారతదేశంలో వెయ్యి పోస్టాఫీసులున్నాయి.

___

(3) దూరప్రాంతాలకు వెళ్ళే ఉత్తరాలను సైకిళ్ళ మీద పంపుతారు.

___

(4) పూర్వం ఉత్తరాలు రైళ్ళు, విమానాలు, ఓడలు, బస్సుల ద్వారా పంపేవారు.

___

(5) పోస్టాఫీసు ద్వారా ఈ-మెయిల్, ఎస్.ఎం.ఎస్.లు పంపవచ్చు.

___

(6) పోస్టాఫీసు ద్వారా ఎక్కువ సమాచారం పంపాలంటే పోస్టుకార్డులో రాయాలి.

___

SCERT TELANGANA

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) ఉత్తరాలు ఎవరెవరికి రాయవచ్చు? ఎందుకు?

(ఆ) పోస్టాఫీసు సేవల గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) కింది పట్టికలో నిలువు, అడ్డం వరుసల్లో పాఠానికి సంబంధించిన కొన్ని పదాలు ఉన్నాయి. ఆ పదాలు రాయండి. వీటిలోని కొన్ని పదాలతో వాక్యాలు పూరించండి.

ఫ	సొం	కే	తి	క
లి	వ్య	వ	స్థ	కు
తం	రా	తు	ప్రా	తూ
సే	వ	లు	చీ	హ
బ	ట్వా	డా	న	లం
చి	రు	నా	మా	రా
ధి	పో	దు	పు	క

SCERT TELANGANA

(1) ఉత్తరంలో ______________ రాయకపోతే అవతలి వారికి చేరదు.

(2) ______________ కాలంలో విద్యుత్ సదుపాయం ఉండేది కాదు.

(3) పోస్టుమ్యాన్ విధులలో ఉత్తరాల ______________ ముఖ్యమైనది.

(4) మనం డబ్బు ______________ చెయ్యాలంటే బ్యాంక్‌లో ఖాతా తెరువాలి.

(5) భారత్ తపాలా ______________ ప్రపంచంలో అతిపెద్దది.

(6) ______________ పరిజ్ఞానం వృద్ధి చెందడం వల్ల సమాచారం క్షణాల్లో అవతలి వారికి చేరుతుంది.

(ఆ) మన చుట్టూ ఎందరో ఏదో ఒక విధంగా మనకు సేవలను అందిస్తున్నవారే? మీ మిత్రులతో చర్చించి ఎవరెవరు ఎలాంటి సేవలందిస్తున్నారో రాయండి.

వ్యక్తులు	వారు అందించే సేవలు
ఉపాధ్యాయుడు	
డాక్టరు	
సైనికుడు	
పోస్టుమ్యాన్	
పాఠశాల వంట మనిషి	
ఆరోగ్య కార్యకర్త	
అంగన్‌వాడి కార్యకర్త	
కార్మికులు	
రైతులు	
బస్సు డ్రైవరు	
రోడ్లు శుభ్రం చేసేవారు	

పై పట్టిక ఆధారంగా వాక్యాలు రాయండి.

____

____

____

SCERT TELANGANA

____

____

____

____

____

____

____

____

(ఇ) సమాచారాన్ని అందించే సాధనాల పేర్లు కింద ఉన్నవి. వాటికి సంబంధించిన పదాలు రాయండి.

ఉదా:- ఉత్తరం : ఊరు, తేది, అడ్రస్, విషయం, రాసినవారు, ..., ...

(1) సెల్‌ఫోన్ : ______________________________

(2) కంప్యూటర్ : ______________________________

(3) వార్తా పత్రికలు : ______________________________

(4) పుస్తకాలు : ______________________________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) మీ పాఠశాల సమస్యల గురించి ప్రధానోపాధ్యాయులకు ఉత్తరం రాసి స్కూలు పోస్ట్‌బాక్సులో వేయండి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పేరా చదువండి. (. , !) గుర్తులను అవసరం ఉన్న చోట పెట్టండి.

అక్బరుపాదుషా మామిడిపండ్లు తింటున్నాడు. తాను తినగా మిగిలిన తొక్కలు టెంకలు మహారాణి పళ్ళెం దిక్కు జరిపి అక్బరు పాదుషా పకపక నవ్వుతూ "చూశావా బీర్బల్ ఎంత విచిత్రంగా ఉందో నేను ఇంతవరకు ఒక్క పండు కూడా తినలేదు కాని ఈ మహారాణి చూడు అప్పుడే ఎన్ని మామిడి పళ్ళు ఆరగించిందో" అన్నాడు బీర్బల్ ఆశ్చర్యంగా

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

పాదుషావైపు చూసి "రాణిగారు మాత్రం ఎన్ని పండ్లు తిన్నారు హుజూర్? వారు మీకంటే మెల్లగనే ఆరగిస్తున్నారు కదా?" అన్నాడు. రాణి మాత్రం వంచిన తల ఎత్తలేదు మౌనంగా పాదుషా మాటలు వినసాగింది. పాదుషా రాణి పళ్ళెం వైపు చూపిస్తూ "సరిగా చూడు బీర్బల్ ఆమె పళ్ళెం పక్కన ఎన్ని తొక్కలు పడి ఉన్నాయో ఎన్నిటెంకెలు గుట్టపడి ఉన్నవో పాపం మహారాణికి ఎంత ఆకలిగా ఉన్నదో!" అన్నాడు నవ్వుతూ, "రాజా, రాణీగారు పళ్ళు తిని తొక్కలు టెంకలు మిగిల్చారు కాని మీరు అవి కూడా మిగల్చలేదు. తినడంలో మీరే పరాక్రమవంతులు" అన్నాడు బీర్బల్. అక్బర్ టక్కున నోరు మూసుకున్నాడు.

ప్రాజెక్టు పని

మీ బంధువుల పేర్లు, వాళ్ళ చిరునామాలు సేకరించి రాయండి. వాటిని గోడపత్రికలో ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	తపాలా కార్యాలయం ద్వారా మనం పొందే సేవల గురించి చెప్పగలను.	అవును / కాదు
2.	పాఠం ధారాళంగా చదువగలను. పాఠం ఆధారంగా వాక్యాలు సరిచేసి రాయగలగను.	అవును / కాదు
3.	తపాలా వ్యవస్థ గురించి, మనం పొందే సేవల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	పాఠశాల సమస్యల గురించి ప్రధానోపాధ్యాయులకు ఉత్తరం రాయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

ప్రభుత్వ ధనం అంటే ప్రజల ధనమే. అందుకే ప్రభుత్వ సేవలను సరిగా వినియోగించుకోవాలి.

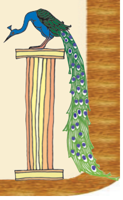

SCERT TELANGANA

13. ఎవరు నేను?

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

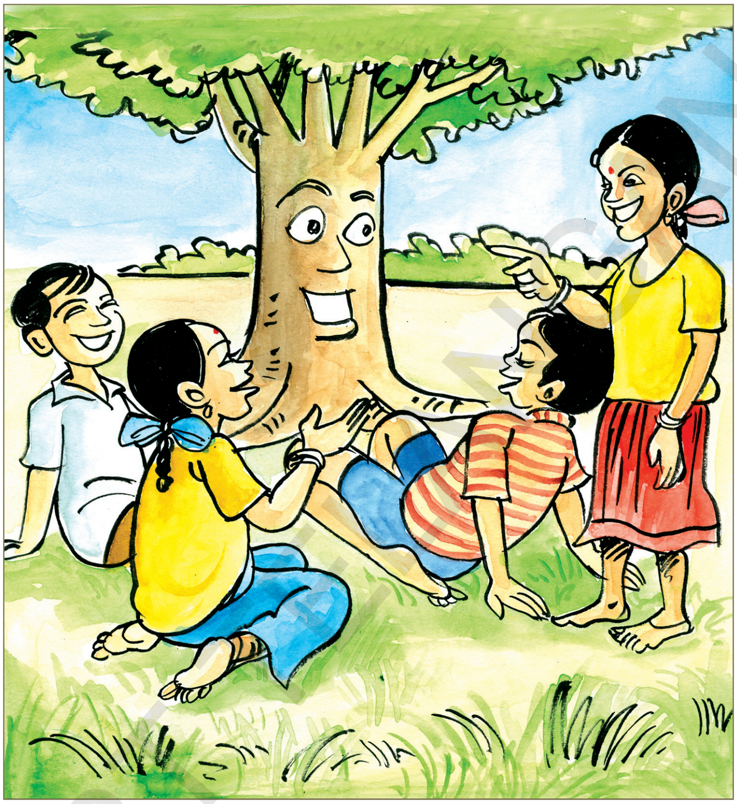

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- పై బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
- వాళ్ళు ఏమి చేస్తున్నారు?
- ఆ పిల్లలు చెట్టుతో ఏం మాట్లాడుతున్నారు?
- ఈ బొమ్మ ఆధారంగా నీవేం గ్రహించావు?

ఉద్దేశం

చెట్లు మనకు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడుతాయి. అట్లాంటి చెట్లను నరకవద్దు. చెట్లను పెంచాలి. అని చెప్పటమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

కొమ్మలతో ఎత్తుగా
రెమ్మలతో గుబురుగా
అవని అంత అలుముకున్న
ఆకు పచ్చదనం నేను   ఎవరునేను? ఎవరునేను?

పూల పరిమళాలతో
గాలి చల్లదనంతో
పండ్ల తియ్యదనంతో
ప్రేమగ నే పిలుస్తాను   ఎవరునేను? ఎవరునేను?

పిట్టలు, పురుగులు
పాములు, చీమలు
నోరులేని జీవులు
నా ఒడిలో బిడ్డలు
నా కొమ్మల్లో రెమ్మల్లో
సందుల్లో తొర్రల్లో
గూళ్ళు కట్టుకుంటాయి గుడ్లు పెట్టుకుంటాయి
పురుడు పోసుకుంటాయి పుట్ట పెట్టుకుంటాయి

కొంగబావ, కోతిమామ
ఉడుత మిడత గొల్లభామ
ఎందరొ చుట్టాలు నాకు
ఎందరొ నేస్తాలు నాకు
ఎవరునేను? ఎవరునేను?
ఎంత పెద్ద సంసారం
ఎంత గొప్ప సంబురం

SCERT TELANGANA

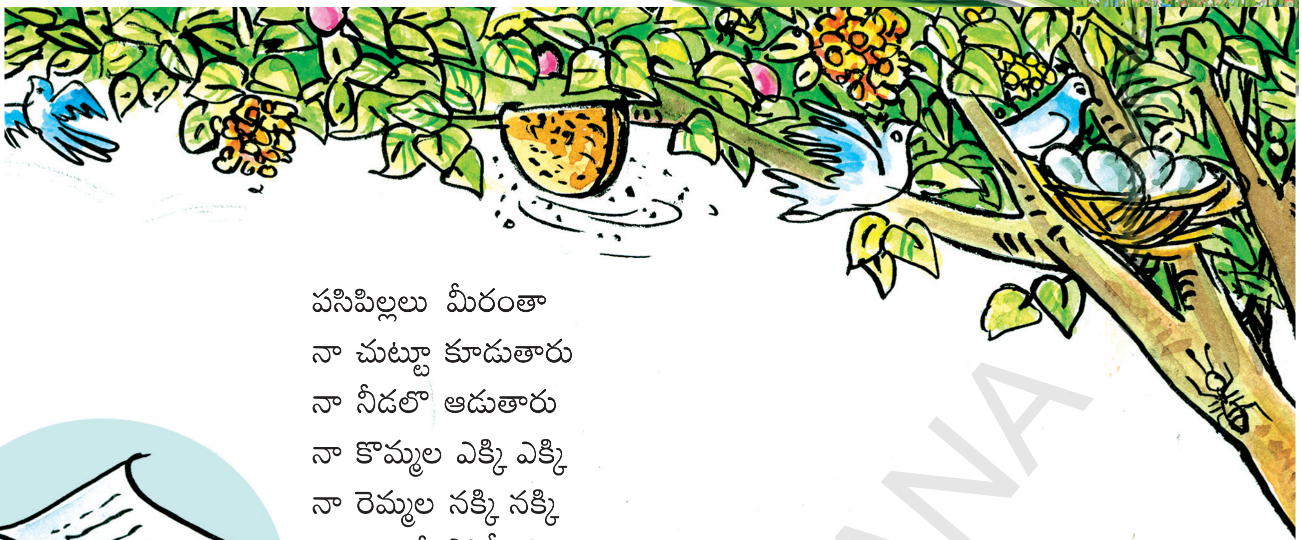

పసిపిల్లలు మీరంతా
నా చుట్టూ కూడుతారు
నా నీడలో ఆడుతారు
నా కొమ్మల ఎక్కి ఎక్కి
నా రెమ్మల నక్కి నక్కి
పువ్వులతో పోటీపడి
నవ్వులు చిందిస్తారు
తీయనైన పండ్లుతిని
మురిసి మురిసి పోతరు
పక్షులతో చెలిమిచేసి
పరవశించి పోతారు

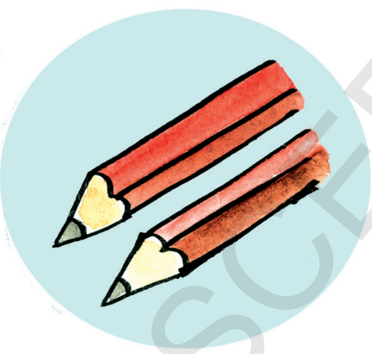

గురుతొచ్చానా? పిల్లలూ! గురుతొచ్చానా?
గుబురులు గూడులు గువ్వలు పువ్వులు నిండిన నేను
గురుతొచ్చానా? మీకు గురుతొచ్చానా?
చెట్టును నేను! - పచ్చని చెట్టును నేను!
వ్యాధులను నయం చేసే పసరుమందును నేను
ప్రాణ వాయువును పంచే ఆత్మబంధువు నేను
చెట్టును నేను! - పచ్చని చెట్టును నేను!
మీ జాతి మనుగడకు తొలిమెట్టును నేను!

మొక్కలేకున్న వాన చుక్కైన ఉండదు
తరువులేని చోట కరువు వచ్చి తీరుతుంది
నేను లేని వేళ నేల నేలంతా ఎడారి
ప్రకృతి సంపద లేని మనిషవుతడు బికారి
అందుకే పిల్లలు
మొక్కలు నాటండి
నీళ్ళు బాగా పొయ్యండి
మళ్ళీ నేను చిగురిస్త

కొమ్మనైత రెమ్మనైత
చిలుకమ్మకు ఇల్లునైత
చిగురాకుల ఊయలైత
చిట్టి ఉడత దోస్తునైత
కొయిలమ్మ పాటనైత
కోతి బావ సోపతైత
పిల్లల తల్లిని నేనైత
మల్లె పందిరి నేనైత
నేను బతుకు నయిత
మీకు బతుకు నిస్తా.

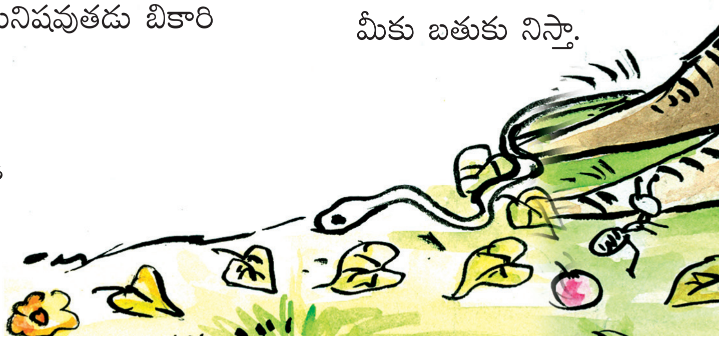

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి, అభినయించండి.

(ఆ) ఈ గేయం దేని గురించి చెబుతున్నది? గేయం ద్వారా మీరేం తెలుసుకున్నారు?

(ఇ) చెట్లకు చుట్టాలు, దోస్తులు ఉంటారా? ఎవరై ఉంటారో చెప్పండి.

(ఈ) ఈ గేయానికి ఇంకేపేరు పెట్టవచ్చు? ఎందుకు?

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) గేయం చదువండి. దాని ఆధారంగా గేయపాదాలను సరిచేసి రాయండి.

(1) అలముకున్న అంత అవని ____________________

(2) వ్యాధులను చేసే నయం ____________________

(3) తిని పండ్లు తీయనైన ____________________

(4) లేని తరువు చోట ____________________

(5) నేలంతా వేళ నేల నేను ఎడారి లేని ____________________

(ఆ) గేయం చదువండి. పట్టిక పూరించండి.

చెట్లపై నివసించేవి	చెట్ల ద్వారా లభించే వస్తువులు

SCERT TELANGANA

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) "నేను లేని వేళ నేల నేలంతా ఎడారి" అని చెట్టు ఎందుకు అన్నదో రాయండి.

(ఆ) చెట్లను పెంచడం వల్ల మనకు కలిగే ఉపయోగాలు రాయండి.

(ఇ) గేయసారాంశాన్ని మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

SCERT TELANGANA

IV. పదజాలం

(అ) చెట్టు ఇచ్చే కట్టెతో తయారయ్యే వస్తువులు కింది గళ్ళలో దాగి ఉన్నాయి. వాటిని రాయండి.

చి	లు	క్కొ	య్య	క్యా
కా	గి	తం	త	రం
జ	బా	బు	లు	బో
కు	ర్చీ	ర	పు	ర్డు
కి	టి	కి	బ	ల్ల
గి	ల్లీ	టి	దూ	లం
పి	ల్ల	న	గ్రో	వి

1) ______________________
2.) ______________________
3) ______________________
4) ______________________
5) ______________________
6) ______________________
7) ______________________
8) ______________________
9) ______________________
10) ______________________

(ఆ) పైన మీరు రాసిన పదాలతో ఐదు సొంత వాక్యాలు రాయండి.

(1) ____
(2) ____
(3) ____
(4) ____
(5) ____

(ఇ) పాఠంలో ఒకే విధంగా ఉండే ప్రాస పదాలు చూశారు కదా! అట్లాంటివి మరికొన్ని రాయండి.

(1) కొమ్మ రెమ్మ (2) ____________ (3) ____________
(4) ____________ (5) ____________ (6) ____________
(7) ____________ (8) ____________ (9) ____________
(10) ____________ (11) ____________ (12) ____________

(ఈ) కింది పదాలలో నుండి కనీసం రెండేసి పదాలు ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.

పిట్టలు, గాలి, చెట్టు, నీడ, పాము, సందు, గుబురు, తొర్రలు, ఎత్తు

(1) ____

SCERT TELANGANA

(2) ______________________________

(3) ______________________________

(4) ______________________________

(5) ______________________________

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) కింది గేయాన్ని పొడిగించండి.

మొక్కలు బాగా పెరగాలంటే
చక్కగ నీళ్ళు పోయాలి

____

____

____

____

____

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) బ్రాకెట్‌లో గల ప్రశ్నార్థక పదాలు చదువండి. వీటి ఆధారంగా కింది వాక్యాలను ప్రశ్నార్థక వాక్యాలుగా రాయండి.

(ఎవరు, ఎప్పుడు, ఎందుకు, ఏమి, ఎలా, ఎక్కడ, ఏ)

ఉదా: నాయన బజారుకు పోయి కూరగాయలు తెచ్చాడు.

నాయన బజారుకు పోయి ఏమి తెచ్చాడు?

(1) అమ్మ చేసిన లడ్డూలు తమ్ముడు తిన్నాడు.

____

(2) లత తన పుస్తకం ఇవ్వమని అడిగింది.

____

SCERT TELANGANA

(3) సూర్యుడు తూర్పు దిక్కున ఉదయిస్తాడు.

____

(4) కేస్లాపూర్‌లో నాగోబా జాతర జరుగుతుంది.

____

(5) ఐనవోలు జాతర చూసేటందుకు మేమందరం వెళ్ళాం.

____

(6) రమ సినిమాకు వెళ్ళలేదు.

____

ప్రాజెక్టు పని

వివిధ రకాల చెట్ల బొమ్మలను సేకరించండి. పేజికొక్కటి చొప్పున ఎడమ పేజీలో బొమ్మ అతికించి కుడి పేజీలో ఆ చెట్టు గురించి రాయండి. అట్లా ఒక పుస్తకం తయారుచేయండి.

నేనివి చేయగలనా?

1.	గేయం రాగయుక్తంగా పాడగలను. చెట్టును గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	అవును / కాదు
2.	గేయం చదివి పట్టిక నింపగలను.	అవును / కాదు
3.	గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను.	అవును / కాదు
4.	గేయాన్ని పొడిగించి రాయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

తరువులే మన బ్రతుకు తెరువులు.
వృక్షో రక్షతి, రక్షితః
చెట్లను కాపాడు, అవి నిన్ను కాపాడుతాయి.

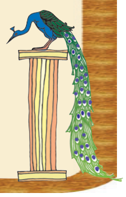

SCERT TELANGANA

14. పరోపకారం

బొమ్మను చూడండి. ఆలోచించి మాట్లాడండి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి

- బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
- అక్కడ ఏం జరుగుతున్నది?
- బొమ్మలో అబ్బాయి నీటిలో ఎట్ల పడిపోయి ఉంటాడు?
- నీటిలో మునిగిన అబ్బాయిని ఎవరు రక్షించారు?
- నీవెప్పుడైనా ఎవరికన్నా సహాయం చేశావా?

ఉద్దేశం

ఎంతటి కష్టమైనా పదిమందికి మేలు జరిగే పనులు చేయాలని చెప్పడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి.

- పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. బొమ్మల గురించి మాట్లాడండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలు మీ మిత్రులను లేదా ఉపాధ్యాయులను అడిగి లేదా "పదాలు - అర్థాలు" అనే పట్టికలో చూసి తెలుసుకొండి.

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

మంచిమనసున్నవారు, కష్టపడి పనిచేసేవారు, పదిమందికి మేలు చేయడానికి తన ప్రాణాల్ని కూడా లెక్కచేయరు. వారికి కీడు చేసే వ్యక్తులు కూడా చివరికి వారిముందు తల వంచుకుంటారు. ఇట్లాంటి ఒక సాహస బాలిక కథను చదువుకుందాం!

అది ఒక ఊరు. ఆ ఊరి పేరు నీలగిరి. ఊరి వెనుక ఒక కొండ. ఊరి నడుమ చెరువు. ఆ చెరువు ఇంతకుముందు ఎప్పుడూ నిండి ఉండేది. రాను రాను ఆ చెరువు ఎండిపోయింది.

నీలిది ఆ ఊరే. నీలి చాలా తెలివిగలది. మంచి పనిమంతురాలు. ఎంతో మంచి మనసుతో అందరికి అవసరమైన పనులు చేసేది. నీలి అందరికి తలలో నాలుకవలె ఉండేది. అందుకే అందరూ ఇట్లాంటి కూతురుండాలె, అని నీలిని చూసి అనుకునేవారు.

నీలగిరిలో తాగునీటి బాధలు. ఊరి జనానికి మంచి నీరు లేదు. చాలా దూరం నడవాలి. పొరుగూరు నుంచి తేవాలి. అంత దూరం పోలేక అందరూ బాధపడేవారు. నీటి గురించి ఆలోచన చేసేది నీలి. ఊరి చెరువు నిండా నీరు ఉంటే బాగుండును అనుకునేది.

ఒకరోజు నీలి తన మిత్రులతో ఆడుకొనడానికి వెళ్ళింది. ఊరి దగ్గరలో ఉన్న కొండ మీదకు వెళ్ళారు. ఇది వరకు కొండ మీదున్న జలపాతం నుంచి నీరు వచ్చేది. ఆ నీటితో ఊరి చెరువు నిండేది.

ఈ నడుమ నీళ్ళు రావడం ఆగిపోయింది. జలపాతం మాయమయింది. కారణం ఎవరికీ తెలియదు. ఎవరూ దాని గురించి ఆలోచించలేదు. కాని నీలి మరచిపోలేకపోయింది. అందరూ కలిసి కొండపైకి చేరారు. కొండ అంతటా కలియతిరిగారు. నీలికి ఒకచోట ఒక కొండ చరియ కనిపించింది. దాని మీద ఒక బండరాయి ఉన్నది.

SCERT TELANGANA

బండరాయి కింద సందు కనపడుతున్నది. నీలి ఆ సందులో తొంగి చూసింది. నీలికి సంతోషమయింది. బండరాయి కింద జలపాతం. బండరాయి ఉండటంతో జలపాతం కనబడుతలేదు.

"నీలి ఎంతో సంబురపడ్డది. ఆ బండరాయి పడగొడితే జలపాతం కిందకు దుంకుతుంది. నీలగిరి నీటి కొరత తీరుతుంది." ఇట్లా అనుకుంటూ ఊర్లోకి ఉరికింది. ఈ సంబురం అందరితో పంచుకోవాలి. ఆ తొందరలో నీలి కాలు జారి కిందపడ్డది. ఒక రాకాసి చేతిలో పడ్డది. నీలి భయంగా చూసింది. ఎదురుగా ఎనిమిది అడుగుల రాకాసి. కండలు తిరిగిన శరీరం. చూడగానే భయం అనిపించేటట్లు ఉన్నది.

"నా పేరు నీలి. కొండ కిందనే మా ఊరు. నన్ను ఏం చేయకు" అన్నది నీలి భయంగా. "అయితే సరె! ఈ బండరాయి కింది జలపాతం నాది. దీని సంగతి ఎవరికీ చెప్పకు. చెపితే చంపుతా" అన్నది రాకాసి. "సరే" అన్నది నీలి.

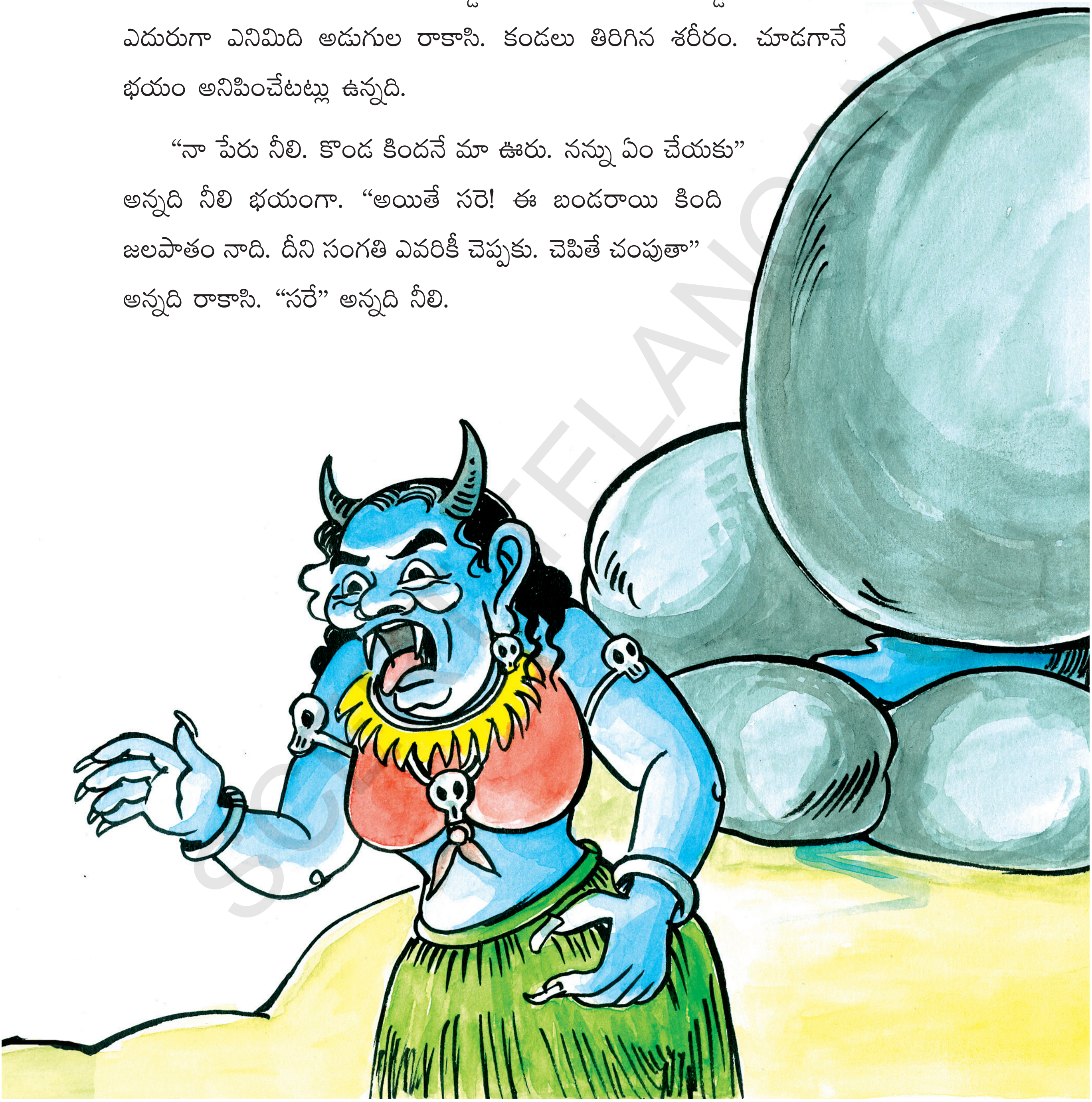

SCERT TELANGANA

మనసులో ఒకటే ఆలోచన. నీటి సంగతి అందరికీ చెప్పాలి. కానీ చెపితే రాకాసి ఊరుకోదు. చంపుతుంది. కానీ ఊరి జనానికి నీటి బాధ. నీలి మనసు విలవిలలాడుతున్నది. జనానికి బండరాయి కింద జలపాతం గురించి చెప్పాలి. ఎట్లా అని అనుకోసాగింది. ఇంతలో ఒకరోజు నీలి ఇంటిముందు ఒక ముసలామె పడిపోయింది. నీలి ముసలామెను లేపింది. మంచినీరు తాగించింది. "నాకు నీరు పోసి కాపాడినవు. మంచిగ బతుకు" అని నీలిని దీవించింది ముసలామె.

ముసలామె మాటలతో నీలి ఆలోచనలో పడ్డది. నా బతుకు కోసం భయం లేదు. జనానికి నీటి కోసమే నా బాధ. ఇక లాభం లేదు. రాకాసికి ఎందుకు భయపడాలి. జలపాతం సంగతి అందరికీ చెపుతా. నేను చచ్చిపోయినా బాధలేదు. జనం సుఖంగా బతుకుతారు. అనుకున్నది నీలి.

తెల్లారి నీలి అందరినీ పిలిచింది. జలపాతం సంగతి చెప్పి కొండ మీదకు తీసుకపోయింది. అక్కడ బండరాయిని చూపెట్టింది. అందరూ కలిసి బండరాయిని జరిపారు. నీటిధార పడటం మొదలయింది. జలపాతం కిందకు జారుతున్నది. జనం ఆనందంతో ఎగిరారు. కిందికి ఉరికారు.

జనం ఆనందం చూసి నీలి మురిసింది. ఇంతలో రాకాసి కనిపించింది. "జలపాతం సంగతి ఎందుకు చెప్పావు? చంపుతానని మరచిపోయినవా?" అని కోపంగా అరిచింది రాకాసి. "మరచిపోలేదు, కానీ జనానికి తాగునీరు లేదు, నేను చనిపోయినా సరే బాధలేదు. జనం సుఖం కోసం ఈ సంగతి చెప్పా" అన్నది నీలి.

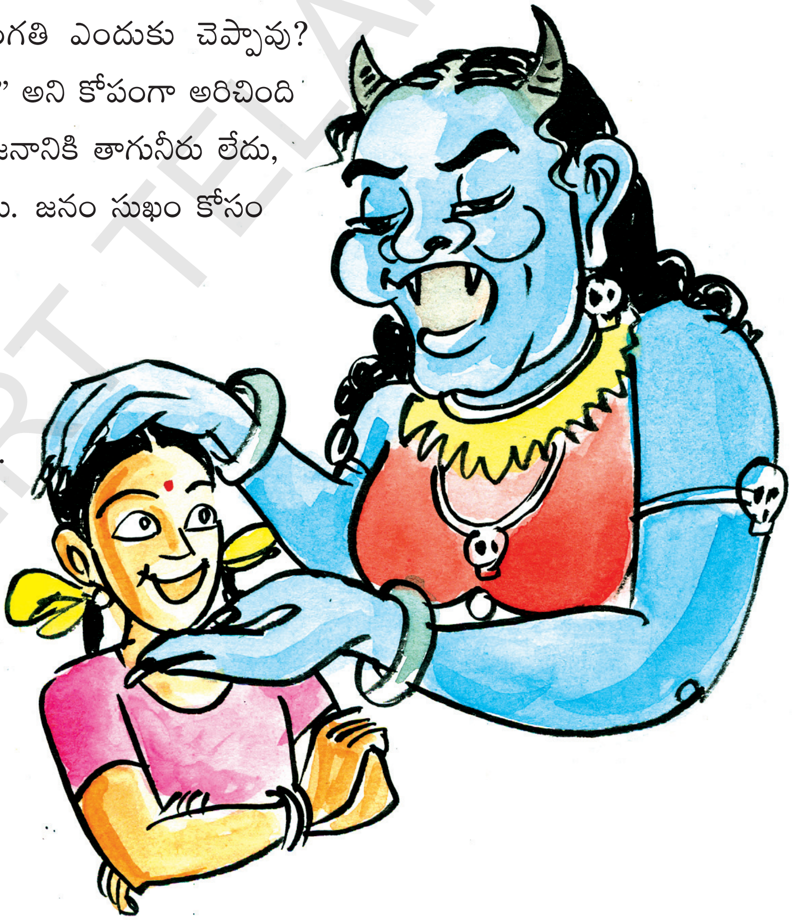

రాకాసి ఒక అడుగు ముందుకు వేసింది. నీలి భయంతో కండ్లు మూసుకుంది. రాకాసి నీలి తల నిమిరింది. నలుగురి మేలుకోసం సాహసం చేశావు. నీ మంచితనం ముందు తలవంచుతున్నా. సుఖంగా బతుకు. అన్నది రాకాసి. నీలి ఆనందంగా ఊర్లోకి ఉరికింది.

ఇవి చేయండి

I. వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం

(అ) నీలి అందరికీ తలలో నాలుక కదా! తలలో నాలుకలా ఉండడం అంటే ఏమిటో చెప్పండి.

(ఆ) తాగు నీరు లేకపోతే కలిగే ఇబ్బందులు ఏమిటో చెప్పండి.

II. ధారాళంగా చదువడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం

(అ) పాఠం చదువండి. కింది మాటలు ఎవరన్నారో రాయండి.

(1) నీలగిరి నీటి కొరత తీరుతుంది. (________________)

(2) ఈ బండరాయి కింద జలపాతం నాది. (________________)

(3) నాకు నీరు పోసి కాపాడావు. (________________)

(4) నీ మంచితనం ముందు తలవంచుతున్నా. (________________)

(ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. పాఠం ఆధారంగా సరైన పదాలు ఖాళీలలో రాయండి.

(1) నీలగిరిలోని వాళ్ళకు ________________ బాధలు ఉన్నవి.

(2) కొండమీద ________________ ఉన్నది.

(3) కొండమీద ________________ కింద జలపాతం ఉన్నది.

(4) నీలికి కొండమీద ________________ కనిపించింది.

(5) నీలి మంచితనం ముందు రాకాసి ________________.

(6) నీలి ________________ గా ఊర్లోకి ఉరికింది.

III. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన)

(అ) నీలి లాంటి కూతురు ఉండాలని అందరూ అనుకునేవారు కదా! అట్లా ఎందుకు అనుకునేవారో ఆలోచించి రాయండి.

____

____

____

____

____

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

(ఆ) 'పరోపకారం' కథను సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. పదజాలం

(అ) నీలి పని బాగా చేస్తుందని నీలిని 'పనిమంతురాలు' అని అన్నారు కదా! కింది వాక్యాలు చదువండి. ఎవరిని ఏమంటారో చెప్పండి.

(1) ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి తింటూ ఉండేవాణ్ణి ________

(2) ఎప్పుడూ పొగరుగా ఉండేవాణ్ణి ________

(3) ఎప్పుడూ ఊరికే తిరిగేవాణ్ణి ________

(4) ఎప్పుడూ సోమరిగా ఉండేవాణ్ణి ________

(ఆ) కింది పదాలు ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.

(1) తలలో నాలుక ________

(2) తల నిమరడం ________

(3) పరోపకారం ________

(4) జలపాతం ________

(5) మంచితనం ________

(ఇ) కింద చూపిన విధంగా, ఇచ్చిన పదాల, చివర అక్షరంతో మొదలయ్యే పదాలు చెప్పండి. రాయండి.

ఉదా: వ్యాపారం – రంగు – గునపం – పండుగ – గడప – పడగ

(1) నడుమ ________

(2) మనసు ________

(3) జలపాతం ________

(4) సాహసం ________

(5) మంచితనం ________

SCERT TELANGANA

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

(అ) పాఠంలో నీలి, రాకాసి మధ్య జరిగిన సంభాషణను రాయండి. నాటకీకరణ చేయండి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

(అ) కింది పేరా చదువండి. అవసరం ఉన్న చోట (, . ? !) గుర్తులను రాయండి.

ఇప్పుడంతా ప్లాస్టిక్ యుగమే బాబూ కాగితపు సంచులు ఎవరికి కావాలి కుర్చీలు బల్లలు గిన్నెలు డబ్బాలు అన్నీ ప్లాస్టిక్‌మయమే ఎటు చూసినా ప్లాస్టిక్ ప్లాస్టిక్ చివరికి ఎన్నికల ప్రచారానికి ఉపయోగించే జెండాలు ఫోటోలు సైతం బట్టతో చేసినవి కాక ప్లాస్టిక్‌వే కదా అందరికీ ప్లాస్టిక్ పిచ్చే పట్టింది అన్నది మరో సంచి.

ప్రాజెక్టు పని

మీ పాఠశాల గ్రంథాలయంలో పరోపకారానికి చెందిన కథల పుస్తకాలు చదువండి. మీకు నచ్చిన కథను సొంతమాటల్లో రాయండి. తరగతిలో చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. తాగునీటి ఇబ్బందుల గురించి చెప్పగలను. అవును / కాదు
2. పాఠం ఆధారంగా ఏ మాటలు ఎవరన్నారో చెప్పగలను.
   ఖాళీలు పూరించగలను. అవును / కాదు
3. పరోపకారం కథను సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
4. నీలి, రాకాసి మధ్య జరిగిన సంభాషణను రాయగలను.
   నాటకీకరణ చేయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

వృక్షాలు పరోపకారులు.
ఆవులు పరోపకారులు.
నదులు పరోపకారులు.
మనమూ పరోపకారం చేయాలి.

SCERT TELANGANA

పదాలు - అర్థాలు

అ

అంగడి = సంత
అంచు = చివర, కొస
అతిథి = తిథి, నియమములు చూసుకోకుండా వచ్చేవాడు
అదను = సమయం
అనువు = అనుకూలం, యోగ్యం
అపకారము = చెడు, కీడు
అమృతం = దేవతల ఆహారం (మరణం లేకుండా చేసేది)
అమితం = ఎక్కువ
అర్హత = తగిన, యోగ్యత
అలికిడి = చప్పుడు
అలుముకున్న = వ్యాపించియున్న
అవధులు = హద్దులు
అవని = భూమి
అవాక్కయ్యాడు = ఆశ్చర్యపోయాడు

ఆ

ఆకర్షణీయం = ఆకట్టుకోవడం
ఆకళింపు = గ్రహించు, అవగాహన చేసుకోవడం
ఆకృతి = ఆకారం
ఆత్రం = తొందర
ఆనకట్ట = నదికి, ఏటికి అడ్డుకట్ట
ఆవేదన = మనసులోబాధ తెలుపుట

ఇ

ఇనుపగజ్జలతల్లి = దరిద్రదేవత
ఇరవు = స్థానము, తగిన

ఈ

ఈసురోమని = బలహీనంతో, నీరసించి
ఈసు = కోపం, ఈర్ష్య

ఉ

ఉత్పత్తి = జననం, పుట్టుక
ఉపకారం = మంచి, మేలు

ఎ

ఎదగాలి = పెరగాలి, అభివృద్ధి చెందాలి
ఎన్నక = లెక్కించక, వెతుకక
ఎరిగి = తెలుసుకొని

ఒ

ఒసంగు = ఇచ్చు

క

కని = చూసి
కలకండ = నవోతు, పటికబెల్లం, మిశ్రి
కల్ల = అబద్ధము
కలిమి = సంపద
కవనము = కవిత్వం, పాండిత్యం
కాపుబడుట = కాచుట
కుతూహలం = సంతోషం, ఆనందం
కూడలి = నాలుగు తోవలు కలిసేచోటు
కూరిమి = ప్రేమ, స్నేహం, సోపతి
కేన్వాసు = చిత్రకారుడు చిత్రం గీయడానికి వస్త్రం బిగించిన చట్రం
కైత = కవిత
కొరత = వెలితి, కొదువ, తక్కువ
కోన = అడవి

ఖ

ఖడ్గం = కత్తి

గ

గజము = ఏనుగు
గణము = గుంపు, సమూహము
గని = బిలం, గొయ్యి
గగ్గెర = మోకాళ్లకిందివరకు ఉండే చిన్న లంగా
గోల = లొల్లి
గ్రావము = కొండంత పెద్దరాయి

ఘ

ఘనత = గొప్పదనం
ఘనుడు = గొప్పవాడు

చ

చను = పోవు
చవితి / చతుర్థి = పౌర్ణమి / అమావాస్య తరువాత నాలుగో రోజు / తిథి
చాటుట = చెప్పుట
చింతించుట = బాధపడుట, ఆలోచించుట

SCERT TELANGANA

చెలిమి	=	స్నేహం, సోపతి
	జ	
జలపాతం	=	కొండమీది నుంచి కిందికి జారే నీటి ప్రవాహం
జలాశయం	=	నీటితో కూడినది
జవాన్లు	=	సైనికులు
జాతీయసమైక్యత	=	జాతి అంతా ఒక్కటే అన్న భావన
జీను	=	గుర్రం వీపుమీద కూర్చోవడానికై వేసేది
జీవం	=	ప్రాణం
	త	
తనయుడు	=	కొడుకు
తథ్యము	=	నిజము
తరగని	=	తగ్గిపోని
తరగలు	=	అలలు
తరుణం	=	సమయం, అవకాశం
తరువులు	=	చెట్లు
తళుకు	=	మెరుపు
తుద	=	చివర
తెప్పలుగ	=	ఎక్కువగా, వేగముగా
తెరువు	=	దారి, జోలి, పద్ధతి
తొలికారు	=	తొలికాలం
త్రివేణి సంగమం	=	మూడు నదులు కలిసే ప్రదేశం
	ద	
దిక్కు	=	దిశ, వైపు
దీప్తి	=	ప్రకాశం
దీమ	=	ధైర్యము
దూత	=	రాయబారి, ప్రతినిధి
	న	
నందనుడు	=	కుమారుడు, కొడుకు
నలుగుపిండి	=	స్నానానికి ఉపయోగించే పిండి
నాదాలు	=	ధ్వనులు, శబ్దాలు
నింగి	=	ఆకాశము
నిక్కము	=	నిజము
నిగ్రహించి	=	ఓపికతో ఉండి, సహనం వహించి
నిమజ్జనం	=	అనుపుట, స్నానం, మునుగుట
నిమురు	=	ప్రేమగా చేతితో దువ్వడం
నెపము	=	తప్పు, వంక
నైవేద్యం	=	దేవునికి నివేదించేది (ప్రసాదం)
	ప	
పదను	=	తడి
పదిలం	=	జాగ్రత్త, పైలం, భద్రం
పరవశించు	=	ఆనందించు
పరిష్కరించడం	=	చక్కబెట్టడం
పరులు	=	ఇతరులు
పలువురు	=	అనేకులు, అందరు
పవిత్రం	=	పరిశుద్ధం
పస	=	సారం, సమృద్ధి
పసచెడు	=	బలహీనం కావడం, సారం తగ్గడం
పసరు	=	ఆకురసం
పానవట్టం	=	లింగపీఠం
పామరుడు	=	తెలివి తక్కువవాడు
పాయ	=	చీలిక (ఒక నదిలో నుండి చీలిపారినది)
పిన్న	=	చిన్న
పుక్కిట	=	నోటి లోపలి భాగం
పుష్కరం	=	12 సంవత్సరాలకు ఒకసారి వచ్చేకాలం
పూని	=	ప్రయత్నించి, ఆరంభించి
పేరిణి	=	ఒక రకమైన నృత్యం
పొలి	=	లాభం
పొలికేక	=	పెద్దకేక
పోకడ	=	ప్రవర్తన, నడత
ప్రతిబింబించు	=	ప్రతిఫలించు
ప్రతిష్ఠ	=	గౌరవము, కీర్తి, నిలుపుట
ప్రతీక	=	గుర్తు
ప్రతీతి	=	ప్రసిద్ధి
ప్రదక్షిణం	=	చుట్టు తిరుగుట
ప్రమథగణాలు	=	శివుని భటుల సమూహాలు
ప్రశంస	=	స్తుతి, పొగడు, మెప్పు
ప్రసిద్ధి	=	ఖ్యాతి
ప్రాచీన గ్రంథం	=	పూర్వకాలపు పుస్తకం
ప్రాధాన్యం	=	ఘనత, ప్రాముఖ్యత, మహత్వం
ప్రారంభం	=	మొదలు
ప్రాల్మాలి	=	సోమరితనం
	బ	
బంధువులు	=	చుట్టాలు
బట్వాడ	=	పంచిపెట్టడం
బాట	=	త్రోవ, దారి
	భ	
భారీఎత్తున	=	పెద్దఎత్తున, గొప్పగా
భావించుట	=	అనుకొనుట
భాసిల్లుట	=	ప్రకాశించుట

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2018-19

భిన్నం	=	ప్రత్యేకం, విరిగిపోవడం
భిక్షాటన	=	బిచ్చమెత్తుకోవడం
భువి	=	భూమి, నేల
భూమీశులు	=	భూమికి అధిపతులు, రాజులు

మ

మంకు	=	మొండితనం
మతసామరస్యము	=	ఇతర మతాలను సమానంగా గౌరవించడం
మనుగడ	=	జీవనం, జీవనోపాయం
మనుజుడు	=	మనిషి
మర్మరాలు	=	బొంగులు, పేలాలు, బొనుగులు, ఒక రకమైన తినుపదార్థం
మలికారు	=	తరువాతి కాలం
మహి	=	భూమి
మావటివాడు	=	ఏనుగును నడిపించేవాడు
ముల్లోకములు	=	భూలోకము, స్వర్గలోకము, నరక లోకము
మూలాధారం	=	ముఖ్యమైనది
మోజు	=	ఆశ, అభిలాష, ఇష్టం

య

యశం	=	కీర్తి, గొప్పతనం
యుగం	=	నియమితకాలం

ర

రమ్యము	=	అందం, మనోహరం
రాజిల్లు	=	ప్రకాశించు
రౌతు	=	గుర్రపు స్వారి చేసేవాడు

ల

లావు	=	బలము
లెహంగా	=	లంగా

వ

వట్టివేర్లు	=	ఉశీరము (మంచి సువాసన గల ఒక గడ్డి మొక్క వేర్లు)
వడి	=	వేగం
వన్నెచిన్నెలు	=	అందాలు
వసార	=	అరుగు, వరండా
వ్యవస్థ	=	శాస్త్ర నిరూపిత నియమం, ఒడంబడిక
వ్యాధులు	=	రోగాలు
విందు	=	చుట్టాలు మొ॥ వారికి పెట్టే భోజనం
విఘ్నము	=	అడ్డు, అవాంతరం
విజ్ఞానం	=	మంచిజ్ఞానం, తెలివి
వినియోగం	=	ఉపయోగం
విపరీతము	=	గొప్ప, ఎక్కువ
విరసము	=	కొట్లాట, కలహము
విలపించు	=	దుఃఖించు, ఏడ్చు
వృథా	=	వ్యర్థం
వెదజల్లు	=	వ్యాపింపజేయు
వేగపడు	=	తొందరపడు
వేడుక	=	పండుగ
వేదిక	=	రంగస్థలం, అరుగు, మంచె
వేల్పు	=	దేవుడు
వైభవంగా	=	చాలా గొప్పగా

శ

శతకం	=	నూరు పద్యాలు కలది
శుభకార్యం	=	మంచిపని

స

సంచయిక	=	పొదుపు
సంపద	=	ఆస్తి, ఐశ్వర్యం, ధనం
సంప్రదాయం	=	తరతరాలుగా వచ్చే ఆచారం
సంహరించు	=	చంపు
సమయస్ఫూర్తి	=	సమయానికి తగ్గట్లుగా తెలివినుపయోగించడం
సరిహద్దు	=	పొలిమేర
సహకారం	=	సహాయం
సాగునీరు	=	వ్యవసాయానికి ఉపయోగించే నీరు
సాధనాలు	=	పనిముట్లు
స్థాపించు	=	నెలకొల్పు
సామరస్యం	=	సయోధ్య, సాన్నిహిత్యం, ఐకమత్యం
సాహసం	=	ధైర్యం, పరాక్రమం, శౌర్యం
సిరులు	=	సంపదలు
సుమతి	=	మంచిబుద్ధి
సేద్యం	=	పైరుపెట్టుట, కృషి, సాగు
సోన	=	సన్నవాన
సౌఖ్యం	=	సుఖం
సౌభాగ్యం	=	సుభగత్వం, మంచి, శుభం చేకూరడం
సౌరు	=	అందము

హ

హంగులు	=	సౌకర్యాలు
హడావుడి	=	తొందరపడు, ఆత్రము
హేమము	=	బంగారము

క్ష

క్షేత్రం	=	పొలం, భూమి

SCERT TELANGANA